

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
Ακαδημαϊκού Έτους 2022 – 2023

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΑΚ. ΕΤΟΥΣ 2022-2023

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΟΙ ΝΟΜΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

2.1 Τομέας Α΄ Ιδιωτικού Δικαίου

2.2 Τομέας Β΄ Ιδιωτικού Δικαίου

2.3 Τομέας Δημοσίου Δικαίου

2.4 Τομέας Ποινικών Επιστημών

2.5 Τομέας Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)

2.6 Τομέας Διεθνών Σπουδών

2.7 Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό (ΕΔΙΠ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΧΩΡΟΙ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ

3.1 Κοσμητεία Νομικής Σχολής

3.2 Γραμματεία Νομικής Σχολής

3.3 Γραφεία Καθηγητών και Λεκτόρων

3.4 Αίθουσες Διδασκαλίας – Εξετάσεων

3.5 Αίθουσα Πολυμέσων

3.6 Εργαστήρια

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

4.1 Θεσμικό πλαίσιο και Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας προπτυχιακού προγράμματος σπουδών της Νομικής Σχολής

4.2 Λήψη πτυχίου και υπολογισμός βαθμού πτυχίου με πιστωτικές μονάδες (ECTS)

4.3 ERASMUS+ - CIVIS

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Πρόγραμμα Σπουδών Νομικής Σχολής Ακαδημαϊκού Έτους 2022-2023

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ – ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ – ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

6.1 Περιεχόμενο μαθημάτων και προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα ανά εξάμηνο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΝΟΜΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

7.1 Κανονισμός λειτουργίας βιβλιοθήκης Νομικής Σχολής

↓ "Πηγή εικόνας εξώφυλλου: VistaCreate".

Αγαπητές φοιτήτριες και αγαπητοί φοιτητές,

Η Νομική Σχολή, που μαζί με την Θεολογική, την Ιατρική και την Φιλοσοφική αποτέλεσαν τον πυρήνα του Πανεπιστημίου Αθηνών, το οποίο ιδρύθηκε το 1837 επί Βασιλείας Όθωνος, γαλούχησε γενεές άξιων επιστημόνων και σημαντικών παραγόντων της πολιτικής ζωής της χώρας, προσφέροντας ανεκτίμητο εκπαιδευτικό έργο. Από το 1982 μέχρι το 2013 λειτούργησε ως Τμήμα Νομικής στο πλαίσιο της Σχολής Ν.Ο.Π.Ε. του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ), ενώ με το Π.Δ. 85/2013 μετεξελίχθηκε πλέον σε αυτόνομη μονοτμηματική Σχολή.

Στη Νομική Σχολή προσφέρονται μαθήματα γενικής νομικής παιδείας, καθώς και μαθήματα εξειδίκευσης σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο. Η εκπαιδευτική διαδικασία σε διακλαδικό και διεπιστημονικό επίπεδο δεν περιορίζεται μόνο στο πλαίσιο του Πανεπιστημίου Αθηνών, αλλά πραγματοποιείται σε συνεργασία και με ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα του εσωτερικού, καθώς και στη βάση διεθνών προγραμμάτων με διακεκριμένα ανώτατα ιδρύματα του εξωτερικού.

Ο παρών Οδηγός Σπουδών περιέχει τις βασικές κατευθυντήριες γραμμές των σπουδών στη Νομική Σχολή, το ισχύον νομικό καθεστώς, τις προϋποθέσεις για την απόκτηση πτυχίου, το ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών, τους διδάσκοντες και το περιεχόμενο των μαθημάτων, καθώς και τις παρεχόμενες υπηρεσίες. Στα μέλη της Γραμματείας της Σχολής και των Τομέων, καθώς και σε όλους τους συναδέλφους που συνέπραξαν στην παρούσα έκδοση του Οδηγού Σπουδών, εκφράζουμε και από την δέση αυτή, τις θερμές μας ευχαριστίες.

Παρά τις δυσκολίες στη λειτουργία της Σχολής που συναρτώνται, κυρίως με την υποχρηματοδότηση των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, και επιτείνονται λόγω της πανδημίας του Covid-19, θα προσπαθήσουμε να ανταποκριθούμε στις επιστημονικές, κοινωνικές και επαγγελματικές ανάγκες των καιρών, προσβλέποντας γι' αυτό και στη δική σας συνδρομή και συνεργασία.

Μετά από τη μεγάλη προσπάθεια που καταβάλατε και τη λαμπρή επιτυχία που σημειώσατε, ιδιαίτερος εσείς οι νεοεισαχθέντες φοιτητές, είστε πλέον μέλη της Νομικής Σχολής Αθηνών. Εκ μέρους όλων των μελών του διδακτικού και διοικητικού προσωπικού, σας συγχαίρουμε και σας καλωσορίζουμε στη Σχολή μας.

Από την Κοσμητεία της Σχολής

Χειμερινό εξάμηνο

Περίοδος Διδασκαλίας: από 03 - 10 - 2022 έως και 13 - 01 - 2023

Περίοδος Εξετάσεων: από 23 - 01 - 2023 έως και 17 - 02 - 2023

Επίσημες αργίες

Εθνική Εορτή: 28 Οκτωβρίου 2022

Πολυτεχνείο: 17 Νοεμβρίου 2022

Διακοπές Χριστουγέννων: από 24 Δεκεμβρίου 2022 έως και 6 Ιανουαρίου 2023

Τριών Ιεραρχών: 30 Ιανουαρίου 2023 (Θρησκευτική-εκπαιδευτική εορτή).

Εαρινό εξάμηνο

Περίοδος Διδασκαλίας : από 20 - 02 - 2023 έως και 02 - 06 - 2023

Περίοδος Εξετάσεων : από 12- 06 - 2023 έως και 07 - 07 - 2023

Επίσημες αργίες

Καθαρά Δευτέρα: 27 Φεβρουαρίου 2023

Εθνική Εορτή: 25 Μαρτίου 2023

Διακοπές Πάσχα: από Μ. Δευτέρα 10 - 04 - 2023 έως και 21 - 04 - 2023

Πρωτομαγιά: 01 Μαΐου 2023

Αγίου Πνεύματος: 05 Ιουνίου 2023

Επίσημη αργία για τη Νομική Σχολή: 21 Φεβρουαρίου 2023

Φοιτητικές εκλογές: Η Σχολή παραμένει κλειστή την ημέρα διεξαγωγής τους και την επόμενη

Εξεταστική Περίοδος Σεπτεμβρίου: από 01-09-2023 έως και 29-09-2023

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΟΙ ΝΟΜΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

I. Όπως η έννοια του αριθμού στα Μαθηματικά, η έννοια του κυττάρου στη Βιολογία και του ατόμου στη Φυσική, έτσι και η έννοια του δικαίου αποτελεί τον άξονα γύρω από τον οποίο στρέφεται η Νομική Επιστήμη. Η λέξη «δίκαιο» είναι σημασιολογικό δάνειο από την γαλλική λέξη «droit» και τη γερμανική «Recht», οι οποίες προέρχονται από την λατινική «directum», που σημαίνει την ευθεία, δηλαδή την ορθή κατεύθυνση. Από αυτή την πρώτη προσέγγιση προκύπτει ότι η βασική λειτουργία του δικαίου είναι η ρυθμιστική, με την έννοια ότι το δίκαιο μέσω των κανόνων του ρυθμίζει κατά τρόπο υποχρεωτικό τις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων που συμβιών σε μια κοινωνία οργανωμένη σε κράτος.

Αναφέροντας ότι η νομική επιστήμη έχει ως αντικείμενο το δίκαιο, εννοούμε ότι το δίκαιο με τους κανόνες του εμπεριέχει ρυθμίσεις συστηματικά μεταξύ τους εναρμονισμένες, τις οποίες ο νομικός θα πρέπει να προσεγγίσει με βάση συγκεκριμένες μεθόδους, ώστε αποκαλύπτοντας το νόημά τους να τις εφαρμόσει στην εκάστοτε βιοτική περίπτωση. Αυτό σημαίνει ότι έργο του -νομικού είναι να ερμηνεύει τους κανόνες του δικαίου που ισχύουν σε μια ορισμένη κοινωνία, σε ορισμένο τόπο και χρόνο, προκειμένου, εφαρμόζοντάς τους, να ρυθμιστούν οι σχέσεις μεταξύ των μελών της κοινωνίας αυτής. Για να επιτελέσει το βασικό αυτό έργο της η νομική επιστήμη είναι αναγκαία (στον νομικό) και η μελέτη της ιστορίας και της φιλοσοφίας του δικαίου, της κοινωνιολογίας του δικαίου και άλλων συναφών επιστημονικών κλάδων.

Κατά τη διάρκεια των σπουδών του, ο φοιτητής της Νομικής διδάσκεται τους διάφορους κλάδους (με τις υποδιαίρεσεις τους) του εθνικού (ουσιαστικού και δικονομικού) δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου, του ποινικού δικαίου, του ευρωπαϊκού και διεθνούς δικαίου, και ενδεικτικά: α) από το δημόσιο δίκαιο, το συνταγματικό δίκαιο που ρυθμίζει την οργάνωση του κράτους και την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και το διοικητικό δίκαιο που διέπει την οργάνωση και λειτουργία της δημόσιας διοίκησης και τις σχέσεις της με τους πολίτες, β) το ποινικό δίκαιο, που ρυθμίζει την εξουσία της πολιτείας για τον καθορισμό και την τιμωρία των αξιόποινων πράξεων, γ) από το ιδιωτικό δίκαιο, το αστικό δίκαιο, που ρυθμίζει τις έννομες σχέσεις, μεταξύ ιδιωτών, -υποκειμένων δηλαδή δικαίου που βρίσκονται μεταξύ τους σε σχέση ισοτιμίας- το εργατικό δίκαιο, που έχει ως αντικείμενο τη ρύθμιση των σχέσεων εργαζομένων και εργοδοτών- το εμπορικό δίκαιο που ρυθμίζει τις εμπορικές πράξεις και τις σχέσεις μεταξύ εμπόρων δ) το δικονομικό δίκαιο, που καθορίζει τα όργανα και την διαδικασία απονομής της πολιτικής, ποινικής και διοικητικής δικαιοσύνης, ε) το διεθνές δίκαιο, που αφορά στους διεθνείς οργανισμούς και στις διεθνείς έννομες σχέσεις μεταξύ κρατών αλλά και ιδιωτών καθώς και το ευρωπαϊκό δίκαιο, που μελετά το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στ) την ιστορία, την κοινωνιολογία και τη φιλοσοφία του δικαίου.

Ο πτυχιούχος της Νομικής Σχολής, με την επιστημονική συγκρότηση που του εξασφαλίζουν οι επιτυχείς σπουδές του, μπορεί να ασχοληθεί στα διάφορα νομικά επαγγέλματα, δηλαδή να γίνει δικηγόρος, δικαστής, συμβολαιογράφος, υποθηκοφύλακας ή εισαγγελέας, να σταδιοδρομήσει ως διπλωμάτης, να στελεχώσει την δημόσια διοίκηση ή να εργαστεί ως νομικός σύμβουλος σε ιδιωτικές επιχειρήσεις.

II. Η μέση εκπαίδευση προετοιμάζει μόνο έμμεσα τους υποψήφιους για τις νομικές σπουδές, δεδομένου ότι κατά τη διάρκειά της δεν προσφέρονται μαθήματα (πλην ενδεχομένως του μαθήματος «Πολιτική Παιδεία» -Οικονομία, Πολιτικοί Θεσμοί και Αρχές Δικαίου και Κοινωνιολογία-) που να έχουν σχέση με το αντικείμενο της νομικής επιστήμης, δηλαδή το δίκαιο, με συνέπεια ο φοιτητής της Νομικής να αντιμετωπίζει στην αρχή των σπουδών του δυσκολίες, οι οποίες πάντως ούτως ή άλλως δεν ελλείπουν στην έναρξη των σπουδών από πρωτοετή φοιτητή οιασδήποτε Σχολής.

Σχετικά δεν θα πρέπει επιπλέον να παραβλέπεται ότι, παρά τη μεγάλη σε έκταση και συνεχώς πολλαπλασιαζόμενη νομική ύλη, η νομική επιστήμη δεν είναι μια θεωρητική, αλλά μια εφαρμοσμένη επιστήμη. Κι αυτό για το λόγο ότι έχοντας ως αντικείμενο το δίκαιο, το οποίο με τους κανόνες του αποσκοπεί, κατά τα προεκτεθέντα, στη ρύθμιση των νομικά σημαντικών σχέσεων μεταξύ των μελών

μιας κοινωνίας, συνδέεται άμεσα με τις εξελίξεις στην κοινωνική, πολιτική και οικονομική ζωή της χώρας. Αυτό σημαίνει ότι ο φοιτητής της Νομικής δεν καλείται να απομνημονεύσει κείμενα νόμων, ούτε στο πλαίσιο της διδασκαλίας και μελέτης των νομικών μαθημάτων των διάφορων κλάδων του ισχύοντος δικαίου να αποκτήσει μόνο δογματικές γνώσεις του θετικού δικαίου. Αντίθετα κρίσιμο είναι, μελετώντας τα κείμενα των νόμων και τα αντίστοιχα νομικά συγγράμματα (και διευρύνοντας έτσι το νομικό ορίζοντα αντίληψής του) να αναπτύξει τη νομική του σκέψη, ώστε να αποκτήσει την ευχέρεια, ερμηνεύοντας το νόμο με τα κατάλληλα μεθοδολογικά εργαλεία να μπορεί να τον εφαρμόσει, προκειμένου να ρυθμιστεί το εκάστοτε βιοτικό γεγονός ή η εκάστοτε βιοτική σχέση. Η ανάπτυξη της νομικής σκέψης στη βάση της κατάστροφησης του λεγόμενου δικανικού (νομικού) συλλογισμού, όπως προηγουμένως περιγράφηκε, πρέπει να αποτελεί πρώτο μέλημα του φοιτητή σε όλη τη διάρκεια των νομικών του σπουδών. Η πείρα έχει καταδείξει ότι αποτελεί σοβαρό σφάλμα να πιστεύει κανείς ότι όποιος προσανατολίζει τις προσπάθειες του αποκλειστικά ή κυρίως στην αποστήθιση «θετικών γνώσεων» και στη συλλογή «νομικών πληροφοριών» υπερέχει των άλλων στις εξετάσεις κατά τη διάρκεια των σπουδών του ή στην πρακτική άσκηση των διάφορων νομικών επαγγελμάτων. Και στις δύο περιπτώσεις η αρτιότερη, με τα κατάλληλα μεθοδολογικά εργαλεία, εξάσκηση στην ερμηνευτική προσέγγιση του δικαίου και των κανόνων του, η οποία επιτυγχάνεται με τη συνεχή και σε βάθος μελέτη των νομικών κειμένων και των αντίστοιχων επιστημονικών συγγραμμάτων, είναι εκείνη που θα χαρακτηρίζει τον επιτυχημένο και ικανό νομικό.

Η έγκαιρη ενασχόληση του φοιτητή με τη συστηματική μελέτη της νομικής βιβλιογραφίας και των δικαστικών αποφάσεων μόνο προς όφελός του μπορεί να αποβεί. Η Ενιαία πλέον Βιβλιοθήκη της Νομικής Σχολής Αθηνών που άνοιξε τις πύλες της το 2016, ύστερα από τις επί πολλά έτη ακάματες προσπάθειες του επιστημονικού και διοικητικού προσωπικού, αποτελώντας το κόσμημα της Σχολής μας, αφού δεν έχει τίποτα να ζηλέψει από τις βιβλιοθήκες διάσημων Σχολών της αλλοδαπής, μπορεί να αποτελέσει ευθύς εξαρχής τον οικείο χώρο για τη μελέτη κάθε φοιτητή.

III. Η Νομική Σχολή παρέχει νομική παιδεία με την έρευνα και διδασκαλία των διάφορων κλάδων του δικαίου, οι οποίοι κατανέμονται με βάση το ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών σε μαθήματα γενικής νομικής παιδείας και μαθήματα εξειδίκευσης, τα οποία διδάσκονται με βάση το ωρολόγιο πρόγραμμα σπουδών σε εξάμηνα. Η διδασκαλία των επιμέρους μαθημάτων διεξάγεται με τη διάκριση των μαθημάτων σε υποχρεωτικά και επιλεγόμενα (υποχρεωτικής και ελεύθερης επιλογής).

Τα υποχρεωτικά μαθήματα προσφέρουν τις βασικές γνώσεις των κυριότερων κλάδων του δικαίου και για το λόγο αυτό, η παρακολούθηση και η επιτυχής εξέταση σε αυτά θεωρείται απαραίτητη για το σύνολο των φοιτητών της Νομικής Σχολής. Τα επιλεγόμενα μαθήματα κατευθύνουν σταδιακά τον φοιτητή σε πιο εξειδικευμένες γνώσεις: Τα μεν μαθήματα υποχρεωτικής επιλογής βοηθούν τον φοιτητή, με την επιλογή ενός τουλάχιστον μαθήματος από καθέναν από τους βασικούς κλάδους του δικαίου («ενότητες») που αντιστοιχούν στους έξι (6) Τομείς, στους οποίους διαιρείται οργανωτικά από άποψη ειδικότερου γνωστικού αντικειμένου η Νομική Σχολή, να εξειδικεύσει τις γνώσεις του σε ένα πρώτο επίπεδο σε όλους αυτούς τους βασικούς κλάδους του δικαίου. Τα δε μαθήματα ελεύθερης επιλογής προσφέρουν τη δυνατότητα στον φοιτητή να επιλέξει μαθήματα από οποιονδήποτε κλάδο του ισχύοντος δικαίου τον ενδιαφέρει, δυνατότητα που του δίνει την ευκαιρία να εξειδικεύσει ακόμη περαιτέρω τις γνώσεις του.

Η διδασκαλία των μαθημάτων προσφέρεται με παραδόσεις, φροντιστηριακές ασκήσεις και σεμινάρια. Ειδικότερα, οι παραδόσεις αποσκοπούν να φέρουν τον φοιτητή σε μια συστηματική επαφή με τους επιμέρους κλάδους του δικαίου, ως προς το περιεχόμενο και την μέθοδο προσέγγισής τους. Σχετικά πάντως θα πρέπει να επισημανθεί ότι και στο πλαίσιο των παραδόσεων η συνήθως δυσπρόσιτη μορφή της από καθέδρας διδασκαλίας έχει από καιρού εγκαταλειφθεί στη Νομική Σχολή Αθηνών και έχει αντικατασταθεί από τη διδασκαλία που βασίζεται σε μια διαλεκτική σχέση μεταξύ διδασκόντων και φοιτητών. Αυτό σημαίνει ότι και κατά τη διάρκεια των παραδόσεων οι φοιτητές μπορούν να υποβάλουν ερωτήματα στους καθηγητές τους και επιπλέον να κατευθύνονται από αυτούς στη μελέτη ειδικής βιβλιογραφίας και νομολογίας με αφορμή τα ερεθίσματα που πήραν από τις παραδόσεις. Επαναλήψεις και συμπληρωματική αυτοτελής μελέτη από τους φοιτητές ανήκουν στην ουσία στην ακαδημαϊκή παιδεία και αποτελούν αναπόσπαστο συστατικό στοιχείο των πανεπιστημιακών σπουδών.

Οι φροντιστηριακές ασκήσεις δεν είναι αυτοτελή μαθήματα, αλλά συμπληρώνουν τη διδασκαλία κάθε μαθήματος, με την εμπέδωση της ύλης, που έχει διδαχθεί και την πρακτική εφαρμογή των

γνώσεων, που έχουν αποκτηθεί από τις παραδόσεις, με την επίλυση πρακτικών θεμάτων, δηλαδή με την εφαρμογή του γενικού και αφηρημένου κανόνα δικαίου σε συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά. Οι φροντιστηριακές ασκήσεις βοηθούν στην ασφαλή γνώση της νομικής μεθόδου.

Ιδιαίτερη συμβολή στην εμπέδωση των θεωρητικών γνώσεων έχουν επίσης τα μαθήματα των εφαρμογών, τα οποία αποτελούν σύνδεση των ειδικότερων γνωστικών αντικειμένων καθενός από τους γενικούς κλάδους του δικαίου (δημοσίου, ποινικού, αστικού, δικονομικού, εμπορικού και εργατικού, διεθνούς και ευρωπαϊκού). Στο πλαίσιο των μαθημάτων αυτών με τη μεθοδική και συστηματική επεξεργασία της νομολογίας και πρακτικών θεμάτων καθώς και τη διεξαγωγή «εικονικών δικών» αναλύονται και αντιμετωπίζονται γενικότερα νομικά ζητήματα. Οι εφαρμογές προσφέρονται για τους λόγους αυτούς στα τελευταία εξάμηνα του προγράμματος σπουδών της Νομικής Σχολής και λαμβάνεται μέριμνα να παρέχονται σε περισσότερα κλιμάκια φοιτητών, ώστε να καθίσταται δυνατή η ενεργητική συμμετοχή τους.

Ως εντατικότερος εκπαιδευτικός δεσμός προβλέπονται τα σεμινάρια, στα οποία παρέχεται η δυνατότητα στους συμμετέχοντες φοιτητές, με την καθοδήγηση των διδασκόντων, να αντιμετωπίσουν ερευνητικά και σε βάθος ένα συγκεκριμένο νομικό θέμα, αναλαμβάνοντας σχετική επιστημονική εισήγηση και συμμετέχοντας στη συζήτηση που επακολουθεί. Η επιλογή συμμετοχής στα σεμινάρια συνιστάται μόνο στους φοιτητές, οι οποίοι έχουν παρακολουθήσει ήδη τις αντίστοιχες παραδόσεις, ώστε το επίπεδο γνώσεων στο οποίο βρίσκονται να τους επιτρέπει να συμμετέχουν ενεργητικά στη διεξαγωγή του σεμιναρίου και στον επιστημονικό διάλογο. Υπό το πρίσμα αυτό η διεξαγωγή των σεμιναρίων (όπως και το μάθημα των εφαρμογών) προβλέπεται στα δύο τελευταία εξάμηνα των νομικών σπουδών, οπότε μπορούν να αποφέρουν το επιδιωκόμενο όφελος στους τελειόφοιτους φοιτητές της Νομικής. Στο ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών της Νομικής προβλέπεται η διεξαγωγή περισσότερων σεμιναριακών μαθημάτων, ώστε να παρέχεται η ευκαιρία σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο αριθμό φοιτητών να εξοικειωθούν με την έρευνα που αποτελεί, μαζί με την διδασκαλία, την κύρια αποστολή του Πανεπιστημίου ως Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος. Τα σεμινάρια διεξάγονται με την ενεργητική συμμετοχή περιορισμένου αριθμού φοιτητών. Για το λόγο αυτό προβλέπεται, στο ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών της Νομικής, η διεξαγωγή περισσότερων σεμιναριακών μαθημάτων, ώστε να παρέχεται η ευκαιρία σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο αριθμό φοιτητών να εξοικειωθούν με την έρευνα που αποτελεί, μαζί με την διδασκαλία, την κύρια αποστολή του Πανεπιστημίου ως Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος. (Τα σεμινάρια υπολογίζονται για την λήψη πτυχίου ως μαθήματα ελεύθερης επιλογής).

IV. Τα μαθησιακά αποτελέσματα της φοίτησης στη Νομική Σχολή είναι πολλαπλά. Με την επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών τους, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες αναμένεται ότι θα έχουν κατανοήσει το δεσμικό πλαίσιο οργάνωσης και λειτουργίας της Πολιτείας καθώς και τους κανόνες που ρυθμίζουν διάφορους κλάδους δικαίου, τόσο στις σχέσεις μεταξύ Κράτους και ιδιωτών, όσο και ιδιωτών μεταξύ τους. Θα έχουν επίσης εξοικειωθεί με την ευρωπαϊκή και διεθνή διάσταση του δικαίου, στην οποία η χώρα μας συμμετέχει ενεργά. Τέλος, θα έχουν αντιληφθεί τη συνέργεια του δικαίου με άλλες επιστημονικούς κλάδους, όπως η ιστορία, η φιλοσοφία, η κοινωνιολογία και η οικονομία. Πέραν αυτού, βασικό μαθησιακό αποτέλεσμα της φοίτησης στη Νομική Σχολή είναι ότι οι απόφοιτοι θα διαθέτουν «νομική σκέψη», με την οποία θα είναι σε θέση να ερευνούν, να αναλύουν και να συνθέτουν γνώσεις με στόχο την κατανόηση και επίλυση των καταστάσεων που θα αντιμετωπίσουν στην επαγγελματική τους ζωή. Θα μπορούν συνεπώς να υπηρετήσουν επιτυχώς την νομική επιστήμη με την άσκηση δικηγορίας, την ένταξη στο δικαστικό σώμα, την εξάσκηση του επαγγέλματος του συμβολαιογράφου, αλλά και ως στελέχη της δημόσιας διοίκησης, του διπλωματικού σώματος, ευρωπαϊκών ή διεθνών οργανισμών, ή και σε ακαδημαϊκές θέσεις σε πανεπιστήμια της Ελλάδας ή του εξωτερικού.

V. Στόχος του παρόντος Οδηγού Σπουδών, εκτός από τις πληροφορίες που προσφέρει για τη λειτουργία της μονομηματικής, επί του παρόντος, Νομικής Σχολής Αθηνών, είναι και η ορθή αξιοποίηση από τους φοιτητές των δυνατοτήτων που τους παρέχονται κατά τη διάρκεια των νομικών τους σπουδών.

Τέλος, ερωτήματα που αφορούν στην πορεία των νομικών τους σπουδών μπορούν να απευθύνουν οι φοιτητές στη Γραμματεία της Νομικής Σχολής ή στους Καθηγητές της Σχολής, οι οποίοι δέχονται τακτικά σε ακρόαση τους φοιτητές καθ' όλη τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους.

Σύμφωνα με το νόμο 4485/4.8.2017 (ΦΕΚ 114 Α΄) όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, την παρ. 6^α του άρθρου 18 του Νόμου 4559/2018, και την Πράξη Πρύτανη 621/21.3.2018 (ΦΕΚ 1006 Β΄) από 1.12.2017 τα συλλογικά όργανα της Νομικής Σχολής είναι:

Η Γενική Συνέλευση της Σχολής, η οποία απαρτίζεται από:

- Τον Κοσμήτορα (τριετής θητεία)
- Όλα τα μέλη ΔΕΠ της Σχολής
- Τους εκπροσώπους των φοιτητών (ετήσια θητεία)
- Τους εκπροσώπους ΕΔΙΠ και ΕΤΕΠ (διετής θητεία)

Η Κοσμητεία της Σχολής, η οποία απαρτίζεται από:

- Τον Κοσμήτορα (τριετής θητεία)
- Τους Διευθυντές των Τομέων (ετήσια θητεία)
- 5 μέλη εκλεγμένα από τη Γενική Συνέλευση της Σχολής (τριετής θητεία)
- Τους εκπροσώπους των φοιτητών (ετήσια θητεία)
- Τους εκπροσώπους ΕΔΙΠ και ΕΤΕΠ (διετής θητεία)

Η Συνέλευση της Σχολής, η οποία απαρτίζεται από:

- Τον Κοσμήτορα (τριετής θητεία)
- Τους Διευθυντές των Τομέων (ετήσια θητεία)
- Τους εκλεγμένους εκπροσώπους των Τομέων (ετήσια θητεία)
- Τους εκπροσώπους των φοιτητών (ετήσια θητεία)
- Τους εκπροσώπους ΕΔΙΠ και ΕΤΕΠ (ετήσια θητεία)

Οι αρμοδιότητες του κάθε οργάνου ορίζονται στα άρθρα 17 (Γενική Συνέλευση), 18 (Κοσμητεία) και 21 (Συνέλευση) του ν. 4485/2017, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

Κοσμήτορας της Σχολής είναι ο Καθηγητής κ. Λίνος-Αλέξανδρος Γ. Σισιλιάνος.

Η Γραμματείας της Σχολής είναι η κ. Ελένη Ε. Κουρέλη

* Η σύνδεση των ως άνω οργάνων για το διάστημα από 1.9.2022 έως και 31.8.2023 διαμορφώνεται σύμφωνα με τους ακόλουθους πίνακες:

ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΕΚΠΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2022-2023

Κοσμήτορας	Καθηγητής Λίνος-Αλέξανδρος Σισιλιάνος
Αιρετά Μέλη	Καθηγήτρια Ελένη Μουσταίρα Καθηγητής Αντώνιος Καραμπατζός Αναπληρωτής Καθηγητής Ζαφείριος Τσολακίδης Επίκουρος Καθηγητής Γεώργιος Ανδρουτσόπουλος Μον. Επίκουρος Καθηγητής Γεώργιος Κυριακόπουλος
Διευθυντές Τομέων	Καθηγητής Κωνσταντίνος Χριστοδούλου (Τομέας Α΄ Ιδιωτικού Δικαίου) Καθηγήτρια Γαρυφαλλιά Αθανασίου (Τομέας Β΄ Ιδιωτικού Δικαίου) Καθηγήτρια Πατρίνα Παπαρρηγοπούλου (Τομέας Δημοσίου Δικαίου) Αναπληρωτής Καθηγητής Γεώργιος Τριανταφύλλου (Τομέας Ποινικών Επιστημών) Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Αθηνά Δημοπούλου [Τομέας Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)] Καθηγητής Χαράλαμπος Παμπούκης (Τομέας Διεθνών Σπουδών)
Εκπρόσωπος Ε.ΔΙ.Π.	-
Εκπρόσωπος Ε.Τ.Ε.Π.	-
Εκπρόσωποι φοιτητών (1 προπτυχιακός και 1 μετα-πτυχιακός ή 1 υποψήφιος Διδάκτορας)	Δεν ορίστηκαν

ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΕΚΠΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2022-2023

Κοσμήτορας	Καθηγητής Λίνος-Αλέξανδρος Σισιλιάνος
Μέλη	Όλα τα μέλη Δ.Ε.Π. της Σχολής εκτός των μελών που είναι σε αναστολή καθηκόντων και σε επιστημονική άδεια
Εκπρόσωπος Ε.ΔΙ.Π.	-
Εκπρόσωπος Ε.Τ.Ε.Π.	-
Εκπρόσωποι φοιτητών (9 και κατ' ελάχιστον 1 προπτυχιακός και 1 μεταπτυχιακός ή 1 υποψήφιος Διδάκτορας)	Δεν ορίστηκαν

ΜΕΛΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΕΚΠΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2022-2023

Κοσμήτορας	1) Καθηγητής Λίνος-Αλέξανδρος Σισιλιάνος
Διευθυντές Τομέων	2) Καθηγητής Κωνσταντίνος Χριστοδούλου (Τομέας Α' Ιδιωτικού Δικαίου) 3) Καθηγήτρια Γαρυφαλλιά Αθανασίου (Τομέας Β' Ιδιωτικού Δικαίου) 4) Καθηγήτρια Πατρίνα Παπαρρηγοπούλου (Τομέας Δημοσίου Δικαίου) 5) Αναπληρωτής Καθηγητής Γεώργιος Τριανταφύλλου (Τομέας Ποινικών Επιστημών) 6) Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Αθηνά Δημοπούλου [Τομέας Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)] 7) Καθηγητής Χαράλαμπος Παμπούκης (Τομέας Διεθνών Σπουδών)
Μέλη Τομέα Α' Ιδιωτικού Δικαίου	8) Καθηγήτρια Δήμητρα Παπαδοπούλου 9) Καθηγήτρια Ευγενία Δακορώνια 10) Καθηγητής Αντώνιος Καραμπατζός 11) Αναπληρωτής Καθηγητής Γεώργιος Μεντής 12) Αναπληρωτής Καθηγητής Ζαφείριος Τσολακίδης 13) Μόν. Επίκορος Καθηγητής Θεόδωρος Λύτρας 14) Μόν. Επίκορος Καθηγητής Βάγιας Παναγιωτόπουλος
Μέλη Τομέα Β' Ιδιωτικού Δικαίου	15) Καθηγητής Γεώργιος Σωτηρόπουλος 16) Καθηγητής Δημήτριος Τσικρικάς

	<p>17) Αναπληρωτής Καθηγητής Ιωάννης Δεληκωστόπουλος</p> <p>18) Αναπληρωτής Καθηγητής Δημήτριος Χριστοδούλου</p> <p>19) Μόν. Επίκουρος Καθηγητής Ιάκωβος Βενιέρης</p> <p>20) Μόν. Επίκουρος Καθηγητής Ιωάννης Σκανδάλης</p> <p>21) Μόν. Επίκουρος Καθηγητής Χρήστος Χρυσάνθης</p>
Μέλη Τομέα Δημοσίου Δικαίου	<p>22) Καθηγήτρια Θεοδώρα Αντωνίου</p> <p>23) Καθηγητής Σπυρίδων Βλαχόπουλος</p> <p>24) Καθηγητής Γεώργιος Δελλής</p> <p>25) Αναπληρωτής Καθηγητής Ανδρέας Τσουρουφλής</p> <p>26) Επίκουρος Καθηγήτρια Βασιλική Χρήστου</p>
Μέλη Τομέα Ποινικών Επιστημών	<p>27) Αναπληρωτής Καθηγητής Νικόλαος Δημητράτος</p> <p>28) Μόν. Επίκουρος Καθηγητής Ιωάννης Ανδρουλάκης</p> <p>29) Μόν. Επίκουρος Καθηγητής Γεώργιος Γιαννούλης</p> <p>30) Επίκουρος Καθηγητής Βασίλειος Πετρόπουλος</p>
Μέλη Τομέα Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)	<p>31) Αναπληρωτής Καθηγητής Φίλιππος Βασιλόγιαννης</p> <p>32) Αναπληρωτής Καθηγητής Γεώργιος Γιαννόπουλος</p> <p>33) Επίκουρος Καθηγητής Γεώργιος Ανδρουτσόπουλος</p>
Μέλη Τομέα Διεθνών Σπουδών	<p>34) Καθηγήτρια Μαρία Γαβουνέλη</p> <p>35) Καθηγήτρια Ελένη Μουσταίρα</p> <p>36) Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Χρυσαφώ Τσούκα</p> <p>37) Μόν. Επίκουρος Καθηγητής Εμμανουήλ Περάκης</p>
Εκπρόσωπος Ε.ΔΙ.Π.	-
Εκπρόσωπος Ε.Τ.Ε.Π.	38) Ειρήνη Χαλκιαδάκη
Εκπρόσωποι φοιτητών (6 και κατ' ελάχιστον 1 προπτυχιακός και 1 μεταπτυχιακός ή 1 υποψήφιος Διδάκτορας)	Δεν ορίστηκαν

Στη Συνέλευση Ειδικής Σύγκλησης δεν λαμβάνουν μέρος οι εκπρόσωποι Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ (Ακαδημίας 45 και 47, ισόγειο)

Ελένη Κουρέλη (Προϊσταμένη της Γραμματείας της Σχολής) (2103688661) ekoureli@law.uoa.gr
Δημήτρης Αθανασόπουλος (ΙΔΟΧ) (2103688656) dathanas@law.uoa.gr
Σπυριδούλα Γκούβρα (2103688647) sgkouvra@law.uoa.gr
Αικατερίνη Δέρβη (210368 8713, 8651) dekat@elke.uoa.gr
Χριστίνα Εφορακοπούλου (2103688654) chrisefor@uoa.gr
Αργυρώ Κορδατζάκη (2103688655) argkord@law.uoa.gr
Δέσποινα Μαλάτου (ΙΔΟΧ) (21036888640) depima@uoa.gr
Σοφία Μανιάτη (2103688648) smaniati@uoa.gr
Γεωργία Μπαρμπέρη (2103688665) gbarberi@law.uoa.gr
Μαρία Παραρά (2103688657) mparara@uoa.gr
Σταυρούλα Πιπιλή(210 3688664) stavripili@law.uoa.gr
Νκόλαος Τσώνης (ΙΔΟΧ) (2103688652) nitsonis@uoa.gr
Νικόλαος Μητρόπουλος (ΙΔΟΧ) nikmitr@uoa.gr

ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ (Σόλωνος 57, 1ος όροφος /2103688748 Γραφείο Κοσμήτορα)

Δήμητρα Δήμου (2103688730) ddimou@uoa.gr
Ελένη Μουστακίδη (2103688747) emoustakidi@uoa.gr
Κίμωνας Κεκές (210368 8730, 8608) kimonkek@law.uoa.gr (άδεια άνευ αποδοχών έως 17.11.2022)

ΤΟΜΕΙΣ (Ακαδημίας 45, ημιώροφος)

Κωνσταντίνα Τζιβάρα (2103688668) ktzibara@law.uoa.gr
Ειρήνη Χαλκιαδάκη (μέλος ΕΤΕΠ / 2103688672) ehalkiad@law.uoa.gr
Μαριλένα Ζαχαροπούλου (ΙΔΟΧ) (2103688675) mzacharop@uoa.gr
Σοφία Φαντζίκου (ΙΔΟΧ) (2103688673) sfantzikou@uoa.gr
Άρτεμις Τσιάνα (ΙΔΟΧ) (2103688612) atsiana@law.uoa.gr
Ελισάβετ Ευαγγελία Βουτσίνου (ΙΔΟΧ) 2103688669 evoutsi@uoa.gr
Μαρία-Χρυσούλα Λιονάκη (ΙΔΟΧ) 21036888630 chrissalion@law.uoa.gr

ΦΥΛΑΞΗ ΚΤΗΡΙΩΝ

Θεόδωρος Σεΐτης (Επιστάτης 2103688659) tseitis@law.uoa.gr
Γρηγόρης Λαγογένης (Ακαδημίας 45, πρωί) 2103688600
Μελέτης Γουλής (Ακαδημίας 45, απόγευμα) 2103688600
Μελαχροινή Δεμερτζή (Ακαδημίας 47, πρωί) 2103688683
Ευάγγελος Γουλής (Ακαδημίας 47, απόγευμα) 2103688683

Περισσότερες πληροφορίες για τη λειτουργία, τις παρεχόμενες υπηρεσίες καθώς και τις αρμοδιότητες των παραπάνω υπαλλήλων είναι διαθέσιμες στον ιστότοπο της Νομικής Σχολής <http://law.uoa.gr> και στον ιστότοπο του Πανεπιστημίου <http://uoa.gr> στα πεδία προπτυχιακές σπουδές και φοιτητές αντίστοιχα.

Η Νομική Σχολή με ένα μόνο Τμήμα (Νομικής) διαιρείται σε έξι (6) Τομείς. Οι Τομείς αυτοί είναι:

2.1. ΤΟΜΕΑΣ Α΄ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Οδός Ακαδημίας 45, ισόγειο, τηλ. 210 368 8669

Διευθυντής: Καθηγητής κ. Κωνσταντίνος Χριστοδούλου

ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΕΠΙΚΟΥΡΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ
Ευγενία ΔΑΚΟΡΩΝΙΑ	Γεώργιος ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ	Κωνσταντίνος ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ
Αντώνιος ΚΑΡΑΜΠΑΤΖΟΣ	Ιωάννα ΚΟΝΔΥΛΗ	Θεόδωρος ΛΥΤΡΑΣ
Γεώργιος ΛΕΚΚΑΣ	Γεώργιος ΛΑΔΟΓΙΑΝΝΗΣ	Ελισάβετ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ- ΠΟΥΛΟΥ
Δημήτριος ΛΙΑΠΠΗΣ	Γεώργιος ΜΕΝΤΗΣ	Βάγιας ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ
Δήμητρα ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ	Παναγιώτης ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ	Χρήστος ΧΑΣΑΠΗΣ
Παρασκευή ΠΑΠΑΡΣΕΝΙΟΥ	Ζαφείριος ΤΣΟΛΑΚΙΔΗΣ	
Καλλιόπη ΧΡΙΣΤΑΚΑΚΟΥ - ΦΩΤΙΑΔΗ		
Κωνσταντίνος ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ		

Λοιπό Προσωπικό:

- Ευαγγελία ΒΟΥΤΣΙΝΟΥ, Γραμματέας Τομέα (evouts@law.uoa.gr 210368-8669)

2.2. ΤΟΜΕΑΣ Β΄ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Οδός Ακαδημίας 45, ημιώροφος, τηλ. 210 368 8672

Διευθύντρια: Καθηγήτρια Γαρυφαλλιά Αθανασίου

ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΕΠΙΚΟΥΡΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ
Γαρυφαλλιά ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	Ιωάννης ΔΕΛΗΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ	Ιάκωβος ΒΕΝΙΕΡΗΣ
Στέφανος-Σπυρίδων ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΟΣ	Νικόλαος ΚΑΤΗΦΟΡΗΣ	Νικόλαος ΒΕΡΒΕΣΟΣ
Γεώργιος ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ	Αλεξάνδρα ΜΙΚΡΟΥΛΕΑ	Ευθυμία ΚΙΝΙΝΗ
Δημήτριος ΤΣΙΚΡΙΚΑΣ	Δημήτριος ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ	Δημήτριος ΛΑΔΑΣ
		Χριστίνα ΛΙΒΑΔΑ
		Μιχαήλ ΜΑΡΚΟΥΛΑΚΗΣ
		Εμμανουήλ ΜΑΣΤΡΟΜΑΝΩΛΗΣ (Αναστολή Καθηκόντων)
		Κων/νος ΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
		Ιωάννης ΣΚΑΝΔΑΛΗΣ
		Φλώρα ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ- ΑΛΜΠΑΝΙΔΟΥ
		Χρήστος ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ

ΜΕΛΗ Ε.Τ.Ε.Π.

Ειρήνη ΧΑΛΚΙΑΔΑΚΗ

Λοιπό Προσωπικό:

- Ειρήνη ΧΑΛΚΙΑΔΑΚΗ, Γραμματέας Τομέα (ehalkiad@law.uoa.gr 210368-8672)

2.3. ΤΟΜΕΑΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Οδός Ακαδημίας 45, ημιώροφος, τηλ. 210 368 8673

Διευθύντρια: Καθηγήτρια κα Πατρίνα Παπαρρηγοπούλου

ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΕΠΙΚΟΥΡΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ
Θεοδώρα ΑΝΤΩΝΙΟΥ	Πάυλος Μιχαήλ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ (επιστημονική άδεια από 1.9.2022 έως και 31.8.2023)	Νικόλαος ΣΗΜΑΝΤΗΡΑΣ
Σπυρίδων ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ	Αικατερίνη ΗΛΙΑΔΟΥ	Βασιλική ΧΡΗΣΤΟΥ
Γεώργιος ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ (Αναστολή καθηκόντων)	Βασίλειος ΚΟΝΔΥΛΗΣ	
Κωνσταντίνος ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ	Παρασκευή ΜΟΥΖΟΥΡΑΚΗ	
Χρήστος ΓΚΟΡΤΣΟΣ (επιστημονική άδεια από 1.10.2022 έως και 30.9.2023)	Νικόλαος ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ	
Γεώργιος ΔΕΛΛΗΣ	Ανδρέας ΤΣΟΥΡΟΥΦΛΗΣ	
Παναγιώτης ΛΑΖΑΡΑΤΟΣ (επιστημονική άδεια από 1.3.2023 έως και 1.5.2023)		
Πατρίνα ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ		

ΜΕΛΗ Ε.Τ.Ε.Π.

Βασιλική ΓΕΩΡΓΙΟΥ-ΣΙΝΤΡΟΥ

Πολυξένη ΓΚΟΥΒΑ

Λοιπό Προσωπικό:

- Σοφία ΦΑΝΤΖΙΚΟΥ, Γραμματέας Τομέα (sfantzikou@uoa.gr 210368-8673)

2.4. ΤΟΜΕΑΣ ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Οδός Ακαδημίας 45, ημιώροφος, τηλ. 210 368 8668

Διευθυντής: Αναπληρωτής Καθηγητής Γεώργιος Τριανταφύλλου

ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΕΠΙΚΟΥΡΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ
Ηλίας ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ	Νικόλαος ΔΗΜΗΤΡΑΤΟΣ	Ιωάννης ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗΣ
	Δημήτριος ΚΙΟΥΠΗΣ	Γεώργιος ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ
	Αριστομένης ΤΖΑΝΕΤΗΣ	Αλέξανδρος ΔΗΜΑΚΗΣ
	Γεώργιος ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ	Αθανασία ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΥ
		Βασίλειος ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ
		Αντωνία – Ιόλη ΤΖΑΝΝΕΤΑΚΗ

Λοιπό Προσωπικό:

- Κωνσταντίνα ΤΖΙΒΑΡΑ, Γραμματέας Τομέα (ktzibara@law.uoa.gr 210368-8668)

2.5. ΤΟΜΕΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)

Οδός Ακαδημίας 45, ημιώροφος, τηλ. 210 368 8612

Διευθύντρια : Αναπληρώτρια Καθηγήτρια κα Αθηνά Δημοπούλου

ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΕΠΙΚΟΥΡΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ
Ελευθερία ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗ	Φίλιππος ΒΑΣΙΛΟΓΙΑΝΝΗΣ	Γεώργιος ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ
	Βασίλειος ΒΟΥΤΣΑΚΗΣ	Ανδρέας ΧΕΛΜΗΣ
	Γεώργιος ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ	
	Αθηνά ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ	
	Ελένη ΡΕΘΥΜΙΩΤΑΚΗ	

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

Μαρίνα ΜΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Άννα ΣΥΡΙΟΠΟΥΛΟΥ

ΜΕΛΗ Ε.ΔΙ.Π.

Αλέξανδρος ΒΑΡΒΕΡΗΣ
(Αναστολή καθηκόντων)

Μάριος ΤΑΝΤΑΛΟΣ

Βασίλειος ΤΡΟΜΠΟΥΚΗΣ

Λοιπό Προσωπικό:

- Άρτεμις ΤΣΙΑΝΑ, Γραμματέας Τομέα (atsiana@law.uoa.gr; 210368-8612)

2.6. ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Οδός Ακαδημίας 45, ημιώροφος, τηλ. 210 368 8675

Διευθυντής: Καθηγητής Χαράλαμπος Παμπούκης

ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΕΠΙΚΟΥΡΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ
Μαρία ΓΑΒΟΥΝΕΛΗ	Ρεβέκκα - Εμμανουέλα ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ	Αναστάσιος ΓΟΥΡΓΟΥΡΙΝΗΣ
Ελένη ΜΟΥΣΤΑΪΡΑ	Χρυσafώ ΤΣΟΥΚΑ	Γεώργιος ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
Φωτεινή ΠΑΖΑΡΤΖΗ		Εμμανουήλ ΠΕΡΑΚΗΣ
Χαράλαμπος ΠΑΜΠΟΥΚΗΣ		
Λίνος - Αλέξανδρος ΣΙΣΙΛΙΑΝΟΣ		

ΜΕΛΗ Ε.ΔΙ.Π.

Ελένη ΜΙΧΑ

Λοιπό Προσωπικό:

- Μαριλένα Ζαχαροπούλου, Γραμματέας Τομέα (mzacharop@law.uoa.gr; 210368-8675)

ΧΩΡΟΙ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Η Νομική Σχολή στεγάζεται κατά κύριο λόγο:

- ✓ στα κτίρια της οδού Σίνα 3 και Σόλωνος 57 (Μέγαρο Θεωρητικών Επιστημών, Μ.Θ.Ε.),
- ✓ στο κτίριο της οδού Ακαδημίας 45, όπου βρίσκονται οι θυρίδες εξυπηρέτησης του κοινού, οι Γραμματείες των Τομέων και γραφεία των Καθηγητών της Σχολής και
- ✓ στο κτίριο της οδού Ακαδημίας 47, όπου βρίσκονται τα γραφεία της Γραμματείας καθώς και τα γραφεία των Καθηγητών και τα εργαστήρια της Σχολής.

Η βιβλιοθήκη της Σχολής, στεγάζεται στο κτίριο παλαιού χημείου του Παν/μιου Αθηνών, στη συμβολή των οδών Σόλωνος 104 & Μαυρομιχάλη 17 - 19.

3.1. Κοσμητεία Νομικής Σχολής

Η Κοσμητεία της Νομικής Σχολής στεγάζεται στην οδό Σόλωνος 57, 1^{ος} όροφος.

3.2. Γραμματεία Νομικής Σχολής

Οι θυρίδες της Νομικής Σχολής για την εξυπηρέτηση του κοινού, στεγάζονται στο ισόγειο του κτιρίου της οδού Ακαδημίας 45 και τα γραφεία της Γραμματείας στο ισόγειο του κτιρίου της οδού Ακαδημίας 47.

- ✓ Η εξυπηρέτηση των φοιτητών και του κοινού γίνεται: **ΔΕΥΤΕΡΑ, ΤΕΤΑΡΤΗ & ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ** από τις 11.00 π.μ. έως τις 13.00 μ.μ.

Η τηλεφωνική επικοινωνία με τη Γραμματεία της Σχολής είναι δυνατή από Δευτέρα έως Παρασκευή αποκλειστικά τις ώρες 11:00 με 13:00 μ.μ. στα τηλέφωνα που αναγράφονται στην ιστοσελίδα της Σχολής https://www.law.uoa.gr/prosopiko/techniko_kai_dioikitiko_prosopiko/

- Η εξυπηρέτηση των φοιτητών για το πρόγραμμα **ERASMUS+ & CIVIS**, γίνεται μέσω τηλεφώνου (210-3688730 και 210-3688747 αντίστοιχα) και ηλεκτρονικής αλληλογραφίας (erasmus@law.uoa.gr)

3.3. Γραφεία Καθηγητών

Τα γραφεία των διδασκόντων Καθηγητών, της Νομικής Σχολής βρίσκονται στα κτίρια των οδών Ακαδημίας 45 & 47, Σκουφά 48 και Σόλωνος 57. Στην ιστοσελίδα της Σχολής μπορείτε να ενημερώνεστε για τις ώρες ακρόασης των διδασκόντων καθώς και για τα email επικοινωνίας τους.

3.4. Αίδουσες διδασκαλίας – εξετάσεων

Η διδασκαλία και οι γραπτές εξετάσεις των μαθημάτων γίνονται στο Μέγαρο Θεωρητικών Επιστημών (Μ.Θ.Ε.) και ειδικότερα στις ακόλουθες αίθουσες :

Νέο κτίριο, οδός Σίνα 3 Αίθουσα Οικονομίδου, αίθουσες 1 και 2 (α΄ όροφος), αίθουσες 3 (β΄ όροφος), 4,5,6,7,8 (γ΄ όροφος).

Παλαιό κτίριο, οδός Σόλωνος 57: Αμφιδέατρο Σαριπόλων (γ΄ όροφος), Ανδρέα Γαζή (ημιώροφος), Β΄ Μαθηματικών (υπόγειο), Θεολογικής (ημιώροφος), Πανταζή (υπόγειο).

Και επιπλέον:

Στο κτίριο της οδού Ακαδημίας 45 : Αίθουσα 1, 2 και 3.

3.5. Αίθουσα Πολυμέσων (Ακαδημίας 47, τηλ. επικοινωνίας. 210 368 8608)

Στο χώρο αυτό οι φοιτητές με την χρήση της ακαδημαϊκής τους ταυτότητας επιτρέπεται να έχουν ελεύθερη πρόσβαση στο διαδίκτυο, σε επιλεγμένες ψηφιακές βιβλιοθήκες μέσω σειράς διαθέσιμων Η/Υ και ιδιαίτερα στην ιστοσελίδα της Σχολής στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.law.uoa.gr>, όπου και αναδημοσιεύεται ο παρών οδηγός σπουδών.

3.6. Εργαστήρια

Τα Εργαστήρια λειτουργούν σύμφωνα με τα άρθρα 28 και 29 του ν. 4485/2017 όπως ισχύει μέχρι σήμερα και τον Κανονισμό λειτουργίας τους.

- **Ερευνητικό Κέντρο Αστικού Δικαίου (Civil Law Center of the National Kapodistrian University of Athens) (Νομική Σχολή)**
ΦΕΚ 1261/11.4.2017, τ. Β΄
Διευδύντρια: Καθηγήτρια Δ. Παπαδοπούλου (dpapadop@law.uoa.gr)
- **Πανεπιστημιακό Κέντρο Ερευνών του Δικαίου των Επιχειρήσεων (Athens Law School - Business Law Research Center – “ABLRC”) (Νομική Σχολή)**
ΦΕΚ 441/24.2.2016 τ. Β΄.
Διευθυντής: Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Αλεξάνδρα Μικρουλέα (amikroulea@law.uoa.gr)
- **Ερευνητικό Ινστιτούτο Δικονομικών Μελετών (Νομική Σχολή)**
ΦΕΚ 74/26.3.2014 τ. Α΄
Διευθυντής: Καθηγητής Δ. Τσιρκιάς (dtsikr@law.uoa.gr)
- **Ερευνητικό Κέντρο Εργατικού Δικαίου (Labour Law Center of the National Kapodistrian University of Athens) (Τομέας Β΄ Ιδιωτικού Δικαίου)**
ΦΕΚ 4648/29.12.2017 τ. Β΄
Διευθυντής: Επίκουρος Καθηγητής Δ. Λαδάς (dladas@law.uoa.gr)
- **Εργαστήριο Συνταγματικών Ερευνών (Τομέας Δημοσίου Δικαίου)**
ΦΕΚ 74/26.3.2014 τ. Α΄ και 2882/21.8.2017 τ. Β΄
Διευδύντρια: Καθηγήτρια Θ. Αντωνίου (thantoniou@law.uoa.gr)
- **Εργαστήριο Δημοσίου Δικαίου (Τομέας Δημοσίου Δικαίου)**
ΦΕΚ 56/21.3.2002 τ. Α και ΦΕΚ 5897/31.12.2020
- **Εργαστήριο Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών (Τομέας Ποινικών Επιστημών) ΦΕΚ 210/1991 τ. Α΄**

Διευδύντρια: Επίκουρη Καθηγήτρια Α.Ι. Τζαννετάκη (tzannetaki@law.uoa.gr)

Ιστοσελίδα <https://theartofcrime.gr>

- Εργαστήριο Νομικής Πληροφορικής (Laboratory of Law and Informatics L.L.I) (Τομέας Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου)
ΦΕΚ 2301/26.10.2015 τ. Β' και 3165/12.8.2019
Διευθυντής: Αναπληρωτής Καθηγητής Γ. Γιαννόπουλος (gyannop@law.uoa.gr)
Ιστοσελίδα <http://li.law.uoa.gr/>

- Εργαστήριο Φιλοσοφίας Δικαίου Πολιτικής Φιλοσοφίας και Ηθικής (Νομική Σχολή)
ΦΕΚ 2944/16.9.2016 τ. Β'
Διευθυντής: Αναπληρωτής Καθηγητής Β. Βουτσάκης (vvoutsak@law.uoa.gr)

- Κέντρο Ερευνών Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου (Athens Public International Law Center - Athens PIL) (Νομική Σχολή)
ΦΕΚ 1514/20.7.2015 τ. Β'
Διευδύντρια: Καθηγήτρια Φ. Παζαρτζή (phpazart@law.uoa.gr)
Ιστοσελίδα <http://www.athenspil.law.uoa.gr/>

4.1 Θεσμικό πλαίσιο και Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας προπτυχιακού προγράμματος σπουδών της Νομικής Σχολής

❖ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η οργάνωση των σπουδών στη Νομική Σχολή, γίνεται με βάση τον Νόμο 4009/2011, (όπως τροποποιήθηκε και ισχύει σήμερα με τους Ν. 4076/2012, 4115/2013, 4386/2016, 4405/2016, 4415/2016, 4485/2017, 4521/2018, 4559/2018, 4589/2019, 4610/2019, 4623/2019, 4653/2020, 4692/2020, 4777/2021, 4957/2022) Δομή, λειτουργία, διασφάλιση της ποιότητας των σπουδών και διεθνοποίηση των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (ΦΕΚ Α΄ 195/6.9.2011) καθώς και τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών της Νομικής Σχολής (έγκριση Συγκλήτου 2.10.2019), ο οποίος είναι αναρτημένος στην ιστοσελίδα της Νομικής Σχολής ΕΚΠΑ.

(<https://www.law.uoa.gr/fileadmin/depts/law.uoa.gr/www/uploads/Sxoli/kpss1019.pdf>)

4.2 Λήψη πτυχίου και υπολογισμός βαθμού πτυχίου με πιστωτικές μονάδες (ECTS)

➤ Για τη λήψη του πτυχίου της Νομικής απαιτείται η επιτυχής εξέταση σε τουλάχιστον σαράντα ένα (41) μαθήματα, δηλαδή τριάντα ένα (31) υποχρεωτικά, έξι (6) υποχρεωτικής επιλογής και τέσσερα (4) τουλάχιστον οποιαδήποτε επιλεγόμενα μαθήματα. Σημειώνεται ότι ως υποχρεωτικά μαθήματα χαρακτηρίζονται τα μαθήματα, των οποίων η παρακολούθηση και η επιτυχής εξέταση θεωρείται απαραίτητη για τη λήψη πτυχίου από όλους τους φοιτητές της Νομικής. Η παρακολούθηση των παραδόσεων της θεωρίας των μαθημάτων αποτελεί ακαδημαϊκή μόνο υποχρέωση του φοιτητή, δηλαδή δεν είναι υποχρεωτική και δεν τηρείται αναγκαιώς σύστημα καταχωρίσεων απουσιών. Παρ' όλα αυτά, η συστηματική παρακολούθηση των παραδόσεων είναι απόλυτα ενδεδειγμένη για τη σωστή θεωρητική κατάρτιση του φοιτητή. Μόνο η άμεση επαφή με τον διδάσκοντα μπορεί να οδηγήσει στην ακριβή γνώση του αντικειμένου κάθε μαθήματος.

Από τις πέντε ενότητες, στις οποίες κατανέμονται τα μαθήματα υποχρεωτικής επιλογής, ο φοιτητής οφείλει να επιλέξει ένα (1) τουλάχιστον μάθημα από κάθε μία, εκτός από την Ενότητα Ιδιωτικού Δικαίου, από την οποία ο φοιτητής οφείλει να επιλέξει δύο (2) τουλάχιστον μαθήματα. Τα τέσσερα (4) επιλεγόμενα μαθήματα που απομένουν, ο φοιτητής μπορεί να τα επιλέξει από τα μαθήματα ελεύθερης επιλογής και από τα υπόλοιπα μαθήματα υποχρεωτικής επιλογής, τα οποία δεν επελέγησαν.

Όσοι φοιτητές πληρούν τις προϋποθέσεις για την λήψη πτυχίου και δεν έχουν καταθέσει αίτηση ορκωμοσίας, θα ανακηρύσσονται πτυχιούχοι αυτόματα από τη Γραμματεία της Σχολής και στον υπολογισμό του βαθμού του πτυχίου τους θα λαμβάνονται υπόψη οι βαθμοί όλων των επιλεγόμενων μαθημάτων.

Επίσης όσοι φοιτητές επιθυμούν να εξετασθούν σε περισσότερα επιλεγόμενα μαθήματα από τα ελάχιστα που απαιτούνται για την λήψη του πτυχίου (10), θα πρέπει να το κάνουν μέχρι να συμπληρώσουν τις προϋποθέσεις για τη λήψη του πτυχίου.

➤ Ο βαθμός του πτυχίου για τους πτυχιούχους της Νομικής από το χειμερινό εξάμηνο ακαδημαϊκού έτους 2022-2023 (εξεταστική Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου) και έπειτα, θα υπολογίζεται βάσει των πιστωτικών μονάδων και του βαθμού κάθε μαθήματος.

Ως εκ τούτου, για τον υπολογισμό του βαθμού του πτυχίου θα ακολουθείται η παρακάτω διαδικασία (Απόφαση Συγκλήτου 30.12.2021) :

- Θα λαμβάνονται υπόψη οι πιστωτικές μονάδες (ECTS) του κάθε μαθήματος, καθώς και ο βαθμός του.

- Στη συνέχεια, **θα πολλαπλασιάζεται ο βαθμός του κάθε μαθήματος με τις αντίστοιχες πιστωτικές μονάδες (ECTS) :**

π.χ. Κληρονομικό Δίκαιο (ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ (ECTS): 6 & ΒΑΘΜΟΣ: 10
 $6 \times 10 = 60$ (γινόμενο)

π.χ. Γενικό Ενοχικό Δίκαιο (ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ (ECTS): 8 & ΒΑΘΜΟΣ: 7
 $8 \times 7 = 56$ (γινόμενο)

- Τέλος,

α) **αθροίζονται** όλα τα γινόμενα

β) **αθροίζονται** οι *πιστωτικές μονάδες (ECTS)* όλων των μαθημάτων που έχουν βαθμό

γ) **διαίρεείται** το άθροισμα των γινομένων (ΔΙΑΙΡΕΤΕΟΣ) με το άθροισμα των πιστωτικών μονάδων (ΔΙΑΙΡΕΤΗΣ).

Το πηλίκο της διαίρεσης είναι ο βαθμός του πτυχίου.

4.3 Πρόγραμμα Erasmus + - Πρόγραμμα CIVIS

Το Πρόγραμμα Erasmus+ δίνει την δυνατότητα σε προπτυχιακούς φοιτητές αλλά και σε όσους εκπονούν διδακτορική διατριβή να φοιτήσουν για ένα διάστημα σε Ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια, με τα οποία έχουν συναφθεί διμερείς συμφωνίες. Οι σπουδές στο εξωτερικό είναι για ένα ακαδημαϊκό εξάμηνο και αναγνωρίζονται πλήρως από το Πανεπιστήμιο προέλευσης. Στους φοιτητές παρέχεται υποτροφία. Το ύψος της μηνιαίας υποτροφίας για το ακαδημαϊκό έτος 2022-2023 θα κυμανθεί από 420 ως 520 € ανάλογα με τη χώρα υποδοχής. Επιπλέον χρηματοδότηση προβλέπεται από το Πρόγραμμα για τους Φοιτητές με Αναπηρία (ΦμεΑ) και τους φοιτητές από κοινωνικά ευπαθείς ομάδες.

Πληροφορίες για το πρόγραμμα Erasmus+ μπορείτε να αναζητήσετε στην ιστοσελίδα του Τμήματος Ευρωπαϊκών και Διεθνών Σχέσεων του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών <http://www.internel.uoa.gr/erasmus.html>.

Για τη Νομική Σχολή, δικαίωμα συμμετοχής στο Πρόγραμμα έχουν όλοι οι προπτυχιακοί φοιτητές που είναι εγγεγραμμένοι τουλάχιστον στο δεύτερο έτος σπουδών τη στιγμή που υποβάλλουν την αίτηση. Μπορούν επίσης να μετακινηθούν όσοι εκπονούν διδακτορική διατριβή. Οι προπτυχιακοί φοιτητές δικαιούνται να συμμετάσχουν στο Πρόγραμμα μόνο αν έχουν περάσει τουλάχιστον δέκα (10) μαθήματα (όσα αντιστοιχούν αριθμητικά σε ένα έτος σπουδών, σύμφωνα με το ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών της Σχολής) μέχρι και την εξεταστική περίοδο Σεπτεμβρίου του προηγούμενου ακαδημαϊκού έτους από αυτό στο οποίο υποβάλλουν την αίτηση. Δεν θα γίνονται δεκτές βεβαιώσεις για επιτυχή εξέταση περιόδου Φεβρουαρίου τρέχοντος ακαδημαϊκού έτους προκειμένου οι φοιτητές να συμπληρώσουν τον απαιτούμενο αριθμό των δέκα (10) μαθημάτων (Δ.Σ του Τμήματος της 6 Νοεμβρίου 2012).

Οι φοιτητές πρέπει να έχουν ως ελάχιστο απαιτούμενο την επαρκή γνώση της γλώσσας, δηλ. το επίπεδο B2, της γλώσσας διδασκαλίας του Πανεπιστημίου υποδοχής, σύμφωνα με τις αρχές του Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς για τις γλώσσες (ΚΕΠΑ) του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η πιστοποίηση του επιπέδου γλωσσομάθειας γίνεται αποκλειστικά με την προσκόμιση των αντίστοιχων τίτλων. Οι τίτλοι που γίνονται δεκτοί είναι αυτοί τους οποίους αναγνωρίζει το ΑΣΕΠ. Φοιτητές που δεν κατέχουν το αντίστοιχο δίπλωμα όταν κάνουν αίτηση για μετακίνηση στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+, δεν είναι επιλέξιμοι.

Οι φοιτητές μπορούν να μετακινηθούν μέσω του Προγράμματος Erasmus+ μόνο για να διανύσουν μία περίοδο σπουδών σε ξένο Ίδρυμα σε αντικατάσταση αντίστοιχης περιόδου σπουδών στη Σχολή μας. Σύμφωνα με την νέα απόφαση της Γ.Σ του Σχολής της 14.3.12, αυτό σημαίνει ότι πρέπει να

παρακολουθήσουν μαθήματα που να αντιστοιχούν σε 30 ευρωπαϊκές πιστωτικές μονάδες για ένα εξάμηνο ή 60 για ένα ακαδημαϊκό έτος. Οι φοιτητές οφείλουν να εξεταστούν σε όλα τα μαθήματα που θα παρακολουθήσουν και να εξασφαλίσουν ικανοποιητική επίδοση αξιοποιώντας το χρόνο σπουδών τους στο εξωτερικό, με στόχο πάντα την αναγνώριση των σπουδών τους. Σε περίπτωση κατά την οποία ο φοιτητής δεν έχει καν παρακολουθήσει ή δεν έχει προσέλθει σε εξετάσεις στο Ίδρυμα Υποδοχής σε κανένα μάθημα από αυτά τα οποία θα έχουν καταγραφεί στη Συμφωνία Μάθησης (Learning Agreement) ή την τροποποίηση αυτής, θα ζητείται η επιστροφή του ποσού της υποτροφίας που θα έχει προεισπράξει το οποίο ανέρχεται στο 80% της συνολικής υποτροφίας του. Εάν ο φοιτητής έχει τουλάχιστον εξεταστεί σε μαθήματα από αυτά που αναγράφονται στη Συμφωνία Μάθησης (Learning Agreement) και έχει λάβει λιγότερες από 10 πιστωτικές μονάδες (ECTS) ανά εξάμηνο, δε θα του χορηγείται το υπόλοιπο 20% της υποτροφίας μετά την επιστροφή του από το εξωτερικό. Τα παραπάνω δε θα ισχύουν σε περίπτωση που η μερική ή ολική αποτυχία θα οφείλεται σε διαπιστωμένους λόγους ανωτέρας βίας.

Οι προπτυχιακοί φοιτητές που βρίσκονται στο τελευταίο έτος φοίτησης ή είναι στο πτυχίο, για να λάβουν μέρος στο Πρόγραμμα πρέπει να χρωστούν αρκετά μαθήματα, ώστε να επιλέξουν από αυτά αντίστοιχα μαθήματα για να τα παρακολουθήσουν στο Ίδρυμα υποδοχής και τέλος να τα αναγνωρίσουν. Επομένως φοιτητές που χρωστούν ελάχιστα μαθήματα δεν μπορούν εκ των πραγμάτων να συμμετέχουν στο Πρόγραμμα εις βάρος άλλων φοιτητών που έχουν την δυνατότητα επιλογής παρακολούθησης και αναγνώρισης περισσότερων μαθημάτων.

Οι φοιτητές μετά την επιλογή τους, δεν πρέπει (ούτε πριν ούτε κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους στο εξωτερικό) να εξεταστούν στην Ελλάδα στα μαθήματα που αντιστοιχούν σε αυτά που έχουν δηλώσει ότι θα παρακολουθήσουν στο εξωτερικό.

Βασικά κριτήρια επιλογής είναι κυρίως: α) ο μέσος όρος της βαθμολογίας των μαθημάτων και β) το καλό επίπεδο της γλώσσας.

Οι φοιτητές επιτρέπεται να επιλέξουν μέχρι δύο (2) Πανεπιστήμια κατά σειρά προτίμησης.

Γενικές πληροφορίες του προγράμματος CIVIS στην ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: <https://civis.eu/el> & για το CIVIS στο ΕΚΠΑ: <http://www.interel.uoa.gr/erasmus/civis.html>.

Στο ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών προτείνεται μια ορθολογική σειρά παρακολούθησης των μαθημάτων κατά εξάμηνο. Η ακριβής τήρηση της σειράς των μαθημάτων δεν είναι υποχρεωτική, αλλά σημαντικές αποκλίσεις από αυτή ενδέχεται να έχουν επιπτώσεις στην ομαλή συνέχεια των μαθημάτων, με συνέπεια οι φοιτητές να αντιμετωπίσουν δυσκολίες. Πρέπει να τονιστεί πάντως ότι το ωρολόγιο πρόγραμμα μαθημάτων και φροντιστηριακών ασκήσεων και σεμιναρίων, καθώς και το πρόγραμμα εξετάσεων, καταρτίζεται με βάση το ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών και ανακοινώνεται στους φοιτητές κατά την έναρξη του χειμερινού και του εαρινού εξαμήνου.

Στους φοιτητές συνιστάται να εγγράφονται στα μαθήματα κατά το δυνατόν σύμφωνα με το ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών, κυρίως όσον αφορά στα υποχρεωτικά μαθήματα. Φοιτητές που έχουν καθυστερήσει στις σπουδές τους, σε σχέση με το ενδεικτικό πρόγραμμα, προτείνεται να επιλέγουν μαθήματα που εμφανίζονται σε προηγούμενα εξάμηνα στο ενδεικτικό πρόγραμμα.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την συμμετοχή σε εξέταση μαθήματος είναι η προηγούμενη δήλωσή του. Οι δηλώσεις μαθημάτων γίνονται μόνο ηλεκτρονικά, δύο φορές το χρόνο μία για κάθε εξάμηνο σπουδών σε ημερομηνίες που ορίζει η Συνέλευση της Σχολής και ανακοινώνονται στην ιστοσελίδα της Σχολής στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://law.uoa.gr>.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται το ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών που ισχύει το τρέχον ακαδημαϊκό έτος 2022-2023 στη Νομική Σχολή.

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΝΟΜΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2022 - 2023**

Α' Εξάμηνο

<u>ΚΩΔΙΚΟ</u> Σ	<u>ΜΑΘΗΜΑ</u>	<u>ΔΙΔΑΚΤ</u> <u>/</u> <u>ΦΡ</u> <u>ΟΡΕΣ</u>	<u>ΔΙΑ</u> <u>ΜΟΝ</u>	<u>ECTS</u>	<u>ΤΟΜΕΑΣ/ΕΝΟΤΗΤΑ</u>	<u>ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟ</u> Σ
2000	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	3/1	3	4	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2001	ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	5/2	6	8	ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2002	ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	5/2	6	8	Α' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2003	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	3/1	3	4	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑΣ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2057	ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ	2	3	4	ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2058	ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ (Δεν προσφέρεται το Ακαδ. Έτος 2022-2023)	2	3	4	ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2059	ΓΕΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ	2	3	4	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Β' Εξάμηνο

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΑΘΗΜΑ	ΔΙΔΑΚΤ/Φ Ε.ΟΡΕΣ	ΔΙΑ ΜΟ Ν	Ε.ΣΤ Σ	ΤΟΜΕΑΣ/ΕΝΟΤΗΤΑ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟ Σ
2004	ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	4/1	4	6	Α' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2005	ΓΕΝΙΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	5/2	6	8	ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2006	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ	5/2	6	7	ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2007	ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	5/2	6	8	ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2060	ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΑ	2	3	4	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2061	ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	2	3	4	ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Γ' Εξάμηνο

<u>ΚΩΔΙΚΟΣ</u>	<u>ΜΑΘΗΜΑ</u>	<u>ΔΙΔΑΚΤ./ΦΡ.</u> <u>ΩΡΕΣ</u>	<u>ΔΙΑ</u> <u>ΜΟΝ</u>	<u>ECT</u> <u>S</u>	<u>ΤΟΜΕΑΣ/ΕΝΟΤΗΤΑ</u>	<u>ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ</u>
2008	ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΟ ΔΙΚΑΙΟ	4/2	5	6	Α' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2009	ΓΕΝΙΚΟ ΕΝΟΧΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	5/2	6	8	Α' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2010	ΕΙΔΙΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	5/2	6	8	ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2011	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ I (ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ -ΔΙΚΑΙΟ ΑΞΙΟΓΡΑΦΩΝ)	4/2	5	7	Β' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
ΥΕ06	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ08	ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ12	ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: Α' ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ17	ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ18	ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΘΕΣΜΩΝ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ & ΓΕΝΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ, ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ28	ΡΩΜΑΪΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΓΕΝΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ, ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΕΡΑ05	INTERNATIONAL INVESTMENT LAW	2	3	4	ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Δ' Εξάμηνο

<u>ΚΩΔΙΚΟΣ</u>	<u>ΜΑΘΗΜΑ</u>	<u>ΔΙΔΑΚΤ/ΦΡ ΩΡΕΣ</u>	<u>ΔΙΔ. ΜΟΝ</u>	<u>ECTS</u>	<u>ΤΟΜΕΑΣ/ΕΝΟΤΗΤΑ</u>	<u>ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ</u>
2012	ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	4/1	4	6	ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2013	ΕΙΔΙΚΟ ΕΝΟΧΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	4/1	4	6	Α' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2014	ΑΤΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	5/1	5	7	ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2015	ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ Ι	4/2	5	7	Β' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
YE31	ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: Α' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ - ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ - ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ - ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ - ΓΕΝΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ, ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
YE03	ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: Β' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
YE 10	ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΓΕΝΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ, ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
YE19	ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
YE20	ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΝΟΤΗΤΑ : ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2064	ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΑΝΗΛΙΚΩΝ	2	3	4	ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2066	ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟ ΤΩΝ ΝΕΟΤΕΡΩΝ ΧΡΟΝΩΝ	2	3	4	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2102	ΦΕΜΙΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟ	2	3	4	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

ΕΡΑ06	INTERNATIONAL BUSINESS TRANSACTIONS	2	3	4	ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
-------	-------------------------------------	---	---	---	-----------------	--------------------

Ε' Εξάμηνο

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΑΘΗΜΑ	ΔΙΔΑΚΤ/Φ. ΟΡΕΣ	ΔΙΑΜΟΣ	ECT	ΤΟΜΕΑΣ/ΕΝΟΤΗΤΑ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ
2016	ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ	5/2	6	8	ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2017	ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	4/1	4	6	Α' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2018	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ	4/1	4	5	ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2019	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΙΙ (ΔΙΚΑΙΟ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ)	4/1	4	6	Β' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
ΥΕ07	ΠΟΙΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ - ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ21	ΕΙΔΙΚΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ: ΔΗΜΟΣΙΟ ΥΠΑΛΛΗΛΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ27	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΓΕΝΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ, ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2070	ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	2	3	4	Β' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2114	ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ	2	3	4	ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ & ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2067	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	2	3	4	ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2098	ΑΝΑΚΡΙΤΙΚΗ	2	3	4	ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΕΡΑ09	INTERNATIONAL TELECOMMUNICATIONS LAW	2	3	4	ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

ΣΤ' Εξάμηνο

ΚΩΔΙΚΟ Σ	ΜΑΘΗΜΑ	ΔΙΔΑΚΤ/ΦΡ ΩΡΕΣ	ΔΙΑ- ΜΟ- Ν	ECT Σ	ΤΟΜΕΑΣ/ΕΝΟΤΗΤΑ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟ Σ
2021	ΑΤΟΜΙΚΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	4/1	4	6	Β' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2022	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	2/2*	3	4	ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2023	ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ ΙΙ	4/1	4	6	Β' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2112	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΙΙΙ (ΔΙΚΑΙΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ)	4/1	4	6	Β' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
ΥΕ02	ΝΑΥΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: Β' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ13	ΔΙΚΑΙΟ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: Β' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ14	ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ - ΕΚΟΥΣΙΑ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ - ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: Β' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ15	ΔΙΚΑΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ22	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ Ε.Ε.	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ29	ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ30	ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ - ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ - ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2071	ΔΙΚΑΙΟ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ	2	3	4	ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2073	ΙΑΤΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ ΕΝΑΕΡΙΟΥ ΧΩΡΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΟΣ /ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΟ	2	3	4	ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ/ Α' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥΔΙΚΑΙΟΥ/ ΤΟΜΕΑΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2074	ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ ΕΝΑΕΡΙΟΥ ΧΩΡΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΟΣ /ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΟ	2	3	4	ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ - Β' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

	ΔΙΚΑΙΟ					
2105	ΔΙΚΑΙΟ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ	2	3	4	Β' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΕΡΑ08	BUSINESS ACQUISITIONS AND MERGERS	2	3	4	Β' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Ζ' Εξάμηνο

<u>ΚΩΔΙΚΟ</u> <u>Σ</u>	<u>ΜΑΘΗΜΑ</u>	<u>ΔΙΔΑΚΤ/ΦΡ</u> <u>ΟΡΕΣ</u>	<u>ΔΙΑ</u> <u>ΜΟ</u> <u>Ν</u>	<u>ΕCΤ</u> <u>Σ</u>	<u>ΤΟΜΕΑΣ/ΕΝΟΤΗΤΑ</u>	<u>ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ</u>
2024	ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	3/1	3	4	ΤΟΜΕΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑΣ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2025	ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ	5/1	5	7	ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2026	ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	4/1	4	6	Β' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2027	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	6	6	8	Α' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
ΥΕ04	ΔΙΚΑΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ - Α' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ - ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ / ΕΝΟΤΗΤΑ: ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ - ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ - ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ11	ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: Β' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ / ΕΝΟΤΗΤΑ: ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ16	ΕΙΔΙΚΟΙ ΠΟΙΝΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ / ΕΝΟΤΗΤΑ: ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ23	ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ / ΕΝΟΤΗΤΑ: ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ24	ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: Β' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ / ΕΝΟΤΗΤΑ: ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2078	ΔΙΕΘΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	2	3	4	ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2079	ΔΙΑΙΤΗΣΙΑ-ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ (ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟ) ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	2	3	4	Β' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2080	ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ	2	3	4	Α' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2085	ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	2	3	4	ΤΟΜΕΑΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2115	ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ Β' ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	2	3	4	Β' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2116	ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	2	3	4	ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Η' Εξάμηνο

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΑΘΗΜΑ	ΔΙΔΑΚΤ/ΦΡ. ΩΡΕΣ	ΔΙΑΜΟΝ	ECTS	ΤΟΜΕΑΣ/ΕΝΟΤΗΤΑ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ
2028	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	6/1	6	8	ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2029	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	3/1*	3	4	Β' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
2030	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ-ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	6	6	8	ΤΟΜΕΑΣ ΠΟΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
ΥΕ05	ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ / ΕΝΟΤΗΤΑ: ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ09	ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ: ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ / ΕΝΟΤΗΤΑ: ΓΕΝΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ, ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ26	ΔΙΚΑΙΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ2095	ΝΟΜΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑΣ ΔΙΚΑΙΟΥ / ΕΝΟΤΗΤΑ: ΓΕΝΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ, ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΥΕ32	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ	3	3	4	ΤΟΜΕΑΣ ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ / ΕΝΟΤΗΤΑ: ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2081	ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	2	3	4	Α' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2086	ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	2	3	4	ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2106	ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	2	3	4	ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2107	ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ	2	3	4	Β' ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2087	ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΙΣΤΟΡΙΑΣ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	2	3	4	ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
2099	ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	2	3	4	ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ – ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ – ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

6.1 ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΝΑ ΕΞΑΜΗΝΟ

Α' ΕΞΑΜΗΝΟ

Υποχρεωτικά Μαθήματα

Ιστορία του Δικαίου – κωδ. 2000

Τομέας Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)

Διδάσκοντες:

Α' κλιμ.: Αθ. Δημοπούλου, Ε. Παπαγιάννη, Μ. Τάνταλος (ΕΔΙΠ),

Β' κλιμ.: Ε. Παπαγιάννη, Ανδρ. Χέλμης, Μ. Τάνταλος (ΕΔΙΠ),

Περιεχόμενο:

Ανάπτυξη δεμελιωδών ζητημάτων του δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου από τις έννομες τάξεις της ελληνικής αρχαιότητας, της ρωμαϊκής περιόδου, του Βυζαντίου και των νεότερων χρόνων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, ο φοιτητή/τρια θα είναι σε θέση να:

- Έχει μία ολοκληρωμένη εικόνα της ιστορικής εξέλιξης του δικαίου και γνωρίζει τα βασικά στοιχεία για τις έννομες τάξεις που διαμορφώθηκαν ιστορικά από την αρχαιότητα έως τις μέρες μας.
- Γνωρίζει ποιες είναι οι βασικές πηγές για την έρευνα και γνώση του ισχύοντος δικαίου σε κάθε εξεταζόμενη περίοδο.
- Αντιλαμβάνεται τις βασικές διακρίσεις του δημοσίου, αστικού και ποινικού δικαίου κατά τη διαχρονική τους εξέλιξη.
- Γνωρίζει τα βασικά πολιτειακά σχήματα που διαμορφώθηκαν στην αρχαία Ελλάδα, Ρώμη, Βυζάντιο και Μεταβυζαντινή περίοδο και τα αντίστοιχα συστήματα απονομής δικαιοσύνης.
- Αποκτήσει βασικές ιστορικές γνώσεις για την γένεση και διαμόρφωση της νομικής επιστήμης στη Ρώμη.
- Έλθει σε επαφή με βασικά στοιχεία ιδιωτικού δικαίου για τις εξεταζόμενες ιστορικές περιόδους, όπως για το οικογενειακό και κληρονομικό δίκαιο, τις συμβάσεις και εμπράγματα δικαιώματα, για τη λειτουργία της ποινικής δικαιοσύνης, την διάκριση των εγκλημάτων και τις ποινές τους, για τη νομική αντιμετώπιση των γυναικών και ανηλίκων.
- Κατανοήσει ότι το σύγχρονο δίκαιο αποτελεί προϊόν μίας μακράς ιστορικής εξέλιξης και συμβολής περισσότερων πολιτισμών.

Όλα τα ανωτέρω επιτυγχάνονται διότι το μάθημα αποτελεί το βασικό εισαγωγικό μάθημα στην Ιστορία του Δικαίου. Στόχο του μαθήματος αποτελεί η συνολική παρουσίαση της ιστορικής εξέλιξης του συγχρόνου δικαίου. Η ύλη του μαθήματος στοχεύει στην εισαγωγή των σπουδαστών στην κατανόηση της γένεσης και ιστορικής εξέλιξης του δικαίου, από τους αρχαίους χρόνους έως τους νεότερους. Το μάθημα εξετάζει τους βασικούς νομικούς δεσμούς που ίσχυαν τον ελλαδικό χώρο και την ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου κατά τους αρχαίους, κλασικούς, ελληνοιστικούς χρόνους, τη ρωμαϊκή, βυζαντινή, μεταβυζαντινή περίοδο, έως τη δημιουργία του νέου ελληνικού κράτους και την

εισαγωγή του Αστικού Κώδικα. Μέσω του μαθήματος, οι σπουδαστές έρχονται για πρώτη φορά σε επαφή με θεμελιώδεις έννοιες του δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου και της απονομής της δικαιοσύνης, όπως διαμορφώθηκαν ιστορικά και εξελίχθηκαν μέχρι τις μέρες μας. Το μάθημα παρέχει τις βάσεις της ιστορικής γνώσης που είναι αναγκαία για την κατανόηση της προέλευσης και συγκρότησης των συγχρόνων νομικών συστημάτων.

Συνταγματικό Δίκαιο – κωδ. 2001

Τομέας Δημοσίου Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α΄ κλιμ.:	Σπ. Βλαχόπουλος, Β. Χρήστου, Ν. Σημαντήρας
Β΄ κλιμ.:	Θ. Αντωνίου, Ν. Παπασπύρου, Αντ. Παντελής (Ομότιμος Καθηγητής)

Περιεχόμενο:

- I. Θεωρητικά προλεγόμενα: Κράτος (έννοια και στοιχεία), Σύνταγμα (έννοια, διακρίσεις, νομικοπολιτική σημασία), Πηγές του συνταγματικού δικαίου, Συντακτική εξουσία - Αναθεωρητική λειτουργία, Έλεγχος συνταγματικότητας των νόμων.
- II. Θεμελιώδεις αρχές: Δημοκρατική αρχή, αρχή του κράτους δικαίου, αρχή του κοινωνικού κράτους, αρχή της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, αρχή της ισότητας, αρχή της ελευθερίας.
- III. Το Πολίτευμα: Διακρίσεις, Αρχή της λαϊκής κυριαρχίας. Οργανωτικές βάσεις του πολιτεύματος, Διάκριση των εξουσιών, Αντιπροσωπευτικό σύστημα, Συστήματα κυβερνήσεως, Ανάδειξη αρχηγού κράτους, Το πολίτευμα κατά το άρθρο 1 Συντ., Προστασία του πολιτεύματος.
- IV. Άσκηση της λαϊκής κυριαρχίας: Το δικαίωμα πολιτικής ψήφου, το εκλογικό σώμα, τα πολιτικά κόμματα.
- V. Βουλή: Ανάδειξη των μελών της Βουλής, Νομικό καθεστώς των βουλευτών, Εσωτερική δομή της Βουλής, Λειτουργία της Βουλής, Αρμοδιότητες της Βουλής, Διάλυση της Βουλής.
- VI. Εκτελεστική εξουσία: Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας (ανάδειξη, θητεία, συνταγματική θέση, αρμοδιότητες), η Κυβέρνηση (σύνθεση, νομική θέση αρμοδιότητες, σχηματισμός, σχέσεις Κυβερνήσεως, Προέδρου της Δημοκρατίας και Βουλής, ευθύνη υπουργών), η Διοίκηση (οργάνωση, συγκεντρωτικό – αποκεντρωτικό σύστημα, αυτοδιοίκηση καθ' ύλη και τοπική, ειδικό καθεστώς Αγ. Όρους, όργανα της διοικήσεως, βασικές γραμμές υπηρεσιακής καταστάσεως).
- VII. Δικαστική εξουσία: Δικαστήρια (είδος οργάνων, κατηγορίες, αρμοδιότητες), Συνταγματικές εγγυήσεις της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης (προσωπικές και λειτουργικές), Δικαστήρια προβλεπόμενα ειδικά από το Σύνταγμα.
- VIII. Ελληνική Συνταγματική Ιστορία
- IX. Οι κανόνες δικαίου (αναθεώρηση συντάγματος, νόμοι, ευρωπαϊκό δίκαιο, κανονιστική αρμοδιότητα εκτελεστικής εξουσίας, κατάσταση πολιορκίας κ.λ.π.).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή παρακολούθησή του, ο φοιτητής/φοιτήτρια είναι σε θέση να κατανοήσει τους οικείους δεσμούς και κανόνες, να αξιολογήσει τη λειτουργία τους και να απαντήσει σε πρακτικά ερωτήματα ως προς την εφαρμογή των κανόνων στην καθημερινή λειτουργία των κρατικών δεσμών.

Η παραπάνω επιδίωξη επιτυγχάνεται διότι το μάθημα αποσκοπεί να παράσχει πλήρη γνώση των θεμελιωδών εννοιών του συνταγματικού δικαίου και των πολιτευμάτων, των αρχών του ελληνικού συνταγματικού δικαίου και των κανόνων του οργανωτικού μέρους του Συντάγματος. Παράλληλα, διδάσκεται η ελληνική συνταγματική ιστορία.

Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου – κωδ. 2002

Διδάσκοντες:

Α'. κλιμ.:	Κ. Χριστακάκου – Φωτιάδη, Κ. Καραγιάννης, Β. Παναγιωτόπουλος
Β'. κλιμ.:	Π. Παπαρσενίου, Α. Καραμπατζός, Γ. Μεντής, Ελ. Οικονομίδου-Πούλου
Γ'. κλιμ.:	Ε. Δακορόνια, Ι. Κονδύλη, Ζ. Τσολακίδης, Θ. Λύτρας

Περιεχόμενο:

- I. Έννοια και λειτουργία του δικαίου-πηγές-κανόνες δικαίου.
- II. Δικαίωμα: Έννοια-διακρίσεις-γένεση-κτήση-αλλοίωση-απώλεια-άσκηση.
- III. Τα Πρόσωπα: Η έννοια του προσώπου ως θεμελιώδης νομική έννοια-φυσικά πρόσωπα-νομικά πρόσωπα
- IV. Οι Δικαιοπραξίες: Έννοια και είδη-προσπαιτούμενα-κατάρτιση σύμβασης- ακυρότητα, ακυρωσία-ερμηνεία.
- V. Αιρέσεις-Προδεσμίες
- VI. Συναίνεση-Έγκριση.
- VII. Αντιπροσώπευση.
- VIII. Ο χρόνος στο δίκαιο.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν επαρκή γνώση της σχετικής με το Αστικό Δίκαιο νομικής ορολογίας και των εννοιών, η κατανόηση των οποίων τους είναι απαραίτητη για την ευκολότερη και πληρέστερη κατανόηση και των άλλων τεσσάρων βιβλίων (Ενοχικού Δικαίου, Εμπραγμάτου, Οικογενειακού και Κληρονομικού Δικαίου) του Αστικού Κώδικα, τα οποία θα διδαχθούν κατά τα επόμενα εξάμηνα. Το μάθημα προσδίδει επίσης την ικανότητα στους φοιτητές να ασχοληθούν με τη δικανική σκέψη και τους εξασκεί στην υπαγωγή των πραγματικών περιστατικών στον κανόνα δικαίου. Οι φροντιστηριακές ασκήσεις εξοικειώνουν τους φοιτητές με την επίλυση προβλημάτων και συντελούν στην εμπέδωση της διδαχθείσας ύλης.

Τα ανωτέρω μαθησιακά αποτελέσματα, επιτυγχάνονται διότι αφενός μεν το μάθημα αποτελεί το βασικό εισαγωγικό μάθημα στις έννοιες που διατρέχουν όλο το Ιδιωτικό Δίκαιο και ιδιαίτερα το Αστικό Δίκαιο, αφετέρου δε η ύλη του μαθήματος στοχεύει στην εισαγωγή των φοιτητών στις βασικές έννοιες του Αστικού Κώδικα και ιδίως του πρώτου βιβλίου του που περιέχει διατάξεις σχετικές με τις πηγές του δικαίου, τους κανόνες δικαίου, το δικαίωμα, τις δικαιοπραξίες, τις αιρέσεις, τη συγκατάθεση, την αντιπροσώπευση, την παραγραφή.

Εισαγωγή στην Επιστήμη του Δικαίου - κωδ. 2003

Τομέας Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)

Διδάσκοντες:

Α' κλιμ. (Α – Λ):	Φ. Βασιλόγιαννης
Β' κλιμ. (Μ – Ω):	Β. Βουτσάκης

Περιεχόμενο:

Στο πρώτο μέρος των παραδόσεων εξετάζονται, κατ' αρχάς τα ζητήματα του ορισμού του δικαίου, ιδίως της διάκρισής του από τις συνήθειες και την κοινωνικές ηθικές αντιλήψεις, τα ζητήματα της ισχύος και της αποτελεσματικότητάς του, καθώς και οι λειτουργίες του και οι σχέσεις του με την πολιτική και την ηθική. Στο πλαίσιο αυτό εξετάζονται, επίσης, οι βασικές θεωρίες (ιδίως του φυσικού δικαίου και του νομικού δετικισμού), καθώς και οι σημαντικότερες σχετικές διαμάχες. Τέλος, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην εξέταση των βασικών θεωρητικών προβλημάτων, όπως του δημόσιου εξαναγκασμού και της υπακοής στον νόμο.

Στο δεύτερο μέρος των παραδόσεων εξετάζονται ορισμένες στοιχειώδεις πτυχές της γνώσης του δικαίου. Τα κεντρικά ερωτήματα είναι αν και πώς είναι δυνατός ο μεθοδικός και συστηματικός προσανατολισμός του νομικού προκειμένου να προβεί σε θεμελιωμένες κρίσεις κατά την ερμηνεία του δικαίου και την εφαρμογή του σε συγκεκριμένες περιπτώσεις. Υπό το πρίσμα αυτό εκτίθενται διάφορες διδασκαλίες, παραδοσιακές και σύγχρονες, γύρω από τις μεθόδους και τα επιχειρήματα που είναι σε θέση να στηρίξουν με στέρεο τρόπο τις νομικές κρίσεις.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν εξοικειωθεί με την:

1. Αντίληψη των θεμελιωδών εννοιών του δικαίου και του τρόπου της νομικής σκέψης.
2. Δυνατότητα διάκρισης των νομικών ζητημάτων από άλλα κοινωνικά, ηθικά ή πολιτικά ζητήματα.
3. Αξιολόγηση της συμβολής του δικαίου στη δημιουργία μιας εύτακτης κοινωνίας.
4. Δυνατότητα διάκρισης των νοητικών ενεργημάτων στα οποία προβαίνει ο ερμηνευτής / εφαρμοστής του δικαίου.
5. Αναγνώριση της αξίας της ορθολογικής αντιμετώπισης των νομικών ζητημάτων.

Μαθήματα Ελεύθερης Επιλογής

Πολιτική Επιστήμη – κωδ 2057

Τομέας Δημοσίου Δικαίου

Διδάσκοντες:

Αικ. Ηλιάδου, Δ. Σωτηρόπουλος

Περιεχόμενο:

Οι θεματικές ενότητες του μαθήματος περιλαμβάνουν τα εξής:

- Τι είναι πολιτική
- Πολιτικές ιδέες και ιδεολογίες
- Πολιτική και κράτος
- Δημοκρατία και νομιμότητα
- Έθνη και εθνικισμός
- Πολιτική οικονομία και παγκοσμιοποίηση
- Πολιτική, κοινωνία και ταυτότητα
- Πολιτική κουλτούρα και Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης
- Κόμματα και κομματικά συστήματα
- Ομάδες, συμφέροντα και κινήματα
- Κυβερνήσεις, συστήματα και καθεστώτα
- Δημόσια πολιτική και γραφειοκρατία

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/-τρια αναμένεται ότι θα μπορεί:

- Να αντιλαμβάνεται την τεχνική σημασία όρων της πολιτικής επιστήμης.
- Να συνδέει την οπτική της πολιτικής επιστήμης με την επιστήμη του δικαίου.
- Να αντιλαμβάνεται, να αναλύει και να ερμηνεύει πολιτικά δεδομένα με κριτήρια και έννοιες της πολιτικής επιστήμης.

Όλα τα παραπάνω επιτυγχάνονται διότι σκοπός του μαθήματος είναι η συστηματική παρουσίαση βασικών εννοιών και θεωρητικών προσεγγίσεων μέσα από τις οποίες η Πολιτική Επιστήμη επιχειρεί να συλλάβει και να εξηγήσει τις διάφορες μορφές του πολιτικού φαινομένου. Στο μάθημα δίνεται

ιδιαίτερη έμφαση στην κατάκτηση και διατήρηση της πολιτικής εξουσίας, στους συλλογικούς δρώντες (κόμματα και ομάδες πίεσης), στην πολιτική συμμετοχή, στα χαρακτηριστικά και τους δεσμούς των σύγχρονων δημοκρατιών και στην πολιτική μεταβολή.

Πολιτική Οικονομία – κωδ.2058

Διδάσκοντες:

--

Περιεχόμενο:

A. Εισαγωγή στη θεματική – σύνδεση δικαίου και οικονομίας

1. Οι βασικές διακρίσεις της οικονομικής επιστήμης
  - 1.1 Μικρο- και μακρο-οικονομική θεωρία σε κλειστές και ανοικτές οικονομίες
  - 1.2 Μικρο- και μακρο-οικονομικές πολιτικές σε κλειστές και ανοικτές οικονομίες
2. Η σημασία των κλάδων της οικονομικής επιστήμης για τους επιμέρους κλάδους του δικαίου

B. Η εξέλιξη της οικονομικής θεωρίας από τον 18^ο αιώνα μέχρι σήμερα

3. Ο Διαφωτισμός της Σκωτίας τον 18^ο αιώνα και η κλασική πολιτική οικονομία (18^{ος} και 19^{ος} αιώνας)
4. Η άνοδος της αμερικανικής οικονομικής θεωρίας (1870-1939)
5. Ο ρόλος του χρήματος και ο οικονομικός κύκλος
6. Οι εξελίξεις στην οικονομική θεωρία και πολιτική από το 1940 μέχρι τα τέλη του 20^{ου} αιώνα)
7. Τρέχουσες τάσεις και εξελίξεις στη οικονομική επιστήμη

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές αναμένεται να είναι σε θέση να γνωρίζουν τα βασικά στοιχεία της οικονομικής θεωρίας και πολιτικής και να κατανοούν τη σημασία τους τόσο αυτοτελώς όσο και σε σχέση με την επίδρασή τους στη νομική επιστήμη.

Γενική Κοινωνιολογία – κωδ 2059

Τομέας Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)

Διδάσκοντες:

Ελ. Ρεθυμιωτάκη

Περιεχόμενο:

- 1) Τα επιστημολογικά θεμέλια της κοινωνιολογίας
  - Πολυπαραδειγματικότητα και αναστοχασμός στην ιστορική διαδρομή
  - Τα θεωρητικά δίπολα: επιστημονική θεωρία/ κοινωνική πράξη, δομή/δράση & συναίνεση/σύγκρουση.
  - Η έννοια της νεωτερικότητας και η υπόθεση της μετανεωτερικότητας
- 2) Κλασικοί κοινωνικοί στοχαστές & η νεωτερικότητα
  - Karl Marx: Ο ιστορικός υλισμός, η αλλοτρίωση, το εποικοδόμημα, η κουμμουνιστική ουτοπία και η διαλεκτική των κοινωνικών σχέσεων
  - Emile Durkheim: Η κατανομή της εργασίας, η κοινωνική αλληλεγγύη, η συλλογική συνείδηση και οι κοινωνικοί νόμοι
  - Max Weber: Η απομάγευση του κόσμου, ο εξορθολογισμός της κοινωνικής δράσης, η γραφειοκρατία & ο ιδεότυπος
- 3) Κριτική θεωρία, η διαλεκτική του διαφωτισμού & η διαφορούμενη νεωτερικότητα
  - Max Horkheimer & Theodor Adorno: Η διαλεκτική του διαφωτισμού

- Herbert Marcuse: Ο μονοδιάστατος άνθρωπος
  - Zygmunt Bauman: το ολοκαύτωμα και η ρευστή νεωτερικότητα
- 4) Michel Foucault, θεωρία του λόγου & βιοπολιτική
    - Ο διαφωτισμός ως μορφή κυριαρχίας και τα δεσμικά συμπλέγματα που παράγουν το δυτικό υποκείμενο
    - Η αρχαιολογία της γνώσης και η γενεαλογία της εξουσίας
    - Η βιοπολιτική εξουσία στο ανθρώπινο σώμα
  - 5) Niklas Luhmann, τα πολύπλοκα και αυτοποιητικά κοινωνικά συστήματα επικοινωνίας
    - Πολυπλοκότητα, διπλή ενδεχομενικότητα και διακινδύνευση
    - Αυτοποιητικά και αυτοαναφορικά συστήματα επικοινωνίας
    - Το δίκαιο ως σύστημα επικοινωνίας και η νομιμοποίηση μέσω της διαδικασίας
  - 6) Jürgen Habermas, το αλυσιτελές σχέδιο της νεωτερικότητας & η διαβουλευτική δημοκρατία
    - Το σύστημα και η αποικιοποίηση του βίοκοσμου
    - Η δημόσια σφαίρα της επικοινωνίας και η διαλογική θεωρία του επικοινωνιακού πράττειν
    - Η κρίση νομιμοποίησης, «τεχνοκρατία εναντίον δημοκρατίας» στην Ευρωπαϊκή Ένωση;
  - 7) Antony Giddens, αναστοχασμός για την ύστερη νεωτερικότητα
    - Οι δεσμικές διαστάσεις της ύστερης νεωτερικότητας
    - Η Εμπιστοσύνη και η διακινδύνευση στον 21^ο αιώνα
    - Ο Εαυτός και η ταυτότητα
  - 8) Ulrich Beck, η διακινδύνευση στην δεύτερη νεωτερικότητα
    - Η κοινωνία της διακινδύνευσης & αναστοχαστική επιστήμη στο δεύτερο στάδιο του εκσυγχρονισμού
    - Η πολιτική αλλαγή: υποπολιτική, υπερπολιτική & διεθνικό κράτος
    - Το χάος ως κανονικότητα στις σχέσεις οικειότητας και την οικογένεια
  - 9) Manuel Castels, ο πληροφορισμός και η κοινωνία του δικτύου
    - Η σημασία του διαδικτύου στην οργάνωση της κοινωνίας των ροών
    - Η δικτύωση της πολιτικής εξουσίας
    - Τα τρία είδη ταυτότητας των κοινωνικών υποκειμένων
  - 10) Η παγκοσμιοποίηση
    - Εκδυτικισμός ή υβριδισμός και παγκοσμιοτοπικότητα; Διακυβέρνηση και διαμοίραση της εξουσίας των εθνικών κρατών;
    - Charles Taylor, Πολυπολιτισμικότητα & διαπολιτισμική επικοινωνία
    - Fredric Jameson, Μεταμοντερνισμός, η πολιτισμική λογική του ύστερου καπιταλισμού
    - Immanuel Wallerstein, Το κοσμοσύστημα
    - Saskia Sassen, Η κοινωνιολογία της παγκοσμιοποίησης

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, ο φοιτητής/η φοιτήτρια, αναμένεται ότι θα διαθέτει τα εφόδια ώστε:

- Να αντιλαμβάνεται τις παραμέτρους της νεωτερικότητας το πώς διαμορφώθηκαν, πως αναπαράγονται και πως μεταβάλλονται.
- Να προσδιορίζει τις σημαντικότερες κοινωνιολογικές σχολές, τους κύριους εκπροσώπους και τις έννοιες που πρότειναν
- Να μπορεί να εξηγήσει βασικές έννοιες της κλασσικής και της σύγχρονης κοινωνιολογικής θεωρίας
- Να τις συσχετίζει με σημερινά κοινωνικά προβλήματα και ζητήματα διεθνή, εθνικά και τοπικά
- Να αξιολογεί κοινωνικούς δεσμούς και κοινωνικές διεργασίες π.χ. την κοινωνική διαστρωμάτωση, την κοινωνική αναπαραγωγή, την εξατομίκευση, το διαδίκτυο, την μετανάστευση
- Να συσχετίζει την δική του κοινωνική εμπειρία με ευρύτερες διεργασίες.

Όλα τα ανωτέρω επιτυγχάνονται διότι το μάθημα εκθέτει συνοπτικά τα μείζονα επιστημονικά παραδείγματα που αναπτύχθηκαν στο πεδίο της κοινωνιολογίας στην προσπάθεια της να περιγράψει και να ερμηνεύσει τον σύγχρονο κόσμο και να αναδείξει τα προβλήματα του με την επιδίωξη να καλυτερεύσει την ανθρωπίνη συνύπαρξη. *Πρώτον* εκκινεί με τους κλασικούς στοχαστές της κοινωνιολογίας μαζί με τους πνευματικούς επιγόνους τους, που περιγράφουν διαδοχικά τις κοινωνικές και θεσμικές μεταβλητές της νεωτερικότητας οριζόμενης ως ένα σύνολο οικονομικών, κοινωνικών πολιτικών και πολιτισμικών διεργασιών. *Δεύτερον* παρουσιάζει αφενός τις κριτικές προσεγγίσεις που προκλήθηκαν από τις μείζονες κρίσεις του 20^{ου} αιώνα και αφετέρου την μεταμοντέρνα αμφισβήτηση της δυνατότητας να ενοποιηθεί η αντίληψη και η γνώση για τον κοινωνικό κόσμο καθώς και την διάλογο που αναπτύσσεται μεταξύ τους. *Τρίτον* αναπτύσσει την θεωρητική συζήτηση που αφορά την εξελικτική δυναμική της ύστερης νεωτερικότητας ή μετανεωτερικότητας από τον 20^ο στον 21^ο αιώνα. *Τέταρτον* εστιάζεται σε ειδικότερες θεματικές όπως η παγκοσμιοποίηση/ απο- παγκοσμιοποίηση, ο ρόλος του έθνους-κράτους και η ανακατανομή γεωπολιτικής ισχύος, η δικτυακή κοινωνία, ο περιβαλλοντολογικός κίνδυνος, η σχέση της κατανάλωσης με την ταυτότητα και την εξατομίκευση, οι πολιτικές της αναγνώρισης της έμφυλης, φυλετικής και σεξουαλικής διαφοράς, η διαχείριση της προσωπικής αβεβαιότητας, η ρευστή νεωτερικότητα, ο τουρισμός και η μετανάστευση.

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ

Υποχρεωτικό Μαθήματα

Οικογενειακό Δίκαιο – κωδ. 2004

Τομέας Α' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α' κλιμ.: Γ. Λέκκας, Γ. Γεωργιάδης, Ζ. Τσολακίδης

Β' κλιμ.: Δ. Παπαδοπούλου-Κλαμαρή, Γ. Λαδογιάννης, Π. Νικολόπουλος

Περιεχόμενο:

- I. Εισαγωγή: Οικογένεια και συγγένεια, έννοια και χαρακτηριστικά του οικογενειακού δικαίου, τα νέα προβλήματα του οικογενειακού δικαίου (τεχνητή υποστήριξη της ανθρώπινης παραγωγής, ελεύθερες ενώσεις, νέες μορφές προστασίας ανηλίκων ή και ενηλίκων).
- II. Ο γάμος
  - α) Η σύμβαση του γάμου : Όροι για την έγκυρη σύναψη, ελαττωματικός γάμος.
  - β) Η έγγαμη σχέση : Το επώνυμο των συζύγων, η υποχρέωση για έγγαμη συμβίωση, οι κοινές αποφάσεις, η συνεισφορά στις οικογενειακές ανάγκες, η ρύθμιση των περιουσιακών σχέσεων
  - γ) Η κρίση του γάμου: Η διάσταση, το διαζύγιο.
- III. Η γονική Σχέση
  - α) Η δεμελίωση της μητρότητας και της πατρότητας. Η μητρότητα και η δεμελίωση της, η δεμελίωση της πατρότητας με τη γέννηση σε γάμο και με αναγνώριση, η υιοθεσία.
  - β) Οι συνέπειες από τη γονική σχέση: Επώνυμο, διατροφή, υποχρέωση για παροχή υπηρεσιών, γονικές παροχές, γονική μέριμνα.
  - γ) Η επιτροπεία και η αναδοχή ανηλίκων
- IV. Η προστασία ανίκανων (ή περιορισμένα ικανών) προσώπων στο πλαίσιο της οικογένειας. Η δικαστική συμπαράσταση.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει:

1. Γνώση των εννοιών της οικογένειας και των εναλλακτικών μορφών συμβίωσης
2. Γνώση της δεμελίωσης της συγγένειας και των εννόμων συνεπειών της,
3. Ικανότητα προσέγγισης των ζητημάτων από τον κλονισμό της συμβίωσης,
4. Ευαισθητοποίηση στην προστασία μειονεκτούντων προσώπων, όπως ανήλικοι και σωματικά ή ψυχικά ανίκανοι

Γενικό Ποινικό Δίκαιο – κωδ. 2005

Τομέας Ποινικών Επιστημών

Διδάσκοντες:

Α' κλιμ.(Α-Κ): Δ. Κιούπης, Β. Πετρόπουλος

Β' κλιμ.(Λ-Ω): Ν. Δημητράτος, Α. Διονυσοπούλου

Περιεχόμενο:

1. Η ποινική και η δικαιολογική της βάση.
2. Η αρχή της νομιμότητας των εγκλημάτων και των ποινών. Nullum crimen, Nulla poena sine lege.
3. Οι τρεις βαθμίδες της έννοιας του εγκλήματος.
4. Η έννοια της πράξης στο ποινικό δίκαιο.
5. Η ειδική υπόσταση του εγκλήματος.

6. Οι διακρίσεις των εγκλημάτων.
7. Αντικειμενικός αιτιώδης σύνδεσμος και αντικειμενικός καταλογισμός ως στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης.
8. Η υποκειμενική υπόσταση.
9. Ο δόλος.
10. Η αμέλεια.
11. Τα εκ του αποτελέσματος διακρινόμενα εγκλήματα.
12. Τα μη γνήσια εγκλήματα παραλείψεως.
13. Το άδικο.
14. Η προσταγή.
15. Η άμυνα.
16. Η κατάσταση ανάγκης που αίρει το άδικο.
17. Η σύγκρουση καθηκόντων ως λόγος άρσης του άδικου.
18. Η συναίνεση του παθόντος.
19. Ειδικοί λόγοι άρσης του άδικου.
20. Η ενοχή.
21. Η ικανότητα προς καταλογισμό.
22. Η συνείδηση του άδικου.
23. Η βουλευτική αδυναμία συμμόρφωσης.
24. Η απόπειρα.
25. Η συμμετοχή στο έγκλημα.
26. Η συναυτουργία.
27. Η ηθική αυτουργία.
28. Η συνέργεια.
29. Η έμμεση αυτουργία.
30. Ειδικά ζητήματα συμμετοχής.
31. Η συρροή εγκλημάτων (αληθινή συρροή).
32. Η συρροή νόμων (φαινομενική συρροή).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του εν λόγω μαθήματος, αναμένεται ο φοιτητής/η φοιτήτρια να είναι σε θέση όχι μόνο να κατανοεί όλες τις σχετικές έννοιες-όπως αυτές αναλύονται παρακάτω- αλλά και να μπορεί να επιλύσει πρακτικές ασκήσεις που ομοιάζουν με πραγματικές υποθέσεις που ανακύπτουν στη δικαστηριακή πράξη.

Η εξοικείωση των φοιτητών με τους ειδικούς κανόνες ερμηνείας των ποινικών κανόνων επιτυγχάνονται μέσω της διδασκαλίας των δογματικών εννοιών του ποινικού δικαίου, διότι αυτό το μάθημα αποτελεί το βασικό εισαγωγικό μάθημα στις έννοιες του ποινικού δικαίου. Η ύλη του μαθήματος στοχεύει στο να κατανοήσουν εις βάθος οι φοιτητές τις γενικές αρχές που διέπουν το ποινικό δίκαιο. Ειδικότερα, οι φοιτητές διδάσκονται την τεχνική – νομική έννοια του εγκλήματος και μαθαίνουν να αναγνωρίζουν τα στοιχεία της ειδικής υπόστασης των εγκλημάτων. Η εμπέδωση εννοιών όπως το «άδικο» και ο «καταλογισμός» αλλά και η εξοικείωση με τις ειδικές μορφές εμφανίσεως του εγκλήματος (απόπειρα-συμμετοχή-συρροή) αποτελούν απαραίτητα εφόδια για την περαιτέρω ενασχόληση με το ποινικό δίκαιο στα επόμενα εξάμηνα.

Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο – κωδ. 2006

Τομέας Διεθνών Σπουδών

Διδάσκοντες:

Α΄ κλιμ.: Αλ.-Λ. Σισιλιάνος, Γ. Κυριακόπουλος, Αν. Γουργουρίνης

Περιεχόμενο:

- I. Διεθνές δίκαιο και διεθνής κοινότητα: Θεμελιώδεις αρχές του συστήματος.
- II. Πηγές του διεθνούς δικαίου: Έθιμο, διεθνείς συμβάσεις, ιεράρχηση των κανόνων του διεθνούς δικαίου, σχέσεις διεθνούς και εσωτερικού δικαίου.
- III. Υποκείμενα διεθνούς δικαίου: Κράτος: συστατικά στοιχεία, διεθνής αναγνώριση, διαδοχή κρατών. Διεθνείς Οργανισμοί : Νομική προσωπικότητα. Άλλοι χρήστες: Άτομα, μη κρατικές οντότητες.
- IV. Διεθνείς δραστηριότητες των κρατών: διπλωματικές και προξενικές σχέσεις, ετεροδικία, διεθνής ευθύνη, διπλωματική προστασία.
- V. Διεθνείς Οργανισμοί: ΟΗΕ. Αντιμετώπιση διεθνών κρίσεων και ειρηνική επίλυση διεθνών διαφορών.
- VI. Δίκαιο της Θάλασσας

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος, ο φοιτητής γνωρίζει τις βασικότερες πτυχές του δημοσίου διεθνούς δικαίου.

Ειδικότερα, ο φοιτητής εξοικειώνεται με τις θεμελιώδεις αρχές του διεθνούς νομικού συστήματος, τις πηγές και τα υποκείμενα του διεθνούς δικαίου, την έννομη ρύθμιση των διεθνών δραστηριοτήτων των κρατών, τους διεθνείς Οργανισμούς και το Δίκαιο της Θάλασσας

Κατά συνέπεια, ο φοιτητής είναι σε θέση ως μελλοντικός δικαστής, δικηγόρος, συμβολαιογράφος ή νομικός σύμβουλος να εφαρμόσει και να ερμηνεύσει τους διεθνείς κανόνες που αφορούν, μεταξύ άλλων, στους διεθνείς οργανισμούς και στις διεθνείς έννομες σχέσεις μεταξύ κρατών αλλά και ιδιωτών.

Γενικό Διοικητικό Δίκαιο – κωδ. 2007

Τομέας Δημοσίου Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α' κλιμ.: Π. Μουζουράκη, Ν. Σημαντήρας

Β' κλιμ.: Β. Κονδύλης, Αικ. Ηλιάδου

Περιεχόμενο:

1. Διοίκηση και διοικητικό δίκαιο.
2. Πηγές του διοικητικού δικαίου.
3. Νομική δέσμευση και διακριτική ευχέρεια της διοίκησης. Έννομη σχέση διοικητικού δικαίου.
4. Κανονιστική πράξη της διοίκησης.
5. Ατομική διοικητική πράξη.
6. Διοικητική σύμβαση.
7. Άλλες μορφές δράσης της δημόσιας διοίκησης.
8. Διοικητική διαδικασία.
9. Ουσιαστικοί κανόνες διοικητικής δράσης.
10. Διοικητικός αυτοέλεγχος και διοικητικές προσφυγές.
11. Αστική ευθύνη του Κράτους.
12. Διοικητικός καταναγκασμός.
13. Γενικές αρχές οργάνωσης της δημόσιας διοίκησης.
14. Κεντρική κρατική διοίκηση.
15. Διοικητική αποκέντρωση.

16. Τοπική αυτοδιοίκηση πρώτου και δεύτερου βαθμού. Ειδική, λειτουργική ή καθ' ύλην αυτοδιοίκηση.
17. Δημόσια πράγματα.
18. Αναγκαστική απαλλοτρίωση.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες αναμένεται να έχουν αποκτήσει εξειδικευμένες γνώσεις για την οργάνωση και λειτουργία της δημόσιας διοίκησης και τις σχέσεις της προς τους ιδιώτες αφενός και τις άλλες κρατικές λειτουργίες αφετέρου. Ειδικότερα, η δημόσια διοίκηση περιλαμβάνει το σύνολο των δραστηριοτήτων του κράτους και των άλλων ν.π.δ.δ. προς πραγματοποίηση των σκοπών τους στο πλαίσιο της έννομης τάξης (εκτός από τη νομοθεσία και τη δικαιοσύνη).

Στο ευρύ αυτό φάσμα δραστηριοτήτων της δημόσιας διοίκησης οι φοιτητές/τριες αναμένεται να έχουν εξοικειωθεί με τη θεμελιώδη αρχή της νομιμότητας της διοίκησης και να έχουν μάθει να διακρίνουν τους διάφορους τύπους διοίκησης, τη διάκριση μεταξύ δέσμιας αρμοδιότητας και διακριτικής ευχέρειας, τον έλεγχο των άκρων ορίων της διακριτικής ευχέρειας, τις τυπικές νομικές μορφές διοικητικής δράσης, το δίκαιο της διοικητικής διαδικασίας, τον διοικητικό αυτοέλεγχο, τον διοικητικό καταναγκασμό και την αστική ευθύνη του Κράτους. Επίσης εμβαδύνουν στο δίκαιο οργάνωσης της δημόσιας διοίκησης, την αναγκαστική απαλλοτρίωση και τα δημόσια πράγματα.

Όλα τα ανωτέρω επιτυγχάνονται διότι με το μάθημα αυτό σκοπείται η απόκτηση και εμπέδωση γνώσεων του Γενικού Διοικητικού Δικαίου από τους πρωτοετείς φοιτητές/τριες, στους κάτωθι τομείς:

1. Θεμελιώδεις έννοιες και πηγές του διοικητικού δικαίου
2. Βασικές αρχές της διοικητικής δράσης
3. Έννοια, διακρίσεις και όργανα παραγωγής της διοικητικής πράξης
4. Αρμοδιότητα των διοικητικών οργάνων και διακρίσεις αυτής
5. Τρόπος παραγωγής και ισχύς της διοικητικής πράξης
6. Διοικητικές συμβάσεις
7. Εξωσυμβατική (αστική) ευθύνη του Δημοσίου
8. Οργάνωση της Δημόσιας Διοίκησης
9. Διοικητική οργάνωση του Κράτους (κεντρικά και περιφερειακά κρατικά όργανα)
10. Τοπική αυτοδιοίκηση και
11. Δημόσια νομικά πρόσωπα ειδικών σκοπών.

Περαιτέρω, με την επιτυχή ολοκλήρωση της διδασκαλίας οι φοιτητές θα έχουν εξοικειωθεί με τις πλέον πρόσφατες νομοθετικές και νομολογιακές εξελίξεις ιδίως του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Τούτο θα επιτευχθεί όχι μόνο στο πλαίσιο των πέντε (5) ωρών των παραδόσεων-διαλέξεων, αλλά και στο πλαίσιο των δύο (2) επιπλέον φροντιστηριακών ωρών που γίνονται παράλληλα με τη διδασκαλία.

Μαθήματα ελεύθερης επιλογής

Αρχαία Ελληνικά Δίκαια –κωδ.2060

Τομέας Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)

Διδάσκοντες:

Ανδρ. Χέλμης

Περιεχόμενο:

Πλειονότητα δικαίων στον ελλαδικό χώρο. Πηγές των αρχαίων ελληνικών δικαίων. Σχέση δικαίου και θρησκείας. Μορφές αρχαίων πολιτευμάτων. Χαρακτηριστικοί δεσμοί της πόλεως-κράτους.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση τού μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται ότι θα γνωρίζουν τις κυριότερες διαιρέσεις της αρχαίας ελληνικής ιστορίας και τις επιπτώσεις τους στη διαμόρφωση των δεσμών, ενώ θα έχουν εξοικειωθεί με τις αρχαίες πηγές (φιλολογικά κείμενα, επιγραφές, πάπυροι). Όλα τα παραπάνω επιτυγχάνονται διότι στο μάθημα γίνεται εμβάθυνση σε διάφορους τομείς τού αρχαίου ελληνικού δικαίου. Καλύπτονται οι περίοδοι από την ομηρική εποχή ως την περίοδο του ρωμαϊκού ελληνισμού, κατά τις οποίες εξετάζονται επιμέρους δεσμοί που εντάσσονται σε διαφορετικά πολιτειακά πλαίσια (ομηρικά βασίλεια, πόλεις-κράτη, ελληνιστικές μοναρχίες, ρωμαϊκή Αυτοκρατορία). Σε κάθε ενότητα η διδασκαλία γίνεται με βάση σχολιασμό αρχαίων κειμένων, που αναρτώνται στο πρωτότυπο και σε μετάφραση.

Ιστορία Εξωτερικής Πολιτικής –κωδ 2061

Τομέας Διεθνών Σπουδών

Διδάσκοντες:

Ε. Κούμας

Περιεχόμενο:

- Εισαγωγή στον 19ο αιώνα
- Η γέννηση του εθνικισμού στα Βαλκάνια
- Οι Μεγάλες Δυνάμεις και η ελληνική ανεξαρτησία
- Η ελληνική επανάσταση για ίδρυση κράτους
- 1864 Η ένωση των Επτανήσων
- 1881-1913 Ανταγωνιστικοί εθνικισμοί στα Βαλκάνια. Η Ελλάδα διπλασιάζεται- η Μακεδονία μοιράζεται
- 1917-1923 Η περιπέτεια του Α παγκοσμίου Πολέμου για την Ελλάδα
- 1947 Η τελευταία εδαφική διεύρυνση: τα Δωδεκάνησα

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων οι φοιτητές μας έχουν αποκτήσει ένα στέρεο υπόβαθρο γνώσεων που θα τους βοηθήσει να κατανοήσουν ευκολότερα το Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο (τις διεθνείς συνθήκες, τα εθνικά θέματα που υπάρχουν ως σήμερα, τα συνοριακά προβλήματα, τ συμμετοχή μας στους Διεθνείς Οργανισμούς κλπ).

Επίσης οι φοιτητές μας έχουν εκπαιδευτεί στην εκπόνηση συλλογικών εργασιών και στη συμμετοχή τους στον δημόσιο διάλογο καθώς καλούνται στο πλαίσιο του μαθήματος να εκπονήσουν συλλογική εργασία αλλά και να επιχειρηματολογούν για ποικίλα θέματα μέσα στην τάξη.

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

Υποχρεωτικά Μαθήματα

Εμπράγματο Δίκαιο – κωδ. 2008

Τομέας Α' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α'. κλιμ.: Ε. Δακορώνια, Γ. Γεωργιάδης, Γ. Μεντής, Κ. Καραγιάννης

Β'. κλιμ.: Κ. Χριστακάκου – Φωτιάδη, Ελ. Οικονομίδου-Πούλου, Β. Παναγιωτόπουλος

Περιεχόμενο:

Τα εμπράγματα δικαιώματα (έννοια-βασικά χαρακτηριστικά). Γενικές αρχές του εμπραγμάτου δικαίου (κλειστού αριθμού, ειδικότητας, δημοσιότητας, κ.ά.) .Σχέσεις εμπράγματος και ενοχικού δικαιώματος, πράγματα – διακρίσεις. Νομή (έννοια, είδη, κτήση, απώλεια, προστασία) κυριότητα, (έννοια, περιεχόμενο, γειτονικό δίκαιο, κτήση και απώλεια κυριότητας ακινήτου και κινητού, προστασία, ιδιαίτερες μορφές κυριότητας) δουλείες, δικαιώματα εμπράγματος ασφάλειας (υποθήκη – ενέχυρο) δημοσιότητα εμπράγματος δικαιωμάτων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την ολοκλήρωση της διδασκαλίας στο μάθημα «Εμπράγματο Δίκαιο», οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει στέρεες γνώσεις όσον αφορά στη λειτουργία όλων των εμπράγματος δικαιωμάτων (κυριότητα, δουλείες, ενέχυρο και υποθήκη) σε πράγματα κινητά και ακίνητα.

Γενικό Ενοχικό Δίκαιο – κωδ. 2009

Τομέας Α' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α'. κλιμ. (Α-Λ): Δ. Παπαδοπούλου-Κλαμαρή, Α. Καραμπατζός, Γ. Λαδογιάννης

Β'. κλιμ.(Μ-Ω): Κ. Χριστοδούλου, Δ. Λιάπης, Ζ. Τσολακίδης

Περιεχόμενο:

Πρωταρχικές έννοιες και ρυθμίσεις. Είδη ενοχών κατά περιεχόμενο. Είδη ενοχών κατά το γενεσιουργό τους λόγο (ενοχές από δικαιοπραξία - ενοχές από το νόμο). Φυσιολογία της ενοχής. Ανώμαλη εξέλιξη και απόσβεση της ενοχής. Ενίσχυση του δανειστή. Συμμετοχή τρίτων προσώπων στην ενοχή - Μεταβίβαση ενοχικού δικαιώματος ή υποχρέωσης.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει γνώσεις στις πρωταρχικές έννοιες και ρυθμίσεις, στα είδη ενοχών κατά περιεχόμενο, στα είδη ενοχών κατά το γενεσιουργό τους λόγο (ενοχές από δικαιοπραξία – ενοχές από το νόμο), στη φυσιολογία της ενοχής, στην ανώμαλη εξέλιξη και απόσβεση της ενοχής, στην ενίσχυση του δανειστή, στη συμμετοχή τρίτων προσώπων στην ενοχή, στη μεταβίβαση ενοχικού δικαιώματος ή υποχρέωσης και τέλος στις συμβάσεις, αδικοπραξίες και στον αδικαιολόγητο πλουτισμό.

Ειδικό Ποινικό Δίκαιο – κωδ 2010

Τομέας Ποινικών Επιστημών

Διδάσκοντες:

Α' κλιμ. (Α – Κ): Δ. Κιούπης, Αλ. Δημάκης, Β. Πετρόπουλος

Περιεχόμενο:

Εισαγωγή στο Ειδικό Μέρος του Ποινικού Κώδικα

I. Εγκλήματα κατά της ζωής

1. Το έννομο αγαθό της ανθρώπινης ζωής και η έκταση της ποινικής του προστασίας
2. Ανθρωποκτονία με πρόθεση (άρ. 299 ΠΚ)
3. Ανθρωποκτονία με συναίνεση (άρ. 300 ΠΚ)
4. Συμμετοχή σε αυτοκτονία (άρ. 301 ΠΚ)
5. Παιδοκτονία (άρ. 303 ΠΚ)
6. Ανθρωποκτονία από αμέλεια (άρ. 302 ΠΚ)
7. Έκθεση (άρ. 306 ΠΚ)
8. Παράλειψη λύτρωσης από κίνδυνο ζωής (άρ. 307 ΠΚ)
9. Η εν γενέσει ανθρώπινη ζωή και τα όριά της
10. Τεχνητή διακοπή της εγκυμοσύνης (άρ. 304 ΠΚ)
11. Σωματική βλάβη εμβρύου η νεογνού (άρ. 304Α ΠΚ)
12. Διαφήμιση μέσων τεχνητής διακοπής της εγκυμοσύνης (άρ. 305 ΠΚ)

II. Εγκλήματα κατά της υγείας: Οι σωματικές βλάβες

1. Γενική προβληματική των εγκλημάτων κατά της υγείας
2. Απλή σωματική βλάβη (άρ. 308 ΠΚ)
3. Απρόκλητη σωματική βλάβη (άρ. 308Α ΠΚ)
4. Επικίνδυνη σωματική βλάβη (άρ. 309 ΠΚ)
5. Βαριά σωματική βλάβη (άρ. 310 ΠΚ)
6. Θανατηφόρα βλάβη (άρ. 311 ΠΚ)
7. Σωματική βλάβη από αμέλεια (άρ. 314 ΠΚ)
8. Ποινική αξιολόγηση των ιατροχειρουργικών επεμβάσεων
9. Συμπλοκή (άρ. 313 ΠΚ)
10. Πρόκληση βλάβης με συνεχή σκληρή συμπεριφορά (άρ. 312 ΠΚ)
11. Ενδοοικογενειακή σωματική βλάβη
12. Σωματική βλάβη κατά αστυνομικού κλπ. Υπαλλήλου (άρ. 315Α ΠΚ)
13. Παρότρυνση γυναίκας σε ακρωτηριασμό γεννητικών οργάνων (άρ. 315Β ΠΚ)

III. Εγκλήματα κατά της τιμής

1. Η οντολογική και η αξιολογική πλευρά του εννόμου αγαθού της τιμής
2. Κοινά χαρακτηριστικά των προσβολών της τιμής
3. Δυσφήμιση (απλή και συκοφαντική) (άρ. 362-363 ΠΚ)
4. Εξύβριση (άρ. 361 ΠΚ)
5. Απρόκλητη έμπρακτη εξύβριση (άρ. 361Α ΠΚ)
6. Άρνηση παροχής υπηρεσιών/ αγαθών λόγω χαρακτηριστικό, φυλής κλπ. (άρ. 361Β ΠΚ)
7. Δυσφήμιση ανώνυμης εταιρείας (άρ. 364 ΠΚ)
8. Προσβολή της μνήμης νεκρού (άρ. 365 ΠΚ)
9. Δικαιολογημένες προσβολές της τιμής (άρ. 367 ΠΚ)

IV. Εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας

1. Η έννοια της ιδιοκτησίας στον Ποινικό Κώδικα
2. Κλοπή (άρ. 372 – 374, 377, 378 ΠΚ)
3. Κλοπή χρήσης μεταφορικού μέσου (άρ. 374Α ΠΚ)
4. Υπεξαίρεση (άρ. 375, 377, 378 ΠΚ)
5. Έμπρακτη μετάνοια και απαλλαγή από την ποινή (άρ. 384 ΠΚ)
6. Ληστεία (άρ. 380 ΠΚ)
7. Φθορά ξένης ιδιοκτησίας

8. Φθορά ηλεκτρονικών δεδομένων
9. Διακεκριμένες περιπτώσεις φθοράς

V. Εγκλήματα κατά της περιουσίας

1. Η έννοια της περιουσίας στον Ποινικό Κώδικα
2. Εκβίαση (άρ. 385 ΠΚ)
3. Απάτη (άρ. 386, 387 ΠΚ)
4. Απάτη με υπολογιστή
5. Απάτη περί τις ασφάλειες
6. Έμπρακτη μετάνοια και απαλλαγή από την ποινή (άρ. 406Α ΠΚ)
7. Απιστία
8. Αποδοχή και διάθεση προϊόντων εγκλήματος
9. Τοκογλυφία

VI. Εγκλήματα περί τα υπομνήματα

1. Η έννοια του εγγράφου
2. Πλαστογραφία (άρ. 216 ΠΚ)
3. Έμπρακτη μετάνοια και απαλλαγή από την ποινή (άρ. 384 ΠΚ).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Το μάθημα αποτελεί το βασικό εισαγωγικό μάθημα στα εγκλήματα του Ειδικού Μέρους του Ποινικού Κώδικα. Με την επιτυχή παρακολούθηση του μαθήματος ο φοιτητής θα έχει έλθει σε επαφή με τα σπουδαιότερα εγκλήματα του Ειδικού Μέρους από τα κεφάλαια των εγκλημάτων κατά της ζωής, της υγείας, της τιμής, της ιδιοκτησίας, της περιουσίας και περί τα υπομνήματα. Θα έχει εξοικειωθεί με τα δεμελιώδη θεωρητικά ζητήματα των εγκλημάτων αυτών και θα είναι εις θέσιν να επιλύει απλά πρακτικά θέματα από την ύλη αυτή.

Ουσιαστική προϋπόθεση για την κατανόηση του μαθήματος αυτού αποτελεί η επιτυχής παρακολούθηση του Γενικού Ποινικού Δικαίου (6' εξάμηνο).

Εμπορικό Δίκαιο I (Γενικό Μέρος, Δίκαιο Αξιογράφων) κωδ. 2011

Τομέας Β' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α' κλιμ.: Δ. Χριστοδούλου, Ι. Βενιέρης
Β' κλιμ.: Χρ. Λιβαδά, Ν. Βερβεσός, Ε. Κινινή

Περιεχόμενο:

Γενικό μέρος: Έννοια και αντικείμενο του εμπορικού δικαίου. -Δικαιολογητικός λόγος του εμπορικού δικαίου ως ιδιαίτερου κλάδου δικαίου-Σχέσεις με άλλους κλάδους δικαίου-Ιστορική εξέλιξη του εμπορικού δικαίου-Νομοθετικές πηγές-Οι δογματικές βάσεις του εμπορικού δικαίου-Εμπορικές πράξεις-Εμποροι (νομοθετικό καθεστώς) -Συνέπειες της εμπορικότητας-Η διοικητική οργάνωση του εμπορικού επαγγέλματος-Βασικές έννοιες και ρυθμίσεις του δικαίου της αγοράς και συστήματα διανομής (εμπορικός αντιπρόσωπος, διανομέας, franchising).

Αξιόγραφο είναι έγγραφο που ενσωματώνει ένα ιδιωτικό περιουσιακό δικαίωμα κατά τέτοιο τρόπο ώστε η κατοχή του εγγράφου να είναι απαραίτητη για την άσκηση και την μεταβίβαση του ενσωματούμενου δικαιώματος. Αξιόγραφα είναι η συναλλαγματική, το γραμματίο σε διαταγή, η επιταγή, τα εμπορικά αξιόγραφα σε διαταγή (εμπορική εντολή πληρωμής, εμπορικό χρεωστικό ομόλογο, αποδετήριο και ενεχυρόγραφο κ.λπ.) και τα ανώνυμα αξιόγραφα της κεφαλαιαγοράς (ανώνυμα χρεώγραφα, μετοχές).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την ολοκλήρωση της διδασκαλίας του μαθήματος του Γενικού Μέρους (έννοια εμπόρου, εμπορικές πράξεις, συνέπειες εμπορικότητας, συστήματα διανομής) και του Δικαίου των Αξιογράφων (επιταγές, συναλλαγματικές, φορτωτικές, άυλες, μετοχές) αναμένεται η επιτυχής εφαρμογή τόσο της γνώσης στην πράξη όσο και η προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

Μαθήματα Υποχρεωτικής Επιλογής

Ελληνική Πολιτική και συνταγματική Ιστορία – κωδ. ΥΕ06

Τομέας Δημοσίου Δικαίου

Διδάσκοντες:

Σπ. Βλαχόπουλος, Αλ. Κεσσόπουλος

Περιεχόμενα:

Το μάθημα έχει ως αντικείμενο τη διαχρονική προσέγγιση δεσμικών προβλημάτων της σύγχρονης ελληνικής πολιτικής και συνταγματικής μας ιστορίας. Το μάθημα έχει ερευνητικό χαρακτήρα (με παρουσίαση πρωτότυπων ομαδικών εργασιών εκ μέρους των φοιτητών) εξετάζει τη σχέση των συνταγματικών κανόνων και δεσμών με το πολιτικό/ιστορικό τους υπόβαθρο.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του εν λόγω μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν εφοδιαστεί με την ικανότητα, να διακρίνουν το ιστορικό/πολιτικό υπόβαθρο των συνταγματικών κανόνων και να συνδυάζουν τη νομική σκέψη με τη γενικότερη παιδεία στους πολιτικούς/πολιτειακούς δεσμούς. Επίσης, αναμένεται μέσω της εκπόνησης και παρουσίασης ομαδικών εργασιών να εξασκήσουν τους φοιτητές στην ομαδική εργασία, στον προφορικό λόγο και στη συγγραφή επιστημονικών μελετών.

Διεθνείς Οργανισμοί – κωδ. ΥΕ08

Τομέας Διεθνών Σπουδών

Διδάσκοντες:

Λ.-Αλ. Σισιλιάνος, Γ. Κυριακόπουλος

Περιεχόμενο:

- I. Ίδρυση των διεθνών οργανισμών, με ανάλυση της φύσης και των χαρακτηριστικών της ιδρυτικής συνθήκης και διάλυσή τους με διάφορους τρόπους.
- II. Η νομική (εσωτερική και διεθνής) προσωπικότητα των διεθνών οργανισμών καθώς και οι ιδιότητες τους (ικανότητα σύναψης διεθνών συνθηκών, προνόμια και ασυλίες, αντιπροσώπευση)
- III. Η συμμετοχή στους διεθνείς οργανισμούς: κατηγορίες μελών, απόκτηση και λήξη της ιδιότητας του μέλους, αναστολή των δικαιωμάτων των μελών.
- IV. Οργανωτική διάρθρωση και λειτουργία: Αντιπροσώπευση των κρατών μελών, λειτουργία, τα όργανα.
- V. Η λήψη αποφάσεων, ψηφοφορίες, η νομική φύση των αποφάσεων.
- VI. Τα διοικητικά όργανα, οι διεθνείς υπάλληλοι.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει εξοικείωση με το Διεθνή Διακυβερνητικό Οργανισμό ως υποκείμενο του διεθνούς δικαίου και δευτερογενές διεθνές πρόσωπο.

Το παραπάνω μαθησιακό αποτέλεσμα επιτυγχάνεται μέσω:

- Συστηματικής εισαγωγής στη γενική θεωρία των διεθνών οργανισμών και επικέντρωση στις

νομικές πτυχές της λειτουργίας τους. Παράλληλα, έμφαση στη διάδραση μεταξύ της νομικής διάστασης του φαινομένου και της (συνεχώς μεταβαλλόμενης) πολιτικής πραγματικότητας των Διεθνών Σχέσεων.

- Μελέτης της πρακτικής των Δ. Ο., ιδιαίτερα δε της σημασίας της για τη δημιουργία (εθιμικών) νομικών κανόνων.

Πνευματική Ιδιοκτησία – κωδ. ΥΕ12

Τομέας Α΄ Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Κ. Χριστοδούλου, Π. Παπαρσενίου, Ι. Κονδύλη, Π. Νικολόπουλος

Περιεχόμενο:

§1. Ο γενικότερος δεσμός της διανοητικής ιδιοκτησίας – Φιλοσοφικά δεμέλια - Αρχές - Δημόσια εποπτεία §2. Αντικείμενο: Κριτήρια, ιδίως η Πρωτοτυπία: Δημιουργικό ύψος, στατιστική μοναδικότητα, προσωπική εργασία) και Έκταση της προστασίας §3. Υποκείμενο (Τεχνητή νοημοσύνη - Έργα συνεργασίας - Συνδυασμοί πλειονοτήτων έργων και δημιουργών, Συλλογές, Έργα Συλλεκτικά, Παράγωγα, Σύνδετα, Συλλογικά) § 4. Περιουσιακές εξουσίες (Αποκλειστικές εξουσίες [Εγγραφής – αναπαραγωγής, Επεξεργασίας, διανομής, εκμίσθωσης και δημόσιου δανεισμού, Δημόσιας εκτέλεσης Ραδιοτηλ. Μετάδοσης, Δημόσιας παρουσίασης - Διάθεσης κατ' αίτησιν] - Δικαίωμα παρακολούθησης - Δικαιώματα εύλογης αμοιβής §5. Το ηθικό δικαίωμα I. Σχέση προς το γενικό δικαίωμα στην προσωπικότητα II. Εξουσίες δημοσίευσης του έργου, αναγνώρισης της πατρότητας, περιφρούρησης της ακεραιότητας, μετανοίας, προσπέλασης §6. Περιορισμοί – Διάρκεια § 7. Ειδικές κατηγορίες έργων: Οπτικοακουστικά - Φωτογραφίες - Προγράμματα Η/Υ § 8. Ιδιαίτερες κατηγορίες δικαιωμάτων (Συγγενικά δικαιώματα – Ερμηνευτές - Εκδότες - Παραγωγοί φορέων ήχου και εικόνας - Ραδιοτηλεοπτικοί σταθμοί - Βάσεις δεδομένων - Μετάδοση αθλητικών εκδηλώσεων -Right of publicity § 9. Μεταβίβαση, Συμβάσεις και άδειες εκμεταλλεύσεως απλές και αποκλειστικές - Ειδικές μορφές (Εκδοτική σύμβαση - Τύχη έργων μισθωτών - Συναλλαγές επί του ηθικού δικαιώματος § 10. Προστασία – Κυρώσεις I. Αστική προστασία (Αξίωση παύσης της προσβολής - Αξίωση αποζημίωσης κλπ. αποκαταστατικές αξιώσεις - Το ειδικό καθεστώς ευδύνης παρόχων υπηρεσιών internet II. Ποινικές κυρώσεις III. Διοικητικές κυρώσεις – Επιτροπή κατά της πειρατείας §11. Συλλογική διαχείριση και συλλογική προστασία I. Έννοια και μέρη : δικαιούχοι – ΟΣΔ - ΑΟΔ χρήστες - II. Το ειδικό νομικό καθεστώς των ΟΣΔ (Άδεια – Ειδική αναγκαστική εταιρική διακυβέρνηση - Διτή υποχρέωση του ΟΣΔ προς σύναψιν συμβάσεως - Τεκμήρια νομιμοποίησης παθητικής και ενεργητικής, αντιπροσώπευσης, νομιμοποίησης σε δίκη) III. Πολυεδαφικές άδειες επιγραμμικών δικαιωμάτων §12. Public Domain: Ελεύθερα ή κοινόχρηστα πολιτιστικά αγαθά [Creative commons – Ορφανά έργα - Πολιτειακά κείμενα - Πολιτιστική κληρονομιά (Άδειες εκμεταλλεύσεως – Ηθικές εξουσίες ΥΠΠΟ)] § 13. Διασυνοριακή κυκλοφορία πολιτιστικών αγαθών (I. Γενικά – Αρχές II. Κανόνες ΙΔΔ).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Το μάθημα της πνευματικής ιδιοκτησίας δεν έχει κατ' ουσίαν ανάγκη διαφημίσεως. Πέρα από τα αυτονόητα σε κάθε επιστημονικό και δη νομικό κλάδο ωφελήματά του (π.χ. αύξηση της ικανότητας επιχειρηματολογίας, αξιολόγηση νομοθεσίας και νομολογίας κ.τ.τ.), το εν λόγω μάθημα αποτελεί μοναδικό επιστημονικό εφόδιο για τον νομικό της πράξης (δικαστή, δικηγόρο, σύμβουλο).

Ειδικότερα, μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές/φοιτήτριες θα είναι σε θέση:

A. Να κατανοήσουν τις συνηθέστερες σύγχρονες βιοτικές σχέσεις και φαινόμενα, όπως είναι (τελείως ενδεικτικώς) τα ακόλουθα:

- Η κατασκευή και οι συμβάσεις εγκατάστασης προγραμμάτων Η/Υ
- Οι βάσεις δεδομένων,
- Οι δραστηριότητες τηλε- ή ραδιοσταθμών

- Οι επιστημονικές εργασίες, πολλώ δε μάλλον τα λογοτεχνικά και καλλιτεχνικά έργα
- Το internet, το uploading, downloading, η πειρατεία, αλλά και η κατοχύρωση της ελεύθερης έκφρασης

Β. Να αξιοποιήσουν τη γνώση των δεσμών της πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων στον επαγγελματικό στίβο, καθώς η γνώση αυτή αποτελεί ανυπέρθετο όρο για την ανάμιξη με την ακόλουθη (τελείως ενδεικτικώς παρατιθέμενη) δικηγορική και δικαστηριακή ύλη:

- Την λεγόμενη IP δικηγορία, ήτοι την αναφερόμενη σε υποθέσεις διανοητικής ιδιοκτησίας (συνδέματος της πνευματικής και της βιομηχανικής). Είναι όντως αδύνατο να αντιληφθεί κανείς πότε το διανόημα αξίζει την περιορισμένη μόνον προστασία (δεσμών) της βιομηχανικής ιδιοκτησίας, όταν δεν γνωρίζει πότε και γιατί θα δικαιούνταν την προστασία του ως πνευματικού έργου με το ευρύτατο («καθολικό») δικαίωμα της πνευματικής ιδιοκτησίας. Αυτό το είδος της δικηγορίας ευρίσκεται σε ανεπάρκεια στην Ελλάδα, ακόμη και σήμερα, σε εποχή ακραίου δικηγορικού πληθωρισμού, είναι δε τόσο πολύτιμο, ώστε στην ελληνική αγορά δραστηριοποιούνται με επιτυχία πολλοί ξένοι «IP-δικηγόροι».
- Συμβουλευτική και δικαστηριακή δικηγορική υποστήριξη (ενδεικτικώς)
  - ❖ Εκδοτικών επιχειρήσεων
  - ❖ Μουσείων
  - ❖ Παραγωγών οπτικοακουστικού περιεχομένου
  - ❖ Παραγωγών ήχου
  - ❖ Οργανισμών συλλογικής διαχείρισης
  - ❖ Ωδιδείων
  - ❖ Θεάτρων
  - ❖ Γκαλερί
  - ❖ μελετητών αρχιτεκτόνων
  - ❖ επιχειρήσεων πληροφορικής
  - ❖ επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν software
  - ❖ αθλητικών νομικών προσώπων ως προς τα δικαιώματα μεταδόσεως των αγώνων τους
  - ❖ πανεπιστημίων, ερευνητικών κέντρων κλπ. ιδρυμάτων πολιτιστικής κληρονομιάς

Γ. Πέραν των παραπάνω (Α-Β) καθαρώς πρακτικών εφοδίων, κατά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας αναμένεται ότι οι φοιτητές θα έχουν αναπτύξει την επιστημονική τους ολοκλήρωση στα ακόλουθα ενδεικτικώς πεδία:

- Κατανόηση σχέσεων Δικαίου και Τέχνης
- Αντιμετώπιση νέων μορφών Τέχνης, όπως η Art Performance
- Διάκριση μεταξύ ελευθερίας της έκφρασης, ιδιοκτησίας επί του διανοήματος και προσωπικότητας
- Εθνική πολιτιστική κληρονομιά
- Σχέσεων εθνικού και ενωσιακού δικαίου, αφού το πεδίο της πνευματικής ιδιοκτησίας είναι πιθανότατα το πυκνότερα νομοθετημένο από την ΕΕ και νομολογημένο από το ΔΕΕ μετά το δίκαιο του ανταγωνισμού

Εγκληματολογία – κωδ. ΥΕ17

Τομέας Ποινικών Επιστημών

Διδάσκοντες:

Ι. Τζαννετάκη, Γ. Γιαννούλης

Περιεχόμενο:

Το μάθημα έχει ως αντικείμενο το εγκληματικό φαινόμενο, ήτοι, α) τους απαγορευτικούς του εγκλήματος κοινωνικούς κανόνες και τη δεσμοδότηση των ποινικών διατάξεων, β) την παραβίασή τους ή το πέρασμα στο έγκλημα και γ) την αντίδραση των θυμάτων, της κοινωνίας και της Πολιτείας απέναντι στο έγκλημα. Η ύλη του κατανέμεται σε πέντε ενότητες:

- 1) Ορισμός και περιεχόμενο του γνωστικού αντικείμενου, οι ειδικότεροι κλάδοι του, η ιστορία του και οι σύγχρονες κατευθύνσεις του (θυματολογία, λειτουργίες της ποινικής δικαιοσύνης ως όλου/ συστήματος, παραδοσιακή/ κριτική θεώρηση κ.λπ.).
- 2) Οι τέσσερις πυλώνες της Εγκληματολογίας, όπου ορίζονται και αναλύονται σημαίνουσες μορφές εγκλημάτων, ορισμοί, κατηγορίες και ταξινομήσεις δραστών και θυμάτων, καθώς και οι ειδικότερες μορφές ατομικής, κοινωνικής και πολιτειακής αντίδρασης στο έγκλημα.
- 3) Οι κυριότερες μέθοδοι διεξαγωγής επιστημονικής έρευνας, με αναφορές στα δεοντολογικά ζητήματα και στις τεχνικές και πραγματικές δυσχέρειες που ανακύπτουν κατεξοχήν στα ερευνητικά πεδία της Εγκληματολογίας.
- 4) Σχολές, θεωρητικές προσεγγίσεις και κριτική αποτίμησή τους.
- 5) Διασύνδεση Σχολών και θεωρήσεων με σημαίνοντα ζητήματα αντεγκληματικής πολιτικής και κριτική επισκόπηση.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση της μελέτης του, ο φοιτητής/τρια αναμένεται:

- Να έχει αποκτήσει μια γενική και πανοραμική εικόνα του περιεχομένου του γνωστικού αντικείμενου της Εγκληματολογίας και των ειδικότερων κλάδων της, των σύγχρονων κατευθύνσεών της, όπως και της διαχρονικής εξέλιξης και ιστορίας της τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.
- Να γνωρίζει τις διαστάσεις και τις εκφάνσεις του εγκληματικού φαινομένου και να μπορεί να διακρίνει τους ορισμούς του εγκλήματος, τις κυριότερες κατηγορίες δραστών και θυμάτων και τις ειδικότερες μορφές ατομικής, κοινωνικής και πολιτειακής αντίδρασης στο έγκλημα.
- Να έχει βασικές γνώσεις για τις επιστημονικές μεθόδους διερεύνησης του εγκληματικού φαινομένου και για τον σχεδιασμό μιας έρευνας, να αντιλαμβάνεται τις ιδιομορφίες και τους περιορισμούς της κάθε μεθόδου, όπως και τα κυριότερα δεοντολογικά ζητήματα που ανακύπτουν κατεξοχήν στις έρευνες της Εγκληματολογίας.
- Να γνωρίζει τις Σχολές, και τις θεωρητικές προσεγγίσεις του εγκληματικού φαινομένου, έτσι ώστε να μπορεί να διακρίνει το πώς τεκμηριώνονται η θέσεις της κάθε Σχολής ή θεωρίας και να είναι σε θέση να προβεί σε κριτική αποτίμησή τους.
- Να έχει αποκτήσει γνώσεις για το συγκεκριμένο της κάθε κατεύθυνσης ή θεωρίας έτσι ώστε να τη συνδέσει με ζητήματα αντεγκληματικής πολιτικής.

Ιστορία Πολιτικών και Συνταγματικών Θεσμών – κωδ. ΥΕ18

Διατομιακό

Διδάκοντες:

Θ. Αντωνίου, Β. Χρήστου

Περιεχόμενο:

Το αντικείμενο του μαθήματος αφορά τη γέννηση και τη διαμόρφωση του συνταγματικού κράτους με έμφαση σε ιδιαίτερα σημαντικές ιστορικές φάσεις τόσο από τον αγγλοσαξονικό όσο και από τον κεντροευρωπαϊκό χώρο και στην ιστορία των σύγχρονων συνταγματικών δεσμών, συμπεριλαμβανομένης και της συζήτησης για τη νέα διάσταση που προσδίδεται στην έννοια του κράτους από τη μετεξέλιξη του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την προοπτική του Ευρωπαϊκού Συντάγματος. Η διδασκαλία αναπτύσσεται σε 4 ενότητες :

- Η Γένεση του Συνταγματικού Κράτους (η βρετανική παράδοση και η αμερικανική επανάσταση, η συνταγματική εμπειρία της γαλλικής επανάστασης, η μακρά πορεία προς την γερμανική ενοποίηση και ο δετικισμός των Γερμανών δημοσιολόγων).
- Η Κρίση του Συνταγματικού Κράτους (η κρίση της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας και η άνοδος των φασισμών, Κομμουνιστική πρόκληση, κρατικός παρεμβατισμός, New Deal, η διαμάχη C. Schmitt και H. Kelsen για τον φύλακα του Συντάγματος).
- Το Μεταπολεμικό Συνταγματικό Κράτος (το «κοινωνικό κράτος» στα μεταπολεμικά συντάγματα, ο κλονισμός του νομικού δετικισμού και η αναβάθμιση του ρόλου των δικαστών)
- Το Ευρωπαϊκό Συνταγματικό Δίκαιο (ο νέος ευρωπαϊκός χώρος για την προστασία των δικαιωμάτων, το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και η νέα διάσταση του κρατικού φαινομένου).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωσή του οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει πλήρη εξοικείωση με την ιστορική διαδρομή των πολιτικών και συνταγματικών δεσμών που βοηθά εξαιρετικά στην κατανόηση και ερμηνεία των ισχυόντων δεσμών.

Ρωμαϊκό Δίκαιο – κωδ. ΥΕ28

Τομέας Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)

Διδάσκοντες:

Αθ. Δημοπούλου

Περιεχόμενο:

Δημόσιο και ιδιωτικό ρωμαϊκό δίκαιο. Πολιτειακοί δεσμοί του ρωμαϊκού κράτους κατά τους δημοκρατικούς και αυτοκρατορικούς χρόνους. Το ιδιωτικό ρωμαϊκό δίκαιο (Εισηγήσεις) και οι διακρίσεις του : Τα πρόσωπα (στοιχεία γενικών αρχών και οικογενειακού δικαίου) και τα πράγματα (στοιχεία ενοχικού, εμπράγματος και κληρονομικού δικαίου). Δίκαιο των αγώνων: Ιστορική εξέλιξη και χαρακτηριστικά του δικαστικού αγώνα.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, ο φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση να:

- Έχει μία ολοκληρωμένη εικόνα της ιστορικής εξέλιξης του ρωμαϊκού δικαίου.
- Γνωρίζει ποιες είναι οι βασικές πηγές για την έρευνα και γνώση του ισχύοντος δικαίου σε κάθε εξεταζόμενη περίοδο του ρωμαϊκού δικαίου.
- Γνωρίζει τα βασικά στοιχεία δημοσίου Ρωμαϊκού Δικαίου.
- Αποκτήσει βασικές ιστορικές γνώσεις για την γένεση και διαμόρφωση της νομικής επιστήμης στη Ρώμη.
- Έλθει σε επαφή με βασικά στοιχεία ιδιωτικού δικαίου, όπως για το οικογενειακό και κληρονομικό δίκαιο, τις συμβάσεις και εμπράγματα δικαιώματα, για τη νομική αντιμετώπιση των γυναικών και ανηλίκων.
- Κατανοήσει ότι του στενούς δεσμούς του συγχρόνου αστικού δικαίου και των διατάξεων του Αστικού Κώδικα με το Ρωμαϊκό Δίκαιο.

Όλα τα ανωτέρω επιτυγχάνονται διότι το μάθημα αυτό, αφορά σε μία ολοκληρωμένη εισαγωγή στο δημόσιο και ιδιωτικό Ρωμαϊκό Δίκαιο. Η περίοδος που καλύπτεται καταλαμβάνει από τις απαρχές της Ρώμης, την περίοδο της Βασιλείας, Δημοκρατίας, Ηγεμονίας και Δεσποτείας, έως και την Ιουστινιάνεια Κωδικοποίηση. Η ύλη καταλαμβάνει τη διάκριση του Ρωμαϊκού Δικαίου σε περιόδους, τη διαμόρφωση των πολιτευμάτων της Ρώμης, τη γένεση της νομικής επιστήμης, καθώς και όλο το εύρος του δικαίου των προσώπων, δικαίου των πραγμάτων και δικαίου των αγώνων στη Ρώμη.

Τομέας Διεθνών Σπουδών

Διδάσκοντες:

Αν. Γουργουρίνης

Περιεχόμενο:

- Introduction to Public International Law and International Investment Law
- International Investment Arbitration and Public International Law
- Defining foreign "investors"
- Defining foreign "investments"
- Standards of treatment: fet & fps
- Standards of treatment: expropriation
- Standards of treatment: non-discrimination and reasonableness
- Umbrella clauses: treaty claims vs contract claims
- Host states' substantive defenses
- Remedies and enforcement of investment arbitral awards
- International Investment Law vs EU Law
- The future of International Investment Law

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, ο φοιτητής/η φοιτήτρια, αναμένεται ότι θα είναι σε θέση ως μελλοντικός δικαστής, δικηγόρος, ή νομικός σύμβουλος να εφαρμόσει και να ερμηνεύσει τους διεθνείς κανόνες που αφορούν στη διεθνή προστασία ξένων επενδύσεων.

Τα ανωτέρω επιτυγχάνονται διότι το εν λόγω μάθημα διδάσκεται στην αγγλική γλώσσα και εξετάζει θεμελιώδη ζητήματα δημοσίου διεθνούς δικαίου (όπως πηγές διεθνούς δικαίου, δικαιοδοσία, περιεχόμενο και εφαρμογή της διεθνούς ευθύνης κρατών, κατακερματισμό του διεθνούς δικαίου κ.λπ.) μέσα από το πρίσμα του ειδικού πεδίου του διεθνούς δικαίου των επενδύσεων.

Στόχος του μαθήματος είναι, αφενός, να εξετάσει πώς εφαρμόζεται το δημόσιο διεθνές δίκαιο από διεθνή διαιτητικά δικαστήρια επίλυσης επενδυτικών διαφορών, και, αφετέρου, να παρέχει στους φοιτητές μια λεπτομερή εικόνα περί των διαδικαστικών και ουσιαστικών εγγυήσεων προστασίας για τις ξένες επενδύσεις και τους ξένους επενδυτές, στο πλαίσιο του συνεχώς αναπτυσσόμενου τομέα του διεθνούς δικαίου των επενδύσεων.

Ευρωπαϊκό Δίκαιο– κωδ. 2012

Τομέας Διεθνών Σπουδών

Διδάσκοντες:

P.-E. Παπαδοπούλου, Εμμ. Περάκης

Περιεχόμενο:

Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Διαφοροποίηση από το εσωτερικό δίκαιο. Διαφοροποίηση από το δημόσιο διεθνές δίκαιο.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως έννομη τάξη και ως Ένωση δικαίου, η απομάκρυνση από το δημόσιο διεθνές δίκαιο, τα υποκείμενα της ενωσιακής έννομης τάξης, αυτονομία της ενωσιακής έννομης τάξης, αρμοδιότητες και αρχές λειτουργίας της Ένωσης.

Πηγές του ενωσιακού δικαίου (άγραφες και γραπτές) και ιεράρχηση.

Νομοθετικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Οργάνωση και λειτουργία του δικαιοδοτικού συστήματος της Ένωσης.

Μηχανισμοί δικαστικής προστασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Σχέσεις ενωσιακού και εθνικού δικαίου (άμεση ισχύς και «αρχή της υπεροχής», άμεση εφαρμογή και «άμεσο αποτέλεσμα», η σύμφωνη με το ενωσιακό δίκαιο ερμηνεία του εθνικού δικαίου, εξωσυμβατική ευθύνη κράτους μέλους).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής γνωρίζει τις δύο βασικότερες πτυχές του Ευρωπαϊκού Δικαίου, οι οποίες άπτονται της νομικής επιστήμης.

Πρώτον, έχει γνώση του δεσμικού πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ήτοι της αυτονομίας της και των αρχών που διέπουν τη λειτουργία της, της συγκρότησης και των αρμοδιοτήτων των οργάνων και των οργανισμών της, του τρόπου και των αρχών λειτουργίας του δικαιοδοτικού της συστήματος και των ενδίκων βοηθημάτων και μέσων, και της σχέσης του δεσμικού της πλαισίου με αυτό των κρατών μελών της.

Δεύτερον, έχει αντίληψη της πρακτικής διάδρασης μεταξύ των ενωσιακών δικαστηρίων και των εθνικών, και γνωρίζει τις αρχές που διέπουν την απονομή δικαιωμάτων από το ενωσιακό δίκαιο στους πολίτες της Ένωσης, καθώς και των μέσων δικαστικής προστασίας των δικαιωμάτων αυτών.

Κατά συνέπεια, ο φοιτητής είναι σε θέση ως μελλοντικός δικαστής, δικηγόρος, συμβολαιογράφος ή νομικός σύμβουλος να εφαρμόσει και να ερμηνεύσει τους υπερνομοθετικής ισχύος ενωσιακούς κανόνες στην εθνική του έννομη τάξη.

Ειδικό Ενοχικό Δίκαιο – κωδ. 2013

Τομέας Α' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α'. κλιμ.: Δ. Λιάπης, Αντ. Καραμπατζός, Γ. Μεντής, Ζ. Τσολακίδης

Β'. κλιμ.: Π. Παπαρσενίου, Κ. Καραγιάννης, Θ. Λύτρας, Β. Παναγιωτόπουλος

Περιεχόμενο:

Αντικείμενο των παραδόσεων του Ειδικού ενοχικού Δικαίου είναι οι λεγόμενες «επώνυμες» ενοχικές συμβάσεις του Αστικού Κώδικα αλλά και νεότερων ειδικών νόμων, οι οποίες εξετάζονται κατά κατηγορίες σύμφωνα με τη λειτουργία τους (συμβάσεις για τη μεταβίβαση δικαιώματος, συμβάσεις για την παραχώρηση χρήσεως πράγματος ή δικαιώματος, συμβάσεις παροχής υπηρεσιών, συμβάσεις

ενισχυτικές της κύριας ενοχής κ.λ.π.) Περαιτέρω οι ενοχικές σχέσεις που δημιουργούνται από το νόμο, όπως διοίκηση αλλοτρίων, αδικαιολόγητος πλουτισμός και αδικοπραξίες, όπου αναπτύσσονται και οι νεότερες εξελίξεις για την αντιμετώπιση και ρύθμιση της εξωδικαιοπρακτικής συμπεριφοράς (ευθύνη από διακινδύνευση, ευθύνη παραγωγού ελαττωματικών προϊόντων κ.λ.π.)

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που απαιτούνται για την εξέταση και επίλυση νομικών ζητημάτων του Ειδικού Ενοχικού Δικαίου (ενοχικές συμβάσεις, ενοχές από τον νόμο, ιδίως ενοχές από αδικοπραξίες και από αδικαιολόγητο πλουτισμό).

Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα – κωδ. 2014

Τομέας Δημοσίου Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α΄ Κλιμ.: Σπ. Βλαχόπουλος, Β. Χρήστου

Β΄ Κλιμ.: Θ. Αντωνίου, Ν. Σημαντήρας

Περιεχόμενο:

Γενική θεωρία των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων: Έννοια και σημασία, ιστορική ανασκόπηση και σύγχρονη κατοχύρωση, διακρίσεις και φορείς, δεσμευτικότητα, πεδίο ισχύος (τριτενέργεια) και αμοιβαίες σχέσεις, προσδιορισμοί και περιορισμοί των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων.

Τα επιμέρους ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα : Γενική ελευθερία, δικαίωμα ζωής και σωματικής και ψυχικής ακεραιότητας, προσωπική ελευθερία και ασφάλεια, δικαίωμα ιδιωτικής σφαίρας, ελευθερία θρησκείας, πληροφορίας και γνώμης, ελευθερία και εγγυήσεις μαζικής επικοινωνίας, ελευθερία πνευματικής δημιουργίας και διδασκαλίας, συλλογικές ελευθερίες, οικονομική ελευθερία, δικαίωμα εργασίας, συνδικαλιστική ελευθερία – συλλογική αυτονομία, δικαίωμα ιδιοκτησίας, γενική αρχή της ισότητας, ειδικές μορφές της ισότητας, αξία του ανθρώπου, δικαίωμα στο περιβάλλον, δικαίωμα στην πληροφόρηση, ελευθερία ανάπτυξης της προσωπικότητας, δικαίωμα ιθαγένειας.

Προστασία των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων : Διοικητική προστασία, δικαστική προστασία, πολιτική και διακρατική προστασία.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, αναμένεται οι φοιτητές να έχουν λάβει τις βασικές γνώσεις στο πεδίο των θεμελιωδών δικαιωμάτων, έτσι ώστε να είναι σε θέση να υπερασπίζονται τα συνταγματικά δικαιώματα τα δικά τους και των συμπολιτών τους. Το μάθημα αποσκοπεί ιδίως στο να μεταφέρει στους φοιτητές την απαραίτητη μεθοδολογία, ώστε να μπορούν να επιλύουν περιπτώσεις όπου ένα θεμελιώδες δικαίωμα συγκρούεται με άλλο θεμελιώδες δικαίωμα ή γενικότερα με συνταγματικό έννομο αγαθό.

Πολιτική Δικονομία Ι – κωδ. 2015

Τομέας Β΄ Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α΄ κλιμ.: Στ.-Σπ. Παναζόπουλος, Φλ. Τριανταφύλλου, Ν. Κατηφόρης

Β΄ κλιμ.: Δ. Τσικρικάς, Ι. Δεληκωστόπουλος, Φλ. Τριανταφύλλου

Περιεχόμενο:

Με τον όρο "Οργανισμός Δικαστηρίων" καλείται το σύνολο των κανόνων δικαίου που καθορίζουν τα όργανα απονομής της δικαιοσύνης και παροχής δικαστικής προστασίας. Με βάση αυτή την εννοιολογική οριοθέτησή του ο Οργανισμός Δικαστηρίων υπάγεται συστηματικά στο Δικονομικό

Δίκαιο που σύμφωνα και με τη διδασκαλία του Γεωργίου Ράμμου διαφείται στα ακόλουθα δύο τμήματα: αφενός στον Οργανισμό Δικαστηρίων και αφετέρου στην κυρίως ή με στενή έννοια Δικονομία (ή σύμφωνα με άλλη διατύπωση στο κυρίως ή με στενή έννοια δικονομικό δίκαιο). Τα δύο αυτά τμήματα απαρτίζουν το Δικονομικό Δίκαιο με ευρεία έννοια, που είναι το σύνολο των κανόνων δικαίου που καθορίζουν τα όργανα και τον τρόπο απονομής της δικαιοσύνης. Ειδικότερα στον Οργανισμό Δικαστηρίων (το νομικό θεμέλιο του οποίου αποτελούν τα άρθρα 87-100Α) του Συντάγματος 1975 και ο Ν. 1756/1988, όπως ισχύει σήμερα) υπάγονται οι κανόνες δικαίου που ρυθμίζουν τα όργανα απονομής της δικαιοσύνης, δηλαδή τα δικαιοδοτικά όργανα / δικαστήρια και τον τρόπο λειτουργίας αυτών, καθώς και το νομικό καθεστώς των νομικών επαγγελματιών και την υπηρεσιακή / νομική κατάσταση των λειτουργών και υπαλλήλων που συγκροτούν τα όργανα απονομής δικαιοσύνης και συμπράττουν μαζί με τους δικαστικούς λειτουργούς στην απονομή της δικαιοσύνης, λ.χ. οι δικηγόροι, οι συμβολαιογράφοι, οι δικαστικοί επιμελητές.

Στη "Διαδικασία ενώπιον των Πρωτοβάθμιων Δικαστηρίων" υπάγονται οι ρυθμίσεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (ΚΠολΔ) για τα ακόλουθα θέματα: Δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων, Προσδιορισμός της αξίας του αντικειμένου της δίκης, Καθ' ύλην αρμοδιότητα, Κατά τόπον αρμοδιότητα, Παρέκταση της αρμοδιότητας, Έρευνα της αρμοδιότητας, Παραπομπή από δικαστήριο σε δικαστήριο, Εξαίρεση δικαστών και υπαλλήλων της γραμματείας, Διάδικοι, Ομοδικία, Συμμετοχή τρίτων στη δίκη, Πληρεξουσιότητα, Θεμελιώδεις δικονομικές αρχές, Εκθέσεις, Δικόγραφα, επιδόσεις, Προδεσιμίες, Επαναφορά των πραγμάτων στη προηγούμενη κατάσταση, Ακυρότητες, Εγγυοδοσία, Δικαστικά έξοδα, Ευεργέτημα πενίας, Ποινές, Απόπειρα συμβιβασμού, Άσκηση της αγωγής, συνέπειες από την άσκηση της αγωγής, Εισαγωγή της αγωγής για συζήτηση, Συζήτηση στο ακροατήριο, Παρεμπόμποντα, Διακοπή και επανάληψη της δίκης, Κατάργηση και περάτωση της δίκης, Απόφαση, Διαδικασία διόρθωσης και ερμηνείας αποφάσεων, Δεδικασμένο, Ειδικές διατάξεις για τις μικροδιαφορές, Ειδικές διατάξεις για τη λογοδοσία, Ειδικές διατάξεις για τη διανομή.

Αντικείμενο του "Δικαίου της Απόδειξης" είναι η Απόδειξη: Απόδειξη λέγεται το σύνολο των ενεργειών των διαδίκων, του δικαστή κλπ., με τις οποίες επιδιώκεται ο σχηματισμός δικανικής πεποιθήσεως στο δικαστή για την αλήθεια ή αναλήθεια κάποιου πραγματικού ισχυρισμού. Με την απόδειξη διαπιστώνεται η αλήθεια ή αναλήθεια του πραγματικού υλικού, το οποίο αποτελεί την ελάχισσα πρόταση του νομικού συλλογισμού, με βάση τον οποίο εκδίδεται η απόφαση. Την Απόδειξη αφορούν οι ρυθμίσεις του ΚΠολΔ για τα ακόλουθα θέματα: Γενικές διατάξεις, Ομολογία, Αυτοψία, Πραγματογνωμοσύνη, Μάρτυρες, Εξέταση των διαδίκων, Όρκος, Έγγραφα, και τα Δικαστικά Τεκμήρια. Τα είδη της αποδείξεως είναι τα ακόλουθα: Κύρια απόδειξη και ανταπόδειξη, ευθεία ή άμεση απόδειξη και έμμεση απόδειξη, τακτική και έκτακτη απόδειξη, προαπόδειξη, συντηρητική απόδειξη, πλήρης και ατελής απόδειξη, αυστηρή ή τυπική απόδειξη και ελεύθερη ή άτυπη απόδειξη.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του εν λόγω μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν ενισχύσει την ικανότητα σύνταξης δικογράφων και νομικών κειμένων.

Μαθήματα Υποχρεωτικής Επιλογής

Δίκαιο και Οικονομία ΥΕ31

Διατμηματικό σε συνεργασία με το τμήμα ΜΙΘΕ του ΕΚΠΑ

Διδάσκοντες:

Γ. Δελλής, Αντ. Καραμπατζός, Γ. Λέκκας, Φ. Βασιλόγιαννης, Αρ. Χατζής

Περιεχόμενο:

Η διδασκαλία του μαθήματος θα γίνει σε δύο κατευθύνσεις* οι φοιτητές είναι ελεύθεροι να επιλέξουν την κατεύθυνση που επιθυμούν.

Α' Κατεύθυνση: Οικονομική ανάλυση και Δίκαιο

(Γ. Δελλής, Α. Καραμπατζός, Αρ. Χατζής)

Στο πλαίσιο της Α' Κατεύθυνσης παρουσιάζονται, εν πρώτοις, τα βασικά στοιχεία της οικονομικής ανάλυσης του δικαίου (*law & economics*), ενός σχετικά νέου διεπιστημονικού κλάδο που, αξιοποιώντας τα εργαλεία και τη μεθοδολογία της οικονομικής επιστήμης, μελετά το δίκαιο και τους δεσμούς γενικότερα. Αφού παρουσιαστούν τα βασικά εργαλεία και οι θεωρίες της οικονομικής ανάλυσης του δικαίου, θα εξεταστεί ο τρόπος εφαρμογής τους στην ανάλυση επιμέρους κλάδων του ιδιωτικού και του δημοσίου δικαίου, καθώς και πώς χρησιμεύουν οι θεωρίες αυτές στη θεμελίωση ενός αποτελεσματικού δεσμικού πλαισίου κατάλληλου για οικονομική ανάπτυξη και ευημερία. Από την άλλη πλευρά, θα εξεταστεί και η κριτική που έχει ασκηθεί στο ορθόδοξο υπόδειγμα της οικονομικής ανάλυσης του δικαίου μέσα από την έρευνα στον κλάδο των λεγόμενων *συμπεριφορικών οικονομικών* (*behavioral economics*).

Β' Κατεύθυνση: Θεωρία και πράξη της διορθωτικής δικαιοσύνης

(Φ. Βασιλόγιαννης, Γ. Λέκκας)

Στο πλαίσιο της Β' Κατεύθυνσης εξετάζονται κριτικά και αναστοχαστικά, από την οπτική γωνία της σύγχρονης θεωρίας της διορθωτικής (*corrective*) (ή μη διανεμητικής) δικαιοσύνης, οι δεσμικοί τρόποι μέσω των οποίων το δίκαιο διαπλάθει τις οικονομικές σχέσεις, την αγορά και τους δημοσιονομικούς δεσμούς. Εξετάζεται, κατ' αρχάς, μέσω συγκριτικών νομολογιακών παραδειγμάτων, τόσο από το κοινодίκαιο (*common law*) όσο και από το ηπειρωτικό (*civil law*), το δεσμικό υπόβαθρο των αρχών της διορθωτικής δικαιοσύνης στο πεδίο του ιδιωτικού δικαίου, ιδίως του δικαίου των συμβάσεων και των αδικοπραξιών. Εν συνεχεία, εκτίθενται οι μεθοδολογικές προεκτάσεις της εν λόγω θεωρίας και, τέλος, ερευνάται το ζήτημα της εναρμόνισης του ίδιου δεσμικού υποβάθρου με εκείνο της διανεμητικής δικαιοσύνης, δηλαδή με τα δημοσιονομικά δεσμικά μορφώματα (ιδίως της φορολογίας και των δημοσίων δαπανών).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει τις ακόλουθες δεξιότητες:

A.

1. Δυνατότητα χρήσης των εργαλείων της μικροοικονομικής για την ανάλυση νομικών καταστάσεων
2. Αντίληψη βασικών οικονομικών εννοιών και μοντέλων και του τρόπου που αυτές συνδέονται με την συμπεριφορά των υποκειμένων του δικαίου και των αγορών, τον τρόπο που επηρεάζουν την δομή της αγοράς και των επιχειρήσεων, τους δεσμούς του δικαίου και την πολιτική των κυβερνήσεων
3. Αξιολόγηση της επίδρασης των δεσμών και της συλλογικής οικονομικής δραστηριότητας στην ατομική και κοινωνική ευημερία

B.

4. Δυνατότητα διάκρισης των ζητημάτων δικαιοσύνης από τα ζητήματα οικονομικής αποδοτικότητας κ.λπ.
5. Δυνατότητα επιχειρηματολογίας, σε δυσεπίλυτα ζητήματα, βάσει των αρχών που διέπουν τους βασικούς κλάδους του δικαίου, ιδίως του ιδιωτικού
6. Αξιολόγηση της συμβολής της νομοθεσίας και της νομολογίας στη δημιουργία μιας εύτακτης έννομης τάξης

Περιεχόμενο:

I. Το Ασφαλιστικό Δίκαιο ανήκει ιστορικά και δογματικά στο Εμπορικό Δίκαιο. Η χρηματοδότηση του θαλάσσιου εμπορίου σε συνδυασμό με τη μετατόπιση του κινδύνου της θαλάσσιας μεταφοράς από τον φορέα της ριψοκίνδυνης επιχείρησης, προς τρίτο πρόσωπο, ήταν ήδη γνωστή από την αρχαιότητα και παρακολούθησε την εξέλιξη και συνέβαλε στην ανάπτυξη του θαλάσσιου εμπορίου. Η ασφάλιση, όμως, με τη σημερινή μορφή της, δηλαδή, της έναντι ασφαλιστρού αναλήψεως της υποχρέωσης για την καταβολή ασφαλίματος στην περίπτωση επελεύσεως του ασφαλιστικού κινδύνου, παρουσιάστηκε, ως θαλάσσια ασφάλιση ζημιών, ιδίως στις εμπορικές πόλεις της Βόρειας Ιταλίας από τον μεσαίωνα και μετά. Στη συνέχεια, αναπτύχθηκε η χερσαία ασφάλιση ζημιών και η ασφάλιση προσώπων.

Στην ύλη του «Ασφαλιστικού Δικαίου» περιλαμβάνεται:

- (α) το δίκαιο της ασφαλιστικής σύμβασης στη χερσαία, μορφή ασφάλισης,
- (β) οι κανόνες δικαίου που ρυθμίζουν τα της λειτουργίας και εποπτείας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων, καθώς και
- (γ) οι κανόνες που διέπουν τη δραστηριότητα των προσώπων που διαμεσολαβούν μεταξύ ασφαλιστή και ασφαλισμένου στην ιδιωτική ασφάλιση.

Στην ύλη του «Ασφαλιστικού Δικαίου» δεν περιλαμβάνεται το δίκαιο της Κοινωνικής Ασφάλισης. Ειδικότερα στην ύλη του μαθήματος περιλαμβάνονται τα εξής:

Η σύμβαση ασφάλισης. Ο ασφαλιστής. Ασφαλισμένος και λήπτης της ασφάλισης. Η έννοια του ασφαλιστικού κινδύνου Ασφαλιστικό συμφέρον. Ασφάλιση ζημιών. Ασφάλιση ενεργητικού και ασφάλιση παθητικού. Έναρξη και διάρκεια της ασφάλισης. Ανοικτή ασφάλιση. Ανακοινώσεις του λήπτη της ασφάλισης. «Εγγυήσεις» του λήπτη της ασφάλισης. Η ασφαλιστική περίπτωση. Υποχρεώσεις/Βάρη των μερών μετά την επέλευση της ασφαλιστικής περίπτωσης. Η ασφαλιστική ζημία. Ο υπολογισμός του ασφαλίματος: αρχική ασφαλιστική αξία, υπερασφάλιση, υπασφάλιση και συμφωνημένη ασφαλιστική αξία. Ειδικότερες ασφαλίσεις. Ασφαλιστική υποκατάσταση. Πολλαπλή ασφάλιση. Υποχρεωτική ασφάλιση. Η νομική θέση και ο ρόλος των διαμεσολαβητών στην ασφάλιση.

Ασφάλιση προσώπων και ειδικότερα Ασφάλιση ζωής, Επενδυτικές ασφαλίσεις, Ασφάλιση ατυχημάτων, Ασφάλιση ασθενειών. Επιχείρηση ιδιωτικής ασφάλισης και κρατική εποπτεία (Ν. 4364/2016). Διαμεσολάβηση στην ιδιωτική ασφάλιση (Ν. 4583/2018).

II. Κύριες πηγές του «Ασφαλιστικού Δικαίου» που θα εξεταστούν σε βάθος στο μάθημα είναι οι εξής:

- (1) Η χερσαία ασφάλιση ρυθμίζεται από τις διατάξεις του Ν. 2496/1997 «Ασφαλιστική σύμβαση, τροποποιήσεις της νομοθεσίας για την ιδιωτική ασφάλιση και άλλες διατάξεις», ο οποίος ετέθη σε ισχύ τη 17-11-1997, όπως ισχύει.
- (2) Γενικότερου ενδιαφέροντος είναι η ασφάλιση ευθύνης από αυτοκινητικά ατυχήματα, η οποία δεσπίσθηκε ως υποχρεωτική με το Ν. 489/1976 «Περί υποχρεωτικής ασφαλίσεως της εξ ατυχημάτων αυτοκινήτων αστικής ευθύνης», που τέθηκε σε ισχύ από 1.1.1978, κωδικοποιήθηκε με το Π.Δ. 237/1986 και έχει, κατά καιρούς, υποστεί πολλές τροποποιήσεις.
- (3) Τη λειτουργία και την κρατική εποπτεία επί των ασφαλιστικών επιχειρήσεων που λειτουργούν στην Ελλάδα, ρυθμίζει ο ν. 4364/2016, ο οποίος αποδίδει ομοιόμορφο ενωσιακό δίκαιο.
- (4) Η δράση των ασφαλιστικών διαμεσολαβητών ρυθμίζεται από τον Ν. 4583/2018, ο οποίος αποδίδει ενωσιακό δίκαιο.

Τέλος, σημαντική πηγή του Ασφαλιστικού Δικαίου αποτελούν και οι όροι (γενικοί και ειδικοί) των ασφαλιστηρίων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν:

- 1. Εμπεδώσει την ύλη του μαθήματος και των διατάξεων ιδίως του ν. 2496/1997.

2. Κατανοήσει την κατανομή των κινδύνων, βαρών/υποχρεώσεων που επιβάλλει ο νόμος για την ασφαλιστική σύμβαση.
3. Αποκτήσει την ικανότητα ερμηνείας ασφαλιστικών όρων.
4. Αναπτύξει την κριτική σκέψη, καθώς και την ικανότητα εμβάθυνσης στα ερμηνευτικά ζητήματα που τίθενται.
5. Αποκτήσει κριτική θεώρηση των απόψεων που έχουν διατυπωθεί στη νομολογία και τη θεωρία.
6. Αποκτήσει την ικανότητα ένταξης του ασφαλιστικού δικαίου στο γενικό δίκαιο των συμβάσεων.

Κοινωνιολογία του Δικαίου – κωδ. ΥΕ10

Τομέας Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)

Διδάσκοντες:

Ελ. Ρεθυμιωτάκη

Περιεχόμενο:

1. Το δίκαιο ως κοινωνικό φαινόμενο
  - Το δίκαιο μεταξύ νομικής και κοινωνιολογικής επιστήμης: οι θεωρητικές έννοιες και οι μέθοδοι της εμπειρικής έρευνας
  - Η συστηματική προσέγγιση του νομικού φαινομένου και τα όρια της
  - Το σύγχρονο δίκαιο ως ιστορικό φαινόμενο
2. Η εμφάνιση, η ανάπτυξη και η σύγχρονη πολλαπλότητα παραδειγμάτων Κοινωνιολογίας του δικαίου
  - Το δίκαιο στην κοινωνική θεωρία: από τον 20^ο στον 21^ο αιώνα
  - Η σχέση δικαίου & κοινωνίας υπό το πρίσμα της νομικής επιστήμης και της κοινωνιολογικής νομολογιακής θεωρίας (sociological jurisprudence)
  - Οι κριτικές και οι μεταμοντέρνες προσεγγίσεις
3. Οι θεωρητικές υποθέσεις
  - Ο νομικός πλουραλισμός και οι διαφορετικές εκδοχές του
  - Ο κοινωνικός προσδιορισμός του δικαίου
  - Η αέναη μεταβολή του δικαίου: εξελικτικά μοντέλα, φαινόμενα κρίσης και αναστοχασμός
4. Ειδικά ερευνητικά πεδία εφαρμογής
  - Νομική παγκοσμιοποίηση και ευρωπαϊκή νομική ενοποίηση
  - Ανθρώπινα δικαιώματα, κοινωνικά κινήματα και ο ρόλος του δικαστή
  - Ρύθμιση ή αυτορρύθμιση; το παράδειγμα της βιοϊατρικής τεχνολογίας και η βιοηθική
  - Το δικηγορικό επάγγελμα υπό την οπτική της συγκριτικής κοινωνιολογίας του δικαίου

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, ο φοιτητής/η φοιτήτρια, αναμένεται ότι θα διαθέτει τα εφόδια ώστε:

- να εντάσσει γενικότερα, το δίκαιο στην κοινωνία (law in society) και να εξειδικεύει τις σχέσεις του με άλλα πεδία κοινωνικών σχέσεων, δηλ. με τα πολιτικά, τα οικονομικά, τα κοινωνικά και τα πολιτισμικά περιεχόμενα του
- να αντιλαμβάνεται ειδικότερα, τις εκάστοτε κοινωνικές σχέσεις μέσα στις οποίες το δίκαιο συγκροτείται, αναπαράγεται ή/και μετασχηματίζεται σε συγκεκριμένα παραδείγματα ρύθμισης και πεδία συλλογικής δράσης
- να αποκτήσει και να διατηρήσει μια ολοκληρωμένη ενατένιση του αντικειμένου του που θα συμπληρώσει την τεχνοκρατική επάρκεια του καθώς θα μπορεί να συλλαμβάνει τις δικαιοπολιτικές διαστάσεις των νομικών πολιτικών και κανόνων που καλείται να χειρίζεται

- να προβληματιστεί ως νομικός της πράξης για το πώς μπορούν να ενεργοποιηθούν τα δικαϊκά ιδεώδη του ανθρωπισμού και της κοινωνικής δικαιοσύνης για να αντιμετωπιστεί η ανισότητα και να αναδειχθεί η διαφορετικότητα

Όλα τα παραπάνω επιτυγχάνονται διότι σκοπός του μαθήματος είναι να εξοικειώσει τους φοιτητές με τις βασικές έννοιες και ερευνητικές μεθόδους που προέρχονται από την κοινωνιολογία για να εξετάσει πώς το δίκαιο διαμορφώνεται μέσα από κοινωνικές σχέσεις και αντίστροφα. *Πρώτα*, θα παρουσιαστούν οι θεωρητικές οπτικές τόσο κλασικών κοινωνικών στοχαστών για το δίκαιο (K. Marx, Em. Durkheim και M. Weber) που διείδαν τον καθοριστικό ρόλο του δικαίου για το νεωτερικό κοινωνικό μετασχηματισμό, όσο και σύγχρονων (J.Habermas, N. Luhmann και M. Foucault) που ανέδειξαν τα μείζονα ζητήματα και τις αντινομίες του νεωτερικού δικαίου. *Δεύτερον*, θα εξεταστεί η ειδικότερη ακαδημαϊκή συζήτηση μεταξύ νομικής θεωρίας και κοινωνιολογίας που ορίζει το πεδίο της κοινωνιολογίας του δικαίου και εστιάζεται διαχρονικά στους όρους και τα όρια της νομικής ρύθμισης, από τον 20^ο αιώνα (L.Petrażycki, Eug. Ehrlich, R. Pound) μέχρι σήμερα (R. Cotterrell, R. Banakar, B. de Sousa Santos). *Τρίτον*, θα παρουσιαστούν οι κομβικές θεωρητικές υποθέσεις της κοινωνιολογίας του δικαίου: α) η πολύπλοκη σχέση του δικαίου με την οικονομία, την πολιτική και τον πολιτισμό, β) ο νομικός πλουραλισμός και γ) οι διαρκείς τάσεις της δικαϊκής μεταβολής. *Τέταρτον* θα γίνει εμβάθυνση σε σύγχρονα θεματικά πεδία, όπως: α) η νομική παγκοσμιοποίηση και η ευρωπαϊκή ενοποίηση του δικαίου, β) η κρίση της δημοκρατίας και τα αναδυόμενα μοντέλα διακυβέρνησης, γ), τα ανθρωπίνια δικαιώματα και η ανισότητα λόγω τάξης, φυλής, φύλου και σεξουαλικότητας, δ) η γραφειοκρατικοποίηση της δικαιοσύνης και τα νομικά επαγγέλματα όπως αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου και τις διαχρονικές ιεραρχίες και διαχωρισμούς.

Κοινοβουλευτικό Δίκαιο – κωδ. ΥΕ19

Τομέας Δημοσίου Δικαίου

Διδάσκοντες:

N. Παπασπύρου

Περιεχόμενο:

Οργάνωση της Βουλής και κοινοβουλευτικές διαδικασίες (Ιστορική αναδρομή στο δεσμό της Βουλής Ο Κανονισμός της Βουλής, δικαστικός έλεγχος των εσωτερικών θεμάτων της Βουλής, η νομική θέση του Βουλευτή, η συγκρότηση της Βουλής, Ολομέλεια – Τμήμα διακοπής, Κοινοβουλευτικές Ομάδες, Επιτροπές της Βουλής, ημερήσια διάταξη, συνεδριάσεις, συζητήσεις, ψηφοφορίες, ορκοδοσία βουλευτών, προεδρείο της Βουλής, πρόταση μομφής κατά του Προεδρείου, η διάσκεψη των Προέδρων, νομοθετική διαδικασία, κοινοβουλευτικός έλεγχος, ανεξάρτητες αρχές προτάσεις εμπιστοσύνης και δυσπιστίας, εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας διαπίστωση αδυναμίας Προέδρου της Δημοκρατίας/Πρωθυπουργού, επιστημονική υπηρεσία της Βουλής).

Δίκαιο των πολιτικών κομμάτων (νομική φύση, χρηματοδότηση και ραδιοτηλεοπτική προβολή των πολιτικών κομμάτων).

Εκλογικό δίκαιο (εθνικές, ευρωπαϊκές και αυτοδιοικητικές εκλογές).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του εν λόγω μαθήματος οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει πλήρη εξοικείωση με θεμελιώδεις λειτουργίες του δημοκρατικού πολιτεύματος τόσο θεωρητικά όσο και εφαρμοσμένα, διότι το μάθημα περιλαμβάνει ανάλυση σε:

- κοινοβουλευτικές διαδικασίες κατά το Σύνταγμα και τον Κανονισμό της Βουλής,
- πολιτικά κόμματα και
- εκλογική νομοθεσία.

Διεθνής Προστασία Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων – κωδ. ΥΕ20

Διδάσκοντες:

Λ.-Αλ. Σισιλιάνος, Ε. Μίχα (ΕΔΙΠ)

Περιεχόμενο:

Συστήματα προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων: η αρχιτεκτονική του συστήματος και οι διαδικασίες.

Οικουμενικό σύστημα προστασίας των δικαιωμάτων : Οικουμενική διακήρυξη, Σύμφωνα του ΟΗΕ για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα και σχετική νομολογία, οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα. Συμβάσεις για την κατάργηση των φυλετικών διακρίσεων, την καταστολή της γενοκτονίας, τα δικαιώματα του παιδιού, την ισότητα των φύλων, την καταστολή των βασανιστηρίων. Προστασία των αλλοδαπών, των προσφύγων και των μειονοτήτων.

Περιφερειακά συστήματα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με ιδιαίτερη έμφαση στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και την πρόσφατη σχετική νομολογία.

Στοιχεία Διεθνούς Ανθρωπιστικού Δικαίου.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές και φοιτήτριες αποκτούν πλήρη γνώση των βασικών εννοιών και αρχών του δικαίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε οικουμενικό (Ηνωμένα Έθνη, Οικουμενική Διακήρυξη και Διεθνή Σύμφωνα 1966) και περιφερειακό επίπεδο (ΕΣΔΑ, ΑΣΔΑ & Αφρικανικός Χάρτης). Επιπλέον, έχουν εξοικειωθεί ιδιαίτερα με τις ρυθμίσεις της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα δικαιώματα του ανθρώπου, τη διαδικασία λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για τα δικαιώματα του ανθρώπου και την αντίστοιχη νομολογία. Επομένως, θα μπορούν να εφαρμόσουν μελλοντικά τους κανόνες αυτούς στο πλαίσιο της επαγγελματικής τους δραστηριότητας, ως δικηγόροι/νομικοί σύμβουλοι, αλλά και ως δικαστικοί λειτουργοί, ή ως διπλωματικοί υπάλληλοι, δεδομένης της άμεσης εφαρμογής της ΕΣΔΑ από την εθνική έννομη τάξη.

Μαθήματα Ελεύθερης Επιλογής

Ποινικό Δίκαιο Ανηλίκων κωδ. 2064

Τομέας Ποινικών Επιστημών

Διδάσκοντες:

Γ. Γιαννούλης, Αντ. - Ι. Τζαννετάκη

Περιεχόμενο:

- Ορισμός και ιδιομορφίες του γνωστικού αντικείμενου και η σχέση του με άλλα γνωστικά αντικείμενα των Ποινικών Επιστημών και του Δικαίου.
- Η προσωπικότητα του ανηλίκου: Σχολές και ηλικιακές κατηγορίες από τη σκοπιά της εξελικτικής ψυχολογίας.
- Θεωρίες και συναφείς έρευνες για την παραβατικότητα των ανηλίκων.
- Πρότυπα απονομής δικαιοσύνης (τιμωρητικό, προνοιακό, δικαιοϊκό), νέες τάσεις και διεθνείς/ή συμβάσεις/ κείμενα.
- Νομικό και δεσμικό πλαίσιο του ελληνικού ποινικού δικαίου ανηλίκων (αναμορφωτικά και θεραπευτικά μέτρα, ποινικός σφραγισμός, επιμελητές ανηλίκων, δικονομικές διατάξεις ανηλίκων, ο ανήλικος ως κρατούμενος κ.ά.).
- Ζητήματα θυματοποίησης ανηλίκων και πρόληψης της νεανικής παραβατικότητας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/η φοιτήτρια αναμένεται:

- να έχει αποκτήσει γνώσεις του περιεχομένου του Ποινικού Δικαίου Ανηλίκων, της σχέσης του με άλλα γνωστικά αντικείμενα των Ποινικών Επιστημών, όπως και να έχει αντιληφθεί τη σημασία της διάκρισης της ανηλικότητας, όπως διαμορφώθηκε, διαχρονικά, στις δυτικές κοινωνίες.
- να γνωρίζει τις κυριότερες Σχολές, τους εκπροσώπους και τα θεωρητικά ρεύματα του γνωστικού πεδίου της εξελικτικής Ψυχολογίας.
- να έχει αποκτήσει, ειδικότερα, γνώσεις πάνω στις θεωρίες και στην έρευνα για την παραβατικότητα των ανηλίκων και των νέων.
- να γνωρίζει τα κυριότερα πρότυπα απονομής δικαιοσύνης (τιμωρητικό, προνοιακό, δικαιοκί), όπως διαμορφώθηκαν, ιστορικά, αλλά και όπως διαμορφώνονται σε τοπικό, εθνικό και διεθνές περιβάλλον.
- συνακόλουθα με το παραπάνω, να έχει αποκτήσει γνώσεις για τις σύγχρονες τάσεις αντεγκληματικής πολιτικής σε διεθνές επίπεδο (λ. χ. διεθνείς συμβάσεις, οδηγίες ΕΕ).
- να γνωρίζει σε βάθος τους δικαιοκί κανόνες και τις διατάξεις που διέπουν τους ανήλικους ως παραβάτες, ως κρατούμενους και ως θύματα.
- να μπορεί να αναπτύξει προβληματική για το επίμαχο ζήτημα του εγκλεισμού και της κράτησης ανηλίκων, όπως και να φανταστεί εναλλακτικούς τρόπους διαχείρισης της παραβατικότητάς τους.
- να έχει αποκτήσει ειδικότερες γνώσεις για τη θυματοποίηση των ανηλίκων και για τον διαδικτυακό εκφοβισμό τους.

Βυζαντινό Δίκαιο και Δίκαιο των Νεοτέρων Χρόνων – κωδ. 2066

Τομέας Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)

Διδάσκοντες

Ε. Παπαγιάννη

Περιεχόμενο:

Συστηματική παρουσίαση και ανάλυση των γενικών χαρακτηριστικών και των πηγών του δικαίου στο ανατολικό κράτος από τον Μ. Κωνσταντίνο μέχρι την Άλωση. Η επιβίωση των βυζαντινών πηγών κατά τους χρόνους της Τουρκοκρατίας, καθώς και στο νεότερο ελληνικό κράτος.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές έχουν αποκτήσει γνώση βασικών δεσμών του ιδιωτικού και ποινικού δικαίου, όπως εμφανίζονται κατά τη βυζαντινή περίοδο με λήψη υπόψη της εξέλιξής τους μετά την Άλωση και κατά τις απαρχές του νέου ελληνικού κράτους.

Φεμινισμός και Δίκαιο – κωδ. 2102

Τομέας Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)

Διδάσκοντες:

Ελ. Ρεθυμιωτάκη

Περιεχόμενο:

1. Οι ιστορικές καταβολές της φεμινιστικής νομικής θεωρίας
2. Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της: πολυπαραδειγματικότητα, σύζευξη θεωρίας & βιωματικής εμπειρίας, αναστοχαστικότητα, διεπιστημονικότητα
3. Οι θεωρητικές προκειμένες της φεμινιστικής νομικής σκέψης & η συνεχής ανα-πραγμάτευση.
4. Ο εξισωτικός ή ισονομιστικός φεμινισμός & οι διεκδικήσεις δικαιωμάτων στο δημόσιο χώρο
5. Ο φεμινισμός της διαφοράς στις τρεις εκδοχές του: ο ριζοσπαστικός, ο γαλλικός και ο αμερικάνικος πολιτισμικός φεμινισμός
6. Σεξουαλική έμφυλη βία και ιδιωτικότητα υπό το πρίσμα του ριζοσπαστικού φεμινισμού

7. Ορθός λόγος, συναίσθημα και κανονιστικές ηθικές θεωρίες υπό το πρίσμα του πολιτισμικού φεμινισμού της διαφοράς
8. Ο μεταμοντέρνος φεμινισμός: η κριτική, οι παραδοχές και τα ζητήματα που ανακύπτουν ή υποβάλλονται ως αιτήματα στο χώρο του δικαίου.
9. Η queer θεωρία και η αποδόμηση της νομικής κατηγορίας του φύλου.
10. Η υπέρβαση του βιολογικού δεμελίου της συγγένειας: τα νέα μοντέλα οικονένειας και η ιατρική υποβοήθηση στην ανδρώπινη αναπαραγωγή
11. Ο φεμινισμός του τρίτου κόσμου
12. Η κριτική επισκόπηση των τριών εκδοχών του νομικού φεμινισμού και τα ανοιχτά νομικά ζητήματα.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν εξοικειωθεί με τους κυριότερους σταθμούς του φεμινιστικού κινήματος και με τα σημαντικότερα θεωρητικά ρεύματα της σύγχρονης φεμινιστικής σκέψης κατά το μέτρο της συμβολής τους στην εξέλιξη της ελληνικής και διεθνούς έννομης τάξης στην κατεύθυνση της προώθησης της ισότητας των φύλων, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της άρσης των καθεστώτων έμφυλων διακρίσεων και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Όλα τα ανωτέρω επιτυγχάνονται διότι το μάθημα δίνει έμφαση στα χαρακτηριστικά και τις θεωρητικές οριοδητήσεις των επιμέρους κυμάτων φεμινιστικής σκέψης, αναλύει την ιδιαίτερη θεματική που καθένα από αυτά έχει αναδείξει στη σφαίρα του δικαίου και αποτιμά κριτικά την συνεισφορά τους στην εξέλιξη του δικαίου και της νομικής σκέψης. Πρόσθετος στόχος του μαθήματος είναι να εφοδιάσει τους νέους νομικούς με τις αναγκαίες γνώσεις και να καλλιεργήσει την επιστημονική ευαισθησία τους προκειμένου να εμπεδωθούν και να γίνουν σεβαστές οι σύγχρονες νομοθετικές αλλαγές στο χώρο της έννομης προστασίας αναφορικά με τον σεβασμό της έμφυλης ταυτότητας ως στοιχείου της προσωπικότητας και τον σεβασμό στη διαφορετικότητα που οφείλει να διέπει τις σχέσεις μεταξύ πολιτών στις σύγχρονες δημοκρατίες.

Η επιτυχής ολοκλήρωση του μαθήματος προσφέρει:

- 1) Μια ολοκληρωμένη εικόνα του φάσματος που διέγραψαν από τα μέσα του 20^{ου} αι. μέχρι σήμερα οι φεμινιστικές διεκδικήσεις & οι νομοθετικές αλλαγές τις οποίες αυτές προώθησαν.
- 2) Επαρκή γνώση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των επιμέρους σχολών φεμινιστικής σκέψης, της θεωρητικής πλαισίωσης τους, των εννοιολογήσεων και της ιδιαίτερης οπτικής γωνίας τους για τον εντοπισμό και την ανάδειξη ζητημάτων έμφυλης ανισότητας και διακρίσεων που αυτές ανέπτυξαν καθώς και έναν κριτικό απολογισμό των επιτευγμάτων ή των αδυναμιών τους.
- 3) Δυνατότητα ενεργοποίησης στη νομική συλλογιστική των αναλυτικών εργαλείων και της μεθόδου της φεμινιστικής νομικής επιστήμης (Feminist Legal Theory).
- 4) Μια βαθύτερη κατανόηση κρίσιμων εννοιών όπως το κοινωνικό φύλο, οι μορφές έμφυλης βίας, η νομική ταυτότητα φύλου και οι έμφυλοι ρόλοι ως ιστορικές και πολιτισμικές κατασκευές.
- 5) Μια απαιτητική εμβάθυνση από τη σκοπιά του φύλου στις θεμελιακές αρχές της ισότητας και της ισονομίας.
- 6) Μια εξοικείωση με μείζονες θεωρητικές συμβολές στο ευρύτερο χώρο της κοινωνικής θεωρίας και της κριτικής σκέψης με τις οποίες η φεμινιστική θεωρία βρίσκεται σε συνεχή διάλογο και διάδραση.

International Business Transactions– κωδ. EPA06 (Η διδασκαλία του μαθήματος είναι στην αγγλική γλώσσα, μαζί με τους φοιτητές ERASMUS+)

Διδάσκοντες:

Ελ. Μουσταίρα

Περιεχόμενο:

Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο Αφερεγγυότητας. Γενικές Αρχές, Εθνικοί κανόνες, Διεθνείς Συμβάσεις, Κανονισμός (ΕΚ) 1346/2000 & Κανονισμός (ΕΕ) 848/2015 (αναδιατύπωση).

International Insolvency Law. General Principles, National Rules, International Conventions, European Regulations 1346/2000 & (Recast) 848/2015.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές έχουν αποκτήσει βασικές γνώσεις του Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου Αφερεγγυότητας και είναι σε θέση, αφενός να κατανοήσουν τα βασικά και περίπλοκα ζητήματα που ανακύπτουν σε τέτοιες υποθέσεις, αφετέρου να τα αντιμετωπίσουν στην πράξη, ως δικηγόροι ή δικαστές ή στελέχη διεθνών ενώσεων/οργανισμών.

Επίσης, οι γνώσεις που αποκτώνται στο μάθημα, μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για περαιτέρω σπουδές στο θέμα αυτό ή σε συναφή θέματα.

Ποινική Δικονομία – κωδ. 2016

Τομέας Ποινικών Επιστημών

Διδάσκοντες:

Α' κλιμ. (Α-Κ): Ι. Ανδρουλάκης, Αρ. Τζανετής

Β' κλιμ. (Λ-Ω): Η. Αναγνωστόπουλος, Γ. Τριανταφύλλου

Περιεχόμενα:

- I. Βασικές αρχές της ποινικής δίκης
- II. Οι διάδικοι στην ποινική δίκη
- III. Τα στάδια της ποινικής δίκης
  1. Προδικασία (προκαταρκτική εξέταση, άσκηση ποινικής δίωξης, κύρια ανάκριση)
  2. Ενδιάμεση διαδικασία ενώπιων Συμβουλίων (τρόποι παραπομπής στο ακροατήριο, ένδικα μέσα και βουλεύματα)
  3. Διαδικασία στο ακροατήριο (προπαρασκευαστική διαδικασία, διεξαγωγή ποινικής δίκης, έκδοση απόφασης).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του εν λόγω μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αφομοιώσει τις θεμελιώδεις αρχές της ποινικής δίκης, της Προδικασίας-Ενδιάμεσης διαδικασίας-Διαδικασίας στο ακροατήριο, Απόδειξης, Ενδίκων μέσων και βοηθημάτων.

Κληρονομικό Δίκαιο – κωδ. 2017

Τομέας Α' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α'. κλιμ.: Κ. Χριστοδούλου, Γ. Λέκκας, Ι. Κονδύλη, Γ. Λαδογιάννης

Β'. κλιμ.: Π. Παπαρσενίου, Ι. Κονδύλη, Π. Νικολόπουλος

Περιεχόμενο:

Εισαγωγή, κληρονομική διαδοχή, εξ αδιαθέτου διαδοχή, διαδοχή από διαθήκη, νόμιμη μοίρα, σχολάζουσα κληρονομιά, αποδοχή και αποποίηση κληρονομιάς, κληρονομική αναξιοότητα, πλειονότητα κληρονόμων, ευθύνη κληρονόμου, προστασία κληρονόμου και συναλλαγών, εκποίηση κληρονομιάς, κληρονομικές συμβάσεις, δωρεά, αιτία θανάτου, δικαιοπραξίες εν ζωή για την περίπτωση θανάτου.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που απαιτούνται για την επίλυση νομικών ζητημάτων του Κληρονομικού (Είδη της κληρονομικής διαδοχής, διάκριση του κληρονόμου από τον κληροδόχο και τον καταπιστευματοδόχο, είδη των διαθηκών, νόμιμη μοίρα, δικαστική προστασία του κληρονόμου και σχέσεις μεταξύ περισσοτέρων κληρονόμων).

Διοικητική Δικονομία – κωδ. 2018

Τομέας Δημοσίου Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α΄ κλιμ.: Κ. Γιαννακόπουλος, Π. Μουζουράκη

Β΄ κλιμ.: Π. Λαζαράτος, Ανδρ. Τσουρουφλής

Περιεχόμενο:

Ο έλεγχος της διοίκησης και η διοικητική δικαιοσύνη. Το διοικητικό δικονομικό δίκαιο. Το δικαίωμα δικαστικής προστασίας. Διοικητική δικαιοδοσία και διοικητικές διαφορές. Οργάνωση και αρμοδιότητες των διοικητικών δικαστηρίων. Η διοικητική δίκη. Οι γενικές δικονομικές αρχές. Είδη ενδίκων βοηθημάτων και γενικές προϋποθέσεις παραδεκτής ασκήσεως τους. Η αίτηση ακυρώσεως. Η προσφυγή. Η αγωγή αποζημιώσεως. Τα άλλα ένδικα βοηθήματα. Η απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου και η συμμόρφωση της διοικήσεως. Γενική θεωρία των ενδίκων μέσων κατ'αποφάσεων των διοικητικών δικαστηρίων. Η ανακοπή ερημοδικίας. Η τριτανακοπή. Η έφεση. Η αναθεώρηση. Η επανάληψη της διαδικασίας. Η αναίρεση.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και φοιτήτριες αναμένεται να έχουν αποκτήσει εξειδικευμένες γνώσεις για την οργάνωση και λειτουργία της Διοικητικής Δικαιοσύνης. Ειδικότερα, η Διοικητική Δικονομία είναι η Δικονομία των Διοικητικών Διαφορών που είναι κατά βάση η Δικονομία των Διαφορών Δημοσίου Δικαίου. Αντικείμενό της είναι η προσωρινή και οριστική έννομη προστασία που παρέχεται στο άτομο από τα διοικητικά δικαστήρια έναντι της δημόσιας διοίκησης. Περιλαμβάνει όλα τα ένδικα βοηθήματα και μέσα που μπορεί να ασκήσουν οι διγόμενοι στα δικαιώματα ή έννομα συμφέροντά τους από πράξεις ή παραλείψεις της διοίκησης, τις προϋποθέσεις παραδεκτού και τους λόγους βασιμίου τους, τη συμμόρφωση της διοίκησης στις αποφάσεις των διοικητικών δικαστηρίων και την αναγκαστική εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων κατά του Δημοσίου. Με τις αποκτώμενες γνώσεις οι φοιτητές και φοιτήτριες μαθαίνουν έτσι ποιο είναι το κατάλληλο ένδικο βοήθημα που πρέπει εκάστοτε να ασκήσουν, ενώπιον ποιου διοικητικού δικαστηρίου, εντός ποιας προθεσμίας και κατά ποιων πράξεων ή παραλείψεων της διοίκησης.

Εμπορικό Δίκαιο II (Δίκαιο των Εμπορικών Εταιρειών) – κωδ. 2019

Τομέας Β΄ **Ιδιωτικού Δικαίου**

Διδάσκοντες:

Α΄ κλιμ.: Γ. Σωτηρόπουλος, Ν. Βερβεσός

Β΄ κλιμ.: Γ. Αθανασίου, Εμμ. Μαστρομανώλης

Περιεχόμενο:

Στο επίκεντρο του εταιρικού δικαίου βρίσκονται οι ενώσεις προσώπων ιδιωτικού δικαίου, με τις οποίες επιδιώκεται η υλοποίηση κοινού σκοπού, ο οποίος μπορεί να είναι εμπορικός, οικονομικός ή ιδεολογικός. Στο πλαίσιο μίας γενικής εισαγωγής παρουσιάζονται τα πλεονεκτήματα από την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας μέσω εταιριών, ενώ περιγράφεται η εξέλιξη από την προσωπική εταιρία ως τη σύγχρονη μεγάλη κεφαλαιουχική εταιρία. Επίσης δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στο ρόλο της εταιρίας ως «οργανισμού» πέραν δηλαδή της σύμβασης και καταγράφονται οι βασικές διακρίσεις των εταιριών σε εμπορικές και μη, σε εταιρίες με και χωρίς νομική προσωπικότητα, σε προσωπικές και κεφαλαιουχικές εταιρίες, ενώ επισημαίνονται οι διαφορές από τα σωματεία, αλλά και οι ομοιότητες, όπως λ.χ. η σωματειακή οργάνωση στο παράδειγμα των κεφαλαιουχικών εταιριών. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στην αρχή του κλειστού αριθμού (numerous clausus) των εμπορικών εταιριών, καθώς επίσης και σε ζητήματα όπως η αυτονομία του ν.π. και ο αυτοκαθορισμός της πορείας και των εσωτερικών σχέσεων αυτού. Στο πλαίσιο του ειδικού μέρους του εταιρικού δικαίου αναλύονται ενδελεχώς οι δύο βασικές εταιρικές μορφές, ήτοι η ομόρρυθμη εταιρία (πρότυπο προσωπικής εταιρίας) και η ανώνυμη εταιρία (πρότυπο κεφαλαιουχικής εταιρίας). Στην αναλυτική επεξεργασία των βασικών αυτών εταιρικών μορφών είναι αφιερωμένο το μεγαλύτερο μέρος της

διδασκαλίας. Σε μικρότερη έκταση παρουσιάζονται και άλλες εταιρικές μορφές, όπως η ΙΚΕ, η ΕΕ, η αφανής εταιρία και η κοινοπραξία.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει την ικανότητα κατανόησης των βασικών εταιρικών μορφών επιχειρηματικής δραστηριότητας καθώς και την ενίσχυση της ικανότητας επίλυσης προβλημάτων που αναφύονται από αυτήν.

Μαθήματα Υποχρεωτικής Επιλογής

Ποινική Καταστολή – Σωφρονιστική – κωδ. ΥΕ07

Τομέας Ποινικών Επιστημών

Διδάσκοντες:

Γ. Γιαννούλης, Αντ-Ι. Τζαννετάκη

Περιεχόμενο:

- Φιλοσοφία της ποινής: Δεοντολογικές, ωφελμιστικές και μεικτές θεωρίες για την ποινή
- Εμπειρικά δεδομένα για την αποτελεσματικότητα της ποινής
- Σχολές / Πρότυπα Ποινικής Καταστολής και πρόληψης της εγκληματικότητας
- Κοινωνιολογικές θεωρίες για την ποινή (π.χ Foucault, Rusche & Kirchheimer)
- Διαφορές ως προς την τιμωρητικότητα των δυτικών έννομων τάξεων και ερμηνευτικές προσεγγίσεις τους
- Το σύστημα ποινικών κυρώσεων του ελληνικού ΠΚ, οι επιμέρους ποινές και τα μέτρα ασφαλείας που το απαρτίζουν, συγκριτικά δεδομένα από άλλες έννομες τάξεις
- Σωφρονιστική νομοθεσία και πραγματικότητα των ελληνικών φυλακών. Σύγκριση με άλλες έννομες τάξεις.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές αναμένεται

- να γνωρίζουν τα βασικά στοιχεία της σύγχρονης προβληματικής για τη δικαιολόγηση και τους σκοπούς της ποινής σε σχέση και με τους ειδικότερους στόχους της νομοδότησης, της επιμέτρησης και της έκτισής της
- να έχουν μια γενική επισκόπηση της ιστορικής εξέλιξης της ποινής από την εποχή ιδίως του Διαφωτισμού ως τις μέρες μας
- να γνωρίζουν τα εμπειρικά δεδομένα σε σχέση με την αποτελεσματικότητα της ποινής
- να είναι σε θέση να προσεγγίσουν κοινωνιολογικά το ερώτημα της διαφοροποίησης της ποινής στο χρόνο και στον τόπο
- να μπορούν να συσχετίσουν τα κανονιστικά, εμπειρικά και κοινωνιολογικά ζητήματα που άπτονται της ποινής
- να μπορούν να τοποθετηθούν τεκμηριωμένα σε σχέση με τα κεντρικά σύγχρονα διλήμματα στα πεδία της ποινολογίας και της αντεγκληματικής πολιτικής ευρύτερα.

Όλα τα ανωτέρω επιτυγχάνονται διότι το μάθημα «Ποινική Καταστολή-Σωφρονιστική» στοχεύει να προάγει την κατανόηση από μέρους των φοιτητών της ιστορικής, δεοντολογικής, νομικής και κοινωνιολογικής διάστασης της ποινής.

Ειδικό Διοικητικό Δίκαιο: Δημόσιο Υπαλληλικό Δίκαιο – κωδ. ΥΕ21

Τομέας Δημοσίου Δικαίου

Διδάσκοντες:

Στην κατεύθυνση του Δημοσιοϋπαλληλικού δικαίου:

Στο πέρας του εξαμήνου οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται να είναι σε θέση να κατανοούν τους βασικούς κανόνες και αρχές που διέπουν το δημοσιοϋπαλληλικό σώμα κατά το άρθρο 103 Σ, τη συγκρότηση του σώματος αυτού (τόσο γενικά όσο και ειδικά στην ελληνική έννομη τάξη), τους κανόνες πρόσβασης στο σώμα αυτό (διαδικασία, προϋποθέσεις και κωλύματα διορισμού ή πρόσληψης), την υπηρεσιακή κατάσταση των δημοσίων υπαλλήλων (περιορισμοί, δικαιώματα και καθήκοντα, μεταβολές της υπηρεσιακής κατάστασης), την πειθαρχική, αστική και ποινική ευθύνη αυτών, τη λύση της δημοσιοϋπαλληλικής σχέσης και τη δικαστική προστασία των δημοσίων υπαλλήλων (ένδικα βοηθήματα και ένδικα μέσα).

Στη διδασκαλία γίνεται αναφορά, κατά περίπτωση, και στις πλέον πρόσφατες νομοθετικές και νομολογιακές εξελίξεις ιδίως των ΣτΕ, ΔΕΕ και ΕΔΔΑ.

Επίσης, στο πέρας του μαθήματος οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται ότι θα έχουν εξοικειωθεί με τα χαρακτηριστικά του καθεστώτος των δημοσίων υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων εννόμων τάξεων (όπως της αμερικανικής, της αγγλικής και της γαλλικής), στο μέτρο που αυτό είναι αναγκαίο για την πληρέστερη κατανόηση του εκάστοτε αναλυόμενου κεφαλαίου.

Εκκλησιαστικό Δίκαιο – κωδ. ΥΕ 27

Τομέας Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)

Διδάσκοντες:

Γ. Ανδρουτσόπουλος, Β. Τρομπούκης (Ε.Δ.Ι.Π.)

Περιεχόμενα:

Το μάθημα αυτό έχει ως αντικείμενο την εξέταση του δικαίου που διέπει τις σχέσεις της Πολιτείας και των θρησκευτικών κοινοτήτων γενικώς, ιδίως δε της Πολιτείας και της επικρατούσας Ορθόδοξης Εκκλησίας της Ελλάδος.

Μια πρώτη ενότητα στη διδασκαλία του μαθήματος συνιστά η θρησκευτική ελευθερία, όπου αναλύεται το περιεχόμενο της και οι φραγμοί στην άσκηση της λατρείας. Μια δεύτερη ενότητα αφιερώνεται στην εξέταση των σχέσεων Πολιτείας και Εκκλησίας. Σε αυτήν ερευνώνται εποπτικώς τα επί μέρους συστήματα σχέσεων, εξετάζονται δε διεξοδικώς, οι σχέσεις Πολιτείας και Εκκλησίας στη νεότερη Ελλάδα και μάλιστα τόσο ιστορικός όσο και δογματικός υπό το ισχύον Σύνταγμα.

Ακολουθώς παρουσιάζεται συστηματικώς η ύλη του Δικαίου της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Ελλάδος, σε τέσσερα μέρη, τα οποία αναφέρονται αντιστοίχως στην οργάνωση της Εκκλησίας, τη διοίκηση της Εκκλησίας, το εκκλησιαστικό ποινικό δίκαιο και τα εκκλησιαστικά δικαστήρια και δικονομία.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η εξέταση του δικαίου που διέπει τις σχέσεις της Πολιτείας και των θρησκευτικών κοινοτήτων γενικώς, ιδίως δε της Πολιτείας και της επικρατούσας Ορθόδοξης Εκκλησίας της Ελλάδος. Έτσι, μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές αποκτούν μία συνολική εικόνα του ιστορικού περιγράμματος των σχέσεων Πολιτείας και Εκκλησίας, ενώ γνωρίζουν, σε βάθος και με λεπτομέρειες, την τυπολογία της σχέσεως αυτής εξ απόψεως δογματικής τόσο στο ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο δίκαιο. Επίσης, εκτίθεται συστηματικώς η ύλη του Δικαίου της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Ελλάδος, σε τέσσερα μέρη, τα οποία αναφέρονται αντιστοίχως στην οργάνωση της Εκκλησίας, τη διοίκηση της Εκκλησίας, το εκκλησιαστικό ποινικό δίκαιο και τα εκκλησιαστικά δικαστήρια και δικονομία. Κατ' ακολουθία, οι φοιτητές αντιλαμβάνονται ότι το «Εκκλησιαστικό δίκαιο» καλύπτει ένα ικανό μέρος της δικηγορικής ύλης και είναι σε θέση να γνωρίζουν πώς να προσεγγίσουν μία υπόθεση -δικηγορικός ή δικαστικός - με το συγκεκριμένο αντικείμενο.

Τραπεζικό Δίκαιο – κωδ. 2070

Τομέας Β' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Αλ. Μικρούλεα, Χρ. Λιβαδά

Περιεχόμενο:

Τραπεζικό δίκαιο είναι το ειδικό εμπορικό δίκαιο των εμπόρων και του εμπορίου χρήματος και ισοδυνάμων αξιών, κυρίως πολυτίμων μετάλλων. Παίρνει το όνομά του από το κυριότερο τμήμα του, τους εμπόρους χρήματος που ονομάζονται τράπεζες, και τις εμπορικές πράξεις με χρηματικό αντικείμενο που προσιδιάζουν στους εμπόρους αυτούς και ονομάζονται τραπεζικές συναλλαγές. Στο τραπεζικό δίκαιο περιλαμβάνονται ιδίως το δίκαιο της τραπεζικής εποπτείας, το δίκαιο της τραπεζικής οργάνωσης, οι τραπεζικές συναλλαγές (παθητικού ή ενεργητικού) και το δίκαιο των ειδικών τραπεζών. Το τραπεζικό δίκαιο έχει αναδειχθεί κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών σε αυτόνομο κλάδο με στοιχεία αστικού, εμπορικού, οικονομικού και δημοσίου δικαίου.

Το τραπεζικό δίκαιο διακρίνεται σε δημόσιο τραπεζικό δίκαιο, στο οποίο εμπίπτουν οι διατάξεις για την αδειοδοσία των πιστωτικών ιδρυμάτων, την μικροπροληπτική εποπτεία και την μακροπροληπτική ρύθμιση αυτών, καθώς και θέματα εξυγίανσης, ανάκαμψης πιστωτικών ιδρυμάτων και εγγύησης καταθέσεων.

Αντίθετα, στο ιδιωτικό τραπεζικό δίκαιο εμπίπτουν οι τραπεζικές δραστηριότητες, ιδίως οι τραπεζικές συμβάσεις και οι κανόνες που διέπουν την σχέση τράπεζας με τον πελάτη της. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στη σχέση τράπεζας πελάτη, ιδίως για την χρηματοδότηση και την διακοπή αυτής εν όψει της οικονομικής κρίσης, στον τραπεζικό αλληλόχρεο λογαριασμό, στη σύμβαση τραπεζικής κατάθεσης, στις πιστωτικές συμβάσεις, στην έκδοση και διαχείριση μέσων πληρωμής, στις χρηματοδοτικές συμβάσεις (το factoring, το leasing, το forfaiting, το crowdfunding, το venture capital, τα hedge funds), στις υπηρεσίες πληρωμών και στις τραπεζικές εγγυήσεις (Εγγυητική επιστολή και Ενέγγυα Πίστωση).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται με το συνδυασμό βιβλιογραφικής θεωρίας και δικαστηριακής πράξης, να έχουν αποκτήσει:

- (α) εξοικείωση στην ανάγνωση και κατανόηση των νομικών ζητημάτων που ανακύπτουν στις έννομες σχέσεις των μερών
- (β) γνώση των εκδοθεισών δικαστικών αποφάσεων και
- (γ) ικανότητα προσέγγισης της δικαστηριακής πρακτικής αντιμετώπισης των νομικών ζητημάτων.

Συνταγματική Θεωρία και Πολιτική Φιλοσοφία– κωδ. 2114

Διατομεακό

Διδάσκοντες:

Θ. Αντωνίου, Β. Βουτσάκης, Ν. Παπασπύρου

Περιεχόμενο:

Το μάθημα « ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ» είναι διατομεακό μάθημα με το οποίο επιδιώκεται η προσέγγιση τριών συναφών γνωστικών αντικειμένων.

Καταρχάς θα διδαχθεί η εξέλιξη των πολιτικών ιδεών από τον 17ο μέχρι τις απαρχές του 21ου αιώνα. Οι φιλόσοφοι του 17ου αιώνα επηρεάστηκαν από τη νευτώνεια φυσική και την εν γένει επιστημονική μέθοδο στην προσπάθειά τους να κατανοήσουν τον φυσικό νόμο. Οι κλασσικοί φιλόσοφοι, στους οποίους ανήκουν οι Χόμπς, Λόκ και Ρουσό, εγκαταλείπουν το θεϊκό δίκαιο και στρέφονται προς τη

Λογική. Ο 18ος αιώνας είναι ο αιώνας της αυτονομίας. Ο αιώνας χαρακτηρίζεται από τη γέννηση του Άνταμ Σμίδ και τους φυσιοκράτες. Οι νέες θεωρίες του ρομαντικού Σέλιγκ και του αντιρομαντικού Χέγκελ θεωρούν ότι το νόημα της φύσης καθορίζεται από μια αντικειμενική τάξη. Ο 19ος αιώνας αποκαλείται για τη γενική φιλοσοφία και γερμανικός αιώνας. Είναι επίσης ο αιώνας των μεγάλων συστημάτων. Η δικαιοσύνη και πολιτειακή σκέψη επηρεάζεται από τον μεγάλο φιλόσοφο Κάντ. Τη δική τους επίδραση στον τομέα αυτόν είχαν και οι Φίχτε και Χέγκελ. Ο σοσιαλιστικός ουτοπισμός, ο δετικισμός, ο σοσιαλισμός, ο διαλεκτικός υλισμός, η επανίδρυση του συγκεντρωτικού κράτους διαδέχονται ως ιδεολογίες και συστήματα το ένα το άλλο και σφραγίζουν τον 19ο αι. Το πρώτο μισό του 20ου αι. θα ταλανισθεί από τον Ολοκληρωτισμό, γύρω από τον οποίο θα διαμορφωθούν συνταγματικές κυρίως θεωρίες. Το δεύτερο μισό μέχρι τις απαρχές του 21ου αι. η συζήτηση επικεντρώνεται πάλι στον λόγο, την ισότητα, την ελευθερία, τη δημοκρατία.

Το δεύτερο γνωστικό αντικείμενο είναι η πολιτική φιλοσοφία. Εξετάζονται οι θεμελιώδεις αρχές που διέπουν τις πολιτικές αντιλήψεις από τον 17ο αιώνα μέχρι σήμερα, στο περιβάλλον των σύγχρονων πλουραλιστικών κοινωνιών. Οι αρχές της ελευθερίας, της ισότητας και της δημοκρατίας αναλύονται στο έργο του κορυφαίου φιλοσόφου του φιλελευθερισμού του 20ου αι., του Τζων Ρώλς, που τις συναρθρώνει μεταξύ τους με τρόπο που έχει σφραγίσει τη σύγχρονη θεωρητική συζήτηση. Αφού παρουσιασθούν τα ερωτήματα που τίθενται με αφορμή αυτές τις αρχές, θα εξετασθούν οι απαντήσεις που δίνει σε αυτά ο Ρώλς κι εν συνεχεία τα ζητήματα στα οποία επικεντρώνεται σήμερα η συζήτηση για τα θεμέλια της πολιτικής ζωής.

Το τρίτο γνωστικό αντικείμενο του μαθήματος είναι η συνταγματική θεωρία και ειδικότερα ο Συνταγματισμός, ως θεωρητικό σύστημα κατανόησης της δικαιοσύνης σύνταξης των σύγχρονων πολιτειών. Η έμφαση θα δοθεί στον Ευρωπαϊκό Συνταγματισμό, όπως αυτός εξελίχθηκε μετά τη γαλλική επανάσταση, προκειμένου να αναζητηθεί η φυσιογνωμία του δεσμικού- συνταγματικού πλαισίου των νεότερων Ευρωπαϊκών κρατών (Αγγλία-Γαλλία-Γερμανία). Με τον τρόπο αυτό, ο φοιτητής θα έχει τη δυνατότητα να εξετάσει τον τρόπο δεσμικής βίωσης των βασικών φιλοσοφικών ρευμάτων έκαστης περιόδου. Με αυτό το υπόβαθρο θα επιδιωχθεί η εξοικείωση και με τους σύγχρονους προβληματισμούς, ιδίως στο χώρο της αγγλοαμερικανικής βιβλιογραφίας, ως προς τη σχέση της συνταγματικής ερμηνείας με την πολιτική φιλοσοφία.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή παρακολούθηση του μαθήματος, ο φοιτητής/φοιτήτρια είναι σε θέση να διαμορφώσει ίδια κρίση για βασικά ζητήματα πολιτικής φιλοσοφίας και συνταγματικής θεωρίας, ιδίως σε θέματα οργάνωσης της πολιτείας και θεμελιωδών δικαιωμάτων, να αξιολογήσει κριτικά το διεθνή προβληματισμό και βιβλιογραφία και να κατανοήσει την ιστορικότητά του.

Όλα τα παραπάνω επιτυγχάνονται διότι το μάθημα αποσκοπεί να εξοικειώσει τους φοιτητές/φοιτήτριες με τους βασικούς προβληματισμούς τριών συναφών γνωστικών κλάδων, της ιστορίας των πολιτικών ιδεών, της πολιτικής φιλοσοφίας και της συνταγματικής θεωρίας. Η έμφαση δίδεται στην αμοιβαία προσέγγιση των τριών κλάδων.

Συγκριτικό Δίκαιο – κωδ. 2067

Τομέας Διεθνών Σπουδών

Διδάσκοντες:

Ελ. Μουσταΐρα

Περιεχόμενο:

Εξετάζονται κατά πρώτον ζητήματα θεωρητικά, όπως το Συγκριτικό Δίκαιο, ποιές είναι οι πηγές του δικαίου, ποια είναι τα αντικείμενα και ποια η διαδικασία της σύγκρισης, ποιοί είναι οι σκοποί της σύγκρισης των νομικών συστημάτων, το αν το συγκριτικό δίκαιο αποτελεί επιστήμη ή μέθοδο, το αν είναι σκόπιμη η ταξινόμηση των νομικών συστημάτων και ποια επιχειρήματα προβάλλουν οι αντίθετοι στην ταξινόμηση αυτών. Επίσης, μεταξύ των θεωρητικών ζητημάτων που εξετάζονται είναι και αυτό

της μεταφύτευσης/δανεισμού δικαίων ρυθμίσεων καθώς και το αν θα ήταν ορθότερο/σκοπιμότερο να μιλάμε για σύγκριση νομικών πολιτισμών αντί για σύγκριση δικαίων.

Στη συνέχεια εξετάζονται σε γενικές γραμμές διάφορα νομικά συστήματα του κόσμου, όπως τα δυτικά, τα μικτά, τα δίκαια των ιηρωαμερικανικών κρατών, τα αφρικάνικα αυτόχθονα δίκαια, το μουσουλμανικό δίκαιο και το νομικό σύστημα της Κίνας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να:

- α) έχουν αποκτήσει βασικές γνώσεις του Συγκριτικού Δικαίου,
- β) είναι σε θέση να κατανοήσουν τους λόγους για τους οποίους μοιάζουν ή διαφέρουν τα διάφορα δίκαια του κόσμου,
- γ) έχουν μια αρκετά σαφή εικόνα πολλών δικαίων.

Με τις γνώσεις αυτές, στη συνέχεια θα έχουν την ευχέρεια και τη δυνατότητα, αφενός να κατανοήσουν στην πράξη, ως δικηγόροι ή δικαστές ή στελέχη διοίκησης, τη λειτουργία των διαφόρων δικαίων, αφετέρου να συνεχίσουν ενδεχομένως σπουδές (σε ειδικότερα ζητήματα δικαίου, σε συγκριτικές νομικές σπουδές, σε φιλοσοφία δικαίου, σε κοινωνιολογία δικαίου, σε ανθρωπολογία δικαίου, μεταξύ άλλων), στην Ελλάδα ή στην αλλοδαπή, εμβαδύνοντας στα ζητήματα αυτά.

Ανακριτική – κωδ. 2098

Τομέας Ποινικών Επιστημών

Διδάσκοντες:

Γ. Γιαννούλης

Περιεχόμενα:

Το μάθημα έχει ως αντικείμενο τη συλλογή, τον έλεγχο και την ερμηνεία του αποδεικτικού υλικού, με σκοπό την προσήκουσα και αποτελεσματική εξιχνίαση της αλήθειας για μία τελεσθείσα αξιόποινη πράξη. Η ύλη του κατανέμεται σε έξι ενότητες:

- 1) Ορισμός και ιδιομορφίες του γνωστικού αντικείμενου και η σχέση του με άλλα γνωστικά αντικείμενα των Ποινικών Επιστημών.
- 2) Φορείς και οργάνωση της ανάκρισης. ΕΛ.ΑΣ και διεθνής αστυνομική συνεργασία.
- 3) Εξέταση μαρτύρων και κατηγορουμένου: Ζητήματα αξιοπιστίας των μαρτυρικών καταθέσεων, ιστορία και λειτουργία της ομολογίας. Μέθοδοι και πρακτικές ανάκρισης και ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- 4) Τόπος του εγκλήματος. Ταυτοποίηση προσώπων μέσω πραγματικών αποδεικτικών στοιχείων (δακτυλοσκοπική μέθοδος, ανάλυση DNA κ.α.).
- 5) Η μέθοδος της σκιαγράφησης.
- 6) Η γραφολογική πραγματογνωμοσύνη ως αποδεικτικό μέσο και άλλα ζητήματα και εφαρμογές της Δικαστικής Γραφολογίας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση της μελέτης του, ο φοιτητής/τρια αναμένεται:

- να έχει αποκτήσει βασικές γνώσεις για το περιεχόμενο της Ανακριτικής και τη σχέση της με άλλα γνωστικά αντικείμενα των Ποινικών Επιστημών,
- να γνωρίζει τους κυριότερους κανόνες που διέπουν την οργάνωση και τη διαδικασία της ανάκρισης, όπως και τον ρόλο των κυριότερων φορέων της.
- να αποκτήσει, ειδικότερα, γνώσεις για την ΕΛ.ΑΣ και για το έργο της αστυνομίας τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.
- να αντιληφθεί την εξέλιξη της ανακριτικής διαδικασίας συν τω χρόνω.
- να γνωρίζει τη λειτουργία της εξέτασης των μαρτύρων και της ομολογίας του κατηγορουμένου και

να μπορεί να διακρίνει τους δεοντολογικά ανεπίτρεπτους τρόπους εξέτασης ή απόσπασης ομολογίας.

- να αποκτήσει γνώσεις για τις δυνατότητες και τους περιορισμούς της ταυτοποίησης προσώπων, τόσο μέσω προσωπικών όσο και μέσω πραγματικών αποδεικτικών στοιχείων.
- να εμπλουτίσει τις γνώσεις του πάνω σε ζητήματα τεχνολογικών και επιστημονικών εξελίξεων και νέων μεθόδων εξιχνίασης εγκλημάτων όπως η σκιαγράφηση (profiling)
- να αποκτήσει στοιχειώδη εμπειρία της εφαρμογής των εκάστοτε ανακριτικών μεθόδων, μέσω αναπαραστάσεων
- να αποκτήσει γνώσεις Δικαστικής Γραφολογίας και, ειδικότερα, για τη γραφολογική πραγματογνωμοσύνη, τόσο στο πλαίσιο του μαθήματος όσο σε εκείνο των σεμιναρίων που συνοδεύουν το μάθημα.

International Telecommunications law – EPA09 (Η διδασκαλία του μαθήματος είναι στην αγγλική γλώσσα, μαζί με τους φοιτητές ERASMUS+)

Τομέας Διεθνών Σπουδών

Διδάσκοντες:

Γ. Κυριακόπουλος

Περιεχόμενο:

- Telecommunications, Radiocommunications: definitions;
- International legal framework for the usage of radio frequencies;
- The International Telecommunication Union (ITU): role, structure, organs;
- The ITU Radio Regulations and the management of the radio - frequency spectrum;
- General Principles of International Telecommunications Law;
- The osmosis with the Protection of Human Rights: The right of the Public to use the International Telecommunication Service as a specific form of the Freedom of Expression;
- The osmosis with Space Law: The use of satellites for communication purposes; The importance of telecommunications for the establishment of a system of Space Traffic Management; Satellite communications, international trade and intellectual property issues;
- Television broadcasting by satellite; The UN Principles on Direct Broadcasting by Satellite; General principles for the establishment and use of radio/tv stations, The problem of unauthorized broadcasting.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένονται να έχουν εξοικειωθεί με το διεθνές νομικό πλαίσιο της χρήσης ραδιο-συχνοτήτων και με τον κρίσιμο, τόσο νομικό όσο και τεχνικά, ρόλο της Διεθνούς Ένωσης Τηλεπικοινωνιών (ITU) στην οργάνωση και κατανομή των ραδιο-συχνοτήτων. Αναμένεται επίσης ότι θα έχουν εμβαδύνει στις Γενικές Αρχές του Διεθνούς Δικαίου Τηλεπικοινωνιών, οι οποίες ισορροπούν μεταξύ του κυρίαρχου δικαιώματος κάθε Κράτους να ρυθμίζει τις τηλεπικοινωνίες του, αφ' ενός, και του δικαιώματος του κοινού να κάνει χρήση των υπηρεσιών διεθνών τηλεπικοινωνιών, αφ' ετέρου. Περαιτέρω, θα έχουν κατανοήσει επαρκώς ότι αυτό το τελευταίο δικαίωμα αποτελεί ειδική μορφή της Ελευθερίας της Έκφρασης, όπως αυτή κατοχυρώνεται στο άρθρο 10 της ΕΣΔΑ.

Επίσης, κατά το πέρας του μαθήματος οι φοιτητές αναμένεται να έχουν κατανοήσει τη σχέση μεταξύ δορυφορικών συστημάτων και ραδιο-επικοινωνιών. Η σχέση αυτή είναι αμφίδρομη, δεδομένου ότι δορυφόροι χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο στις τηλεπικοινωνίες, ενώ παράλληλα οι ραδιο-επικοινωνίες (ως ειδική, προνομιακή μορφή τηλεπικοινωνίας) καθίστανται όλο και περισσότερο απαραίτητες για τη δημιουργία ενός συστήματος Διαχείρισης Διαστημικής Κυκλοφορίας (Space Traffic Management).

Τέλος, με την ολοκλήρωση του εξαμήνου οι φοιτητές αναμένεται να έχουν εξοικειωθεί με τις νομικές πτυχές των ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών μεταδόσεων μέσω δορυφόρου (Direct Broadcasting by Satellite), με ιδιαίτερη αναφορά στις σχετικές «Αρχές» που ψήφισε η Γενική Συνέλευση των Ην. Εθνών (A/RES/37/92 - Principles Governing the Use by States of Artificial Earth Satellites for International Direct Television Broadcasting).

Ατομικό Εργατικό Δίκαιο – κωδ. 2021

Τομέας Β' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Κ. Μπακόπουλος, Ι. Σκανδάλης, Δ. Λαδάς

Περιεχόμενο:

Στο μάθημα αναλύονται οι εξής θεματικές ενότητες:

1. Πηγές του Εργατικού Δικαίου
2. Η σύμβαση εξαρτημένης εργασίας και η διάκρισή της από συμβάσεις με (εν μέρει) παρεμφερή εννοιολογικά χαρακτηριστικά (σύμβαση ανεξαρτήτων υπηρεσιών, έργου). Κριτήρια για το χαρακτηρισμό της σχέσης εργασίας ως εξαρτημένης.
3. Η διάκριση των εργαζομένων σε υπαλλήλους και εργάτες. Οι διευθύνοντες υπάλληλοι ως ιδιαίτερη κατηγορία.
4. Συμβάσεις εργασίας ορισμένου και αορίστου χρόνου. Κανόνες και εξαιρέσεις.
5. Ιδιαίτερα είδη της σύμβασης εργασίας (άτυπες συμβάσεις εργασίας, σύμβαση προσωρινής απασχόλησης, σύμβαση μερικής απασχόλησης, τηλεργασία).
6. Η πρακτική της εκμετάλλευσης. Έννοια και προϋποθέσεις.
7. Συμβατικές υποχρεώσεις εργαζομένου και εργοδότη. Παρεπόμενες υποχρεώσεις εργαζομένου (υποχρέωση πληροφόρησης, πίστης, εχεμύθειας, παράλειψης πράξεων ανταγωνισμού) και εργοδότη (υποχρέωση προστασίας της ζωής και της υγείας, της προσωπικότητας του εργαζομένου). Το διευθυντικό δικαίωμα του εργοδότη.
8. Χρονικά όρια εργασίας (υπερωρία, υπερεργασία) και άδεια αναψυχής.
9. Τρόποι λύσης της σύμβασης εργασίας και καταγγελία αυτής. Διάκριση από τροποποιητική καταγγελία.
10. Η μεταβίβαση της επιχείρησης και οι συνέπειές της για τις εργασιακές σχέσεις.
11. Ομαδικές απολύσεις.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να είναι σε θέση να έχουν:

Εξοικείωση με βασικές έννοιες του εργατικού δικαίου (εργαζόμενος, εργοδότης), κατανόηση ιδιαιτεροτήτων της εργασιακής σχέσης συγκριτικά με τις λοιπές έννομες σχέσεις ιδιωτικού δικαίου (πολλαπλότητα πηγών ρυθμίσεων και κανόνες ιεράρχησης ισχύος αυτών στην ατομική εργασιακή σχέση), γνώση της σημασίας των ατομικών δικαιωμάτων και των γενικών αρχών και ρητρών του δικαίου στην εργασιακή σχέση, ικανότητα μελέτης των ιδιαίτερων μορφών της σύμβασης εργασίας (σύμβαση ορισμένου και αορίστου χρόνου, προσωρινή απασχόληση, μερική απασχόληση), ικανότητα κατανόησης των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων κατά την εκτέλεση της σύμβασης, καθώς και κατά τη λύση αυτής (ιδίως με καταγγελία εκ μέρους του εργοδότη), ικανότητα κατανόησης των δυνατοτήτων και προϋποθέσεων για μονομερή μεταβολή των όρων εργασίας, ικανότητα κατανόησης του ουσιαστικού δεσμού της σχέσης εργασίας με την επιχείρηση (αυτοτελής οικονομική οντότητα), κάτι που εκφράζεται με την υποχρεωτική υπεισέλευση του νέου φορέα της στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις από τις υφιστάμενες εντός αυτής εργασιακές συμβάσεις.

Εφαρμογές Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Δικαίου – κωδ. 2022

Τομέας Διεθνών Σπουδών

Διδάσκοντες:

Α΄ κλιμ.: Λ.-Αλ. Σισιλιάνος, Μ. Γαβουνέλη, Εμμ. Περάκης, Αν. Γουργουρίνης

Β΄ κλιμ.: Φ. Παζαρτζή, Ρ.-Ε. Παπαδοπούλου, Γ. Κυριακόπουλος, Ε. Μίχα (ΕΔΙΠ)

Περιεχόμενο:

Α΄ Γνωστικό πεδίο:

Εφαρμογές του διεθνούς δικαίου στη διεθνή και στην εσωτερική έννομη τάξη: ερμηνεία και εφαρμογή του διεθνούς και του κοινοτικού κανόνα από διεθνή και εθνικά δικαστήρια και από την εθνική διοίκηση.

Η πρακτική της ερμηνείας και εφαρμογής του διεθνούς δικαίου από διεθνή και εθνικά όργανα και η συμβολή τους στη διαμόρφωση αρχών, κανόνων και δεσμών διεθνούς δικαίου.

Θεματική εξέταση της νομολογίας διεθνών και εθνικών δικαστηρίων στη διαμόρφωση και προοδευτική ανάπτυξη του διεθνούς δικαίου.

Β΄ Γνωστικό πεδίο:

Εφαρμογές του διεθνούς και του ευρωπαϊκού δικαίου στην ενωσιακή έννομη τάξη:

Σύναψη διεθνών συμβάσεων σε ενωσιακό επίπεδο. Επιβολή διεθνών κυρώσεων μέσω των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ανάλυση και εμβάθυνση νομολογίας σχετικά με ζητήματα του δεσμικού και του ουσιαστικού δικαίου της Ε.Ε, και των γενικών αρχών της ενωσιακής έννομης τάξης (αρχές της καλόπιστης συνεργασίας, της επικουρικότητας, της αναλογικότητας, προστασία θεμελιωδών δικαιωμάτων).

Διαφοροποιήσεις στον τρόπο λειτουργίας και παραγωγής κανόνων στην ενωσιακή έννομη τάξη σε σχέση με τη διεθνή, οι οποίες απορρέουν από την αυτονομία της πρώτης έναντι της δεύτερης.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής γνωρίζει την ιεράρχηση, τη διάδραση, τις διαφορές και τη συνεφαρμογή των κανόνων και των αποφάσεων που προέρχονται από τη διεθνή και από την ενωσιακή έννομη τάξη. Μπορεί να εμβαθύνει και να προσεγγίσει περίπλοκα νομικά ζητήματα, που εγείρονται σε περιπτώσεις όπου ισχύουν κανόνες δικαίου, υποχρεώσεις και δικαιώματα που πηγάζουν από τις δύο υπερεθνικές έννομες τάξεις. Αντιλαμβάνεται τους παράλληλους ρόλους, τις διαφορές στη δικαιοδοσία αλλά και τους υπερεθνικούς δεσμούς μεταξύ των διεθνών και των ενωσιακών δικαιοδοτικών οργάνων, και μπορεί ως νομικός να αξιολογήσει και να αξιοποιήσει τις συνέπειες των αποφάσεών τους.

Πολιτική Δικονομία II – κωδ 2023

Τομέας Β΄ Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α΄ κλιμ.: Δ. Τσικρικάς, Φλ. Τριανταφύλλου, Ι. Δεληκωστόπουλος

Β΄ κλιμ.: Στ.-Σπ. Παναζόπουλος, Φλ. Τριανταφύλλου, Ν. Κατηφόρης

Περιεχόμενο:

Στο μάθημα «Πολιτική Δικονομία II» διδάσκονται τα ένδικα μέσα και η αναγκαστική εκτέλεση.

Ι. Ένδικα μέσα", κατά την κύρια έννοια του όρου, καλούνται τα μέσα με τα οποία ζητείται από το ίδιο ή άλλο δικαστήριο (ομοιόβαθμο ή ανώτερο) η εξαφάνιση ή μεταρρύθμιση κάποιας αποφάσεως ως εσφαλμένης και βλαπτικής για το πρόσωπο που τα ασκεί. Έτσι, κύριο χαρακτηριστικό των ενδίκων μέσων είναι η απόδοση σφάλματος στην προσβαλλόμενη απόφαση. Ένδικα μέσα, κατά την έννοια που αναπτύχθηκε προηγουμένως, είναι η ανακοπή ερημοδικίας, η έφεση, η αναψηλάφηση και η αναίρεση.

Βασικό μέρος του μαθήματος "Πολιτική Δικονομία II" αφορά στα ένδικα μέσα. Συγκεκριμένα, μελετώνται οι γενικές αρχές των ενδίκων μέσων και οι γενικές διατάξεις για τα ένδικα μέσα, καθώς

και οι ειδικότερες διατάξεις που ρυθμίζουν την ανακοπή ερημοδικίας, την έφεση, την αναψηλάφηση και την αναίρεση.

II. Η "Αναγκαστική εκτέλεση" αποτελεί αυτοτελή διαδικασία παροχής έννομης προστασίας με την οποία επέρχεται, με τη συνδρομή των αρμόδιων κρατικών οργάνων, η ικανοποίηση των αξιώσεων που εξοπλίζονται με εκτελεστό τίτλο. Η έννομη προστασία που παρέχεται με τη μορφή της εκδόσεως ευνοϊκής αποφάσεως θα ήταν ατελής, αν δεν υπήρχε η αναγκαστική εκτέλεση, η οποία μπορεί να δημιουργεί εκείνη την κατάσταση, δυνάμει της οποίας ικανοποιείται ο δικαιούχος πετυχαίνοντας λ.χ. την είσπραξη της απαιτήσεως του και γενικότερα την πραγμάτωση του αντίστοιχου δικαιώματος του ή της αντίστοιχης αξιώσεώς του. Η αναγκαστική εκτέλεση γίνεται από τα όργανα της Πολιτείας. Η αυτοδικία απαγορεύεται. Κύρια όργανα της αναγκαστικής εκτελέσεως είναι ο δικαστικός επιμελητής και ο συμβολαιογράφος ή ο ειρηνοδίκης που τον αναπληρώνει. Εφόσον καλούνται από τα κύρια όργανα, οφείλουν να συμπράττουν στην αναγκαστική εκτέλεση τα όργανα της ελληνικής αστυνομίας, ιδίως όταν προβάλλεται αντίσταση, οι υπόλοιποι δημόσιοι υπάλληλοι και κάθε πολίτης. Τα πρόσωπα αυτά μπορούν να χαρακτηρισθούν ως έμμεσα όργανα εκτελέσεως. Στις περιπτώσεις όμως των άρθρων 1034 επ. και 1047 επ. ΚΠολΔ μπορεί και το δικαστήριο να θεωρηθεί ως όργανο εκτελέσεως. Στο τμήμα του μαθήματος που αφορά στην Αναγκαστική Εκτέλεση αντικείμενο της διδασκαλίας είναι οι Γενικές Διατάξεις του ΚΠολΔ για την εκτέλεση (άρθρα 904-1054), που χαρακτηρίζονται έτσι λόγω της γενικής εφαρμογής τους στη διαδικασία της Αναγκαστικής Εκτελέσεως (άρθρα 904-940Α), καθώς και εκείνες που ρυθμίζουν τα ακόλουθα θέματα: Μέσα της αναγκαστικής εκτελέσεως, Κατάσχεση της κινητής περιουσίας του οφειλέτη, Κατάσχεση εις χείρας τρίτου, Κατάσχεση ακινήτων, πλοίων ή αεροσκαφών του οφειλέτη, Διατάξεις κοινές για τον πλειστηριασμό κινητών και ακινήτων, Κατάσχεση ειδικών περιουσιακών στοιχείων, Αναγκαστική Διαχείριση και Προσωπική Κράτηση.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Το υποχρεωτικό μάθημα «Πολιτική Δικονομία II» αποτελεί ένα από τα τρία βασικά μαθήματα της Πολιτικής Δικονομίας. Η ύλη του, που αφορά τόσο στα ένδικα μέσα, όσο και στην αναγκαστική εκτέλεση, προϋποθέτει γνώση των βασικών έστω εννοιών της Πολιτικής Δικονομίας που διδάσκονται στο Δ' εξάμηνο στο μάθημα «Πολιτική Δικονομία I».

Έτσι, με την επιτυχή ολοκλήρωση και των τριών υποχρεωτικών μαθημάτων της Πολιτικής Δικονομίας, ο φοιτητής θα έχει αποκτήσει μία πρώτη συνολική αντίληψη των διαδικασιών της πολιτικής δίκης.

Απαραίτητη όμως προϋπόθεση για να έχει τη συνολική αυτή αντίληψη είναι η κατανόηση της λειτουργίας και της συλλογιστικής των ενδίκων μέσων γενικά και, πιο ειδικά, των ενδίκων βοηθημάτων στη διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης, που είναι το αντικείμενο του μαθήματος αυτού.

Κατά το πέρας του μαθήματος, ο φοιτητής αναμένεται να κατανοεί τα βασικά, κρίσιμα, χαρακτηριστικά της δευτερογενούς παροχής δικαστικής προστασίας και των διαδικασιών της αναγκαστικής εκτέλεσης, και να είναι σε θέση να λειτουργήσει επιτυχώς, είτε ως νομικός της πράξης, είτε ως δικαστικός λειτουργός. Αυτό επιτυγχάνεται με διδασκαλία στο αμφιθέατρο, με πλούσια ανάλυση βασικών δογματικών θέσεων και συνεχή παράδοση νομολογιακών και άλλων παραδειγμάτων από την πράξη.

Πέραν τούτων, με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής θα είναι σε θέση να επεξεργαστεί καλύτερα και άλλους κλάδους του δικαίου, με δεδομένο ότι η σημασία της δικονομίας δεν περιορίζεται 'εντός των τειχών' της δίκης. Τούτο ισχύει, για παράδειγμα, ως προς το αστικό δίκαιο, το εμπορικό δίκαιο και ούτω καθεξής. Δηλαδή, η ουσιαστική κατανόηση των δικονομικών μηχανισμών μεγιστοποιεί την κατανόηση της πραγμάτωσης του ουσιαστικού δικαίου. Απαραίτητο στάδιο για την κατανόηση αυτή είναι το συγκεκριμένο μάθημα.

Ευρύτερα, με το πέρας του μαθήματος ο φοιτητής θα μπορεί επιπλέον να κατανοήσει, ότι στη σύγκρουση συμφερόντων που υπάρχει στη διαγνωστική δίκη και στην εκτέλεση, ατομική ή

συλλογική, ο πρώτος στόχος της πολιτικής δίκης μπορεί να είναι βέβαια η προστασία των ιδιωτικών δικαιωμάτων, αλλά δεν είναι ο μόνος στόχος. Παράμετροι δημοσίου συμφέροντος διαδραματίζουν και εδώ ουσιώδη ρόλο.

Εμπορικό Δίκαιο ΙΙΙ (Δίκαιο Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας) – κωδ. 2112

Τομέας Β' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α' κλιμ.: Αλ. Μικρούλεα, Μ. Μαστρομανώλης

Β' κλιμ.: Χρ. Χρυσάνθης, Ευθ. Κιρινή

Περιεχόμενο:

Η βιομηχανική ιδιοκτησία είναι ο κλάδος του δικαίου που αποβλέπει στη προστασία της οικονομικής ελευθερίας είτε κατά την άσκησή της από ορισμένες μορφές προσβολής είτε στα διανοητικά επιτεύγματά της. Το δίκαιο της βιομηχανικής ιδιοκτησίας απαρτίζεται από το γενικό μέρος, στο οποίο γίνεται μια συνδυαστική παρουσίαση και προσδιορίζεται το αντικείμενο και οι αρχές προστασίας, και από το ειδικό μέρος, στο οποίο εξετάζονται οι τεχνικές δημιουργίες (ευρεσιτεχνία, υποδείγματα χρησιμότητας), οι αισθητικές δημιουργίες (βιομηχανικά σχέδια και υποδείγματα), η τεχνογνωσία (know how), οι βιοτεχνολογικές εφευρέσεις, τα προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών, οι εφευρέσεις φαρμάκων, τα διακριτικά γνωρίσματα του ουσιαστικού και του τυπικού συστήματος (σήμα, εμπορική επωνυμία) και το δίκαιο του αδέμιτου ανταγωνισμού (αδέμιτες εμπορικές πρακτικές) και των περιορισμών του ανταγωνισμού.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται είναι σε θέση να έχουν εξοικειωθεί με το δίκαιο (όπως αναλύεται παρακάτω) και την οικονομική σημασία αυτού. Δεδομένου ότι ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στην ανάγκη για προσαρμογή της εφαρμογής των παραδοσιακών κανόνων δικαίου στις νέες τεχνολογικές εξελίξεις και την «διεθνοποιημένη» προστασία των δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας που κατέστη επιβεβλημένη λόγω της παγκοσμιοποίησης του εμπορίου και της αλματώδους ανάπτυξης του διαδικτύου και των ηλεκτρονικών συναλλαγών, αναμένεται από τους φοιτητές με το πέρας του μαθήματος να έχουν προς τούτο, τις απαραίτητες γνώσεις. Τέλος επειδή η εκπαιδευτική διαδικασία δεν εξαντλείται στην αναπαραγωγή γνώσης, καλλιεργείται και αναμένεται από τους φοιτητές η δημιουργία κριτικής ικανότητας, ιδίως μέσα από την παρουσίαση της ελληνικής και ευρωπαϊκής νομολογίας με τελικό σκοπό την παραγωγή νέας γνώσης.

Όλα τα παραπάνω επιτυγχάνονται διότι στο πλαίσιο του μαθήματος εξετάζεται το σύνολο των κανόνων δικαίου που σκοπό έχουν την προστασία της ανθρωπίνης δημιουργίας στον εμπορικό και βιομηχανικό τομέα είτε με την απονομή απόλυτων δικαιωμάτων είτε με την απαγόρευση αδέμιτων πρακτικών οι οποίες υπονομεύουν τις επενδύσεις και τη δημιουργικότητα. Ελλιπής προστασία της ανθρωπίνης δημιουργίας οδηγεί σε μαρασμό της οικονομικής και τεχνολογικής ανάπτυξης. Για τους λόγους αυτούς η σημασία του δικαίου της βιομηχανικής ιδιοκτησίας είναι, ιδίως στα οικονομικά αναπτυγμένα κράτη, τεράστια. Τούτο επιβεβαιώνεται και από την προτεραιότητα που δίδεται σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την προστασία των της εμπορικής καινοτομίας με την έκδοση σχετικών οδηγιών και κανονισμών.

Τομέας Β' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Γ. Αθανασίου

Περιεχόμενο:

Έννοια και αντικείμενο, ιστορική εξέλιξη, νομοθετικές πηγές, πλοίο και πλωτό ναυπήγημα, προσωπικό του πλοίου, ναυτική πίστη, οι μορφές της πλοιοκτησίας, περιορισμός της ευθύνης του πλοιοκτήτη, συμβάσεις οικονομικής χρησιμοποίησης του πλοίου, θαλάσσια μεταφορά προσώπων και πραγμάτων, θαλάσσια περιστατικά (σύγκρουση, θαλάσσια αρωγή, ναυάγια, κοινή αβασία).

Το μάθημα του Ναυτικού Δικαίου δομείται ως ακολούθως: α) Εισαγωγικές παρατηρήσεις:

i. Οργάνωση και λειτουργία της ναυτιλιακής αγοράς, Οικονομική και νομοπολιτική προσέγγιση - οι επί μέρους αγορές & οι δομές του ναυτικού εμπορίου, ii. πηγές και χαρακτηριστικά του ναυτικού δικαίου · β) οι βασικές έννοιες του ναυτικού δικαίου: i. Το πλοίο (τεχνική και νομική έννοια, εθνικότητα & σημαία, ναυπήγηση, κτήση κυριότητας), ii. Το περιβάλλον του πλοίου (θαλάσσιες ζώνες, ακτοπλοΐα, ανταγωνισμός) · γ) Η εκμετάλλευση του πλοίου : i. Πλοιοκτησία και εφοπλισμός (ναυτικές εταιρείες, κεφάλαια εξωτερικού, αλλοδαπές εταιρείες, ευθύνη του κυρίου του πλοίου), ii. Σύμβαση ναύλωσης (ΚΙΝΔ) και μεταφοράς (Κανόνες Χάγης-Βίμπυ & Κανόνες Ρότερνταμ) · δ) Η θαλάσσια αποστολή: i. Το πλοίο ως μέσο πίστης (χρηματοδότηση, εμπράγματα εξασφαλίσεις, ναυτικά προνόμια), ii. Περιορισμός της ευθύνης (ΔΣ Λονδίνου 1976 και ειδικά διεθνή καθεστώτα ρύπανσης).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση να γνωρίζει:

1. Την έννοια, τα στοιχεία εξατομίκευσης του πλοίου
2. Τα βασικά εργαλεία χρηματοδότησης της ναυτιλιακής επιχείρησης
3. Τη σημασία του πλοίου ως περιουσιακού στοιχείου της ναυτιλιακής επιχείρησης
4. Τις βασικές συμβάσεις εμπορικές εκμετάλλευσης του πλοίου
5. Τα μέσα προστασίας των οικονομικών συμφερόντων των ναυτικών δανειστών.
6. Την έννοια των θαλάσσιων κινδύνων και του τρόπου με τον οποίο αυτοί επιδρούν στην αστική ευθύνη του φορέα της ναυτιλιακής επιχείρησης
7. Τη συσχέτιση ειδικών τομέων του εμπορικού δικαίου με άλλα γνωστικά αντικείμενα, όπως το εταιρικό δίκαιο, το ενοχικό, το ιδ.δ.δ. κλπ.
8. Την οικονομική κατανόηση και ερμηνεία νομικών δεσμών και των συνεπειών τους
9. Την πρακτική εφαρμογή των νομικών κανόνων (π.χ. με τη συμπλήρωση πρότυπων ναυλοσυμφώνων)
10. Την ερευνητική διαδικασία στον συγκεκριμένο κλάδο και την άντληση συμπερασμάτων

Όλα τα ανωτέρω επιτυγχάνονται διότι το μάθημα αποτελεί το βασικό εισαγωγικό μάθημα στις έννοιες του ναυτικού δικαίου. Συνιστά πόρτα προετοιμασίας και εισόδου τόσο στην ομώνυμη Κατεύθυνση του Μεταπτυχιακού Προγράμματος στην Νομική Σχολή Αθηνών (Μεταπτυχιακή Κατεύθυνση Ναυτικού Δικαίου), όσο και στα αντίστοιχα αλλοδαπά μεταπτυχιακά προγράμματα διακεκριμένων Ιδρυμάτων. Επιτρέπει την επαφή των φοιτητών με ζητήματα πρακτικού ενδιαφέροντος σε ένα τομέα, όπως η ναυτιλία που συνιστά αιχμή του δόρατος της εθνικής οικονομίας.

Βασική επιδίωξη του μαθήματος είναι η εισαγωγή του σπουδαστή στην οργάνωση και τη λειτουργία

της ναυτιλιακής αγοράς, τις βασικές δομές του ναυτικού εμπορίου και τις πηγές και τα χαρακτηριστικά του ναυτικού δικαίου. Για το λόγο αυτό, η ύλη του μαθήματος καλύπτει τα κεντρικά ζητήματα του ναυτικού δικαίου. Αρχικώς, επικεντρώνεται στην έννοια και τα στοιχεία εξατομίκευσης του πλοίου. Επιπλέον, εξετάζονται το αντικείμενο, τα μέσα χρηματοδότησης και οι τρόποι λειτουργίας της ναυτιλιακής επιχείρησης, ενώ ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στις κύριες συμβάσεις εμπορικής εκμετάλλευσης του πλοίου και συγκεκριμένα στη σύμβαση μεταφοράς εμπορευμάτων και επιβατών, όπως και στις συμβάσεις ναύλωσης, με έμφαση στη διδασκαλία των σχετικών Διεθνών Συμβάσεων. Η ύλη του μαθήματος ολοκληρώνεται με την εξέταση των βασικών κινδύνων που αντιμετωπίζει η θαλάσσια αποστολή και των συνακόλουθων ζητημάτων που άπτονται της μεταχείρισης και των μέσων προστασίας των ναυτικών δανειστών. Στο πλαίσιο αυτό ιδιαίτερη βαρύτητα αποδίδεται στο πλοίο ως μέσο πίστης, στον περιορισμό της αστικής ευθύνης από ναυτικές απαιτήσεις και, τέλος, στο ζωτικό επίσης θέμα της θαλάσσιας ρύπανσης από πετρελαιοειδή και της πειρατείας.

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές/φοιτήτριες θα είναι σε θέση να κατανοούν την εσωτερική οργάνωση και τη δομή, της ναυτιλιακής επιχείρησης, θα έχουν εμπεδώσει τα ιδιαίτερα γνωρίσματα του πλοίου, ως περιουσιακού στοιχείου της ναυτιλιακής επιχείρησης τις βασικές συμβάσεις εμπορικής εκμετάλλευσης του πλοίου και, τέλος, τη θέση των δανειστών της ναυτιλιακής επιχείρησης.

Δίκαιο Εμπορικών Συμβάσεων – κωδ. ΥΕ13

Τομέας Β΄ Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Ι. Βενιέρης, Ν. Βερβεσός

Περιεχόμενο:

Εισαγωγή στο δίκαιο εμπορικών συμβάσεων. Οι εμπορικές συμβάσεις πώλησης, χερσαίας μεταφοράς, αποθήκευσης και φύλαξης και οι διαμεσολαβητικές συμβάσεις (ιδίως οι συμβάσεις παραγγελίας, πρακτορείας και μεσιτείας).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές με το συνδυασμό βιβλιογραφικής θεωρίας και δικαστηριακής πράξης, αναμένεται: (α) να έχουν αποκτήσει εξοικείωση στην ανάγνωση και κατανόηση των νομικών ζητημάτων που ανακύπτουν στις έννομες σχέσεις των μερών, (β) να είναι σε θέση να γνωρίζουν τις εκδοθείσες δικαστικές αποφάσεις και τα υπάρχοντα συμβατικά υποδείγματα και (γ) να έχουν αποκτήσει ικανότητα προσέγγισης της δικαστηριακής πρακτικής αντιμετώπισης των νομικών ζητημάτων.

Ασφαλιστικά Μέτρα – Εκούσια Δικαιοδοσία – Ειδικές Διαδικασίες – κωδ. ΥΕ14

Τομέας Β΄ Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Στ.-Σπ. Πανταζόπουλος, Ι. Δεληκωστόπουλος, Ν. Κατηφόρης

Περιεχόμενο:

Γενικές διατάξεις ασφαλιστικών μέτρων – Ειδικό μέρος ασφαλιστικών μέτρων (εγγυοδοσία, προσημείωση υποθήκης, συντηρητική κατάσχεση, δικαστική μεσεγγύηση, προσωρινή επιδίκαση απαιτήσεων, προσωρινή ρύθμιση κατάστασης, σφράγιση, αποσφράγιση, απογραφή).

Γενικές διατάξεις εκούσιας δικαιοδοσίας. Ειδικές διατάξεις εκούσιας δικαιοδοσίας.

Γενικές διατάξεις ειδικών διαδικασιών – Γαμικές διαφορές – Σχέσεις γονέων και τέκνων – Διαταγή πληρωμής – Πιστωτικοί τίτλοι – Παράδοση ή απόδοση μισθίου – Εργατικές διαφορές – Αμοιβές για παροχή εργασίας – Αυτοκινητικές διαφορές – Διατροφή και επιμέλεια τέκνων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να εξοικειωθούν με τις ειδικές διαδικασίες, τις διαδικαστικές ιδιομορφίες τους, τη ζώσα δικαστηριακή πρακτική, την μετάβαση από τη θεωρία στην πράξη.

Όλα τα παραπάνω επιτυγχάνονται διότι το μάθημα είναι θεωρητικώς και πρακτικώς ιδιαίτερος σημαντικό (θα έπρεπε για τον λόγο αυτό να ανήκει στα υποχρεωτικά μαθήματα). Καλύπτει ένα μεγάλο μέρος της δικαστηριακής ύλης και κατ' επέκταση της νομικής δραστηριότητας των ασκούντων νομικά επαγγέλματα. Εδώ είναι τα ασφαλιστικά μέτρα, οι ειδικές διαδικασίες όπως έχουν στο μεταξύ διαμορφωθεί, η διαταγή πληρωμής, η διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, η διαδικασία των οικογενειακών διαφορών. Διδάσκονται οι διαδικαστικές ρυθμίσεις που τις συνέχουν και οι οποίες διαφοροποιούν τις συγκεκριμένες ειδικές διαδικασίες από την τακτική. Οι ρυθμίσεις και οι αποκλίσεις παραπέμπουν στις βασικές αρχές του εν γένει δικονομικού δικαίου όπως είναι η αρχή της συζητήσεως και της ανακρίσεως, οι μονομερείς διαδικασίες, η προσωρινή παροχή έννομης προστασίας με τις εκπτώσεις από τις δικαιοκρατικές αρχές, η κοινωνική διάσταση ορισμένων διαδικασιών, η σχέση πατρότητας, μητρότητας κλπ. Το μάθημα είναι ιδιαίτερος αγαπητό στους φοιτητές, κάτι που προκύπτει από την αδρόα προσέλευση.

Δίκαιο Κοινωνικής Ασφάλειας – κωδ. ΥΕ15

Τομέας Δημοσίου Δικαίου

Διδάσκοντες:

Π. Παπαρηγοπούλου

Περιεχόμενο:

Εξετάζεται η διαμόρφωση του δεσμού της κοινωνικής ασφάλισης, η λειτουργία της κοινωνικής ασφάλισης που είναι οικονομική, υπό την έννοια ότι επιτυγχάνεται η κάλυψη των ασφαλισμένων από τους προκαθορισμένους ασφαλιστικούς κινδύνους μέσω των παροχών, οι οποίες χρηματοδοτούνται πρωτίστως με την οικονομική συμβολή των ίδιων και των εργοδοτών τους και μιας μικρότερης ή μεγαλύτερης σε έκταση αναδιανομής εισοδημάτων από τους οικονομικά ισχυρότερους ασφαλισμένους προς τους οικονομικά ασθενέστερους. Καλύπτονται θέματα οργάνωσης, διοίκησης και λειτουργίας των κλάδων ασφάλισης ασθένειας και των λοιπών κοινωνικών υπηρεσιών υγείας, ιδίως αυτών που παρέχονται από δημόσιους φορείς. Τέλος εξετάζεται το δίκαιο της κοινωνικής πρόνοιας και ιδιαίτερα στις μορφές κοινωνικής αρωγής και δράσης από τα διάφορα προνοιακά προγράμματα σε συνδυασμό με τις προϋποθέσεις και την αγωγιμότητα αντίστοιχων δικαιωμάτων.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ
  - 1.1. Τα συστήματα κοινωνικής προστασίας
  - 1.2. Οι κλάδοι του δικαίου της κοινωνικής προστασίας
2. ΠΗΓΕΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
  - 2.1. Εθνικές (Σύνταγμα, νόμος, ΣΣΕ, νομολογία)
  - 2.2. Υπερεθνικές (Διεθνές δίκαιο με έμφαση στο δίκαιο της ΕΕ)
3. ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
  - 3.1. Οι ενοποιήσεις των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης
  - 3.2. Η οργάνωση με βάση τον ν. 4387/2016

4. ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
5. Η ΥΠΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ
  - 5.1. Έννοια και συνέπειες της υπαγωγής
  - 5.2. Προϋποθέσεις υπαγωγής στην ασφάλιση για την κύρια ασφάλιση, την επικουρική και τις εφάπαξ παροχές
  - 5.3. Προϋποθέσεις για την υπαγωγή στην ασφάλιση ανεργίας, μητρότητας και οικογενειακών βαρών των μισθωτών
  - 5.4. Η ασφάλιση με το "εργόσημο" και με το "παράβολο"
6. Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
  - 6.1. Συστήματα χρηματοδότησης
  - 6.2. Οι εισφορές
  - 6.3. Οι κοινωνικοί πόροι
  - 6.4. Η αξιοποίηση της περιουσίας των ΟΚΑ
  - 6.5. Η κρατική χρηματοδότηση
  - 6.6. Διαφορές σχετικά με τις εισφορές και τους κοινωνικούς πόρους
7. ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ
  - 7.1. Έννοια, νομική φύση και είδη των παροχών
  - 7.2. Το περιουσιακό δικαίωμα στις παροχές
  - 7.3. Οι δικαιούχοι των παροχών
  - 7.4. Οι προϋποθέσεις απονομής των παροχών
  - 7.5. Οι συνταξιοδοτικές παροχές
  - 7.6. Οι παροχές ασθένειας, μητρότητας και οικογενειακών βαρών
  - 7.7. Οι παροχές ανεργίας
  - 7.8. Οι διαφορές σχετικά με τη χορήγηση των παροχών
8. Η ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΗΝ Ε.Ε.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές γνωρίζουν και κατανοούν τις έννοιες, τους κανόνες, τη νομολογία του δικαίου της κοινωνικής ασφάλισης.

Μπορούν να εφαρμόσουν τους κανόνες αυτούς σε καθημερινά ζητήματα.

Έχουν τη δυνατότητα να αξιολογήσουν κριτικά τις νομοθετικές παρεμβάσεις και τη νομολογία.

Έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν τις εξελίξεις σε εθνικό και ευρωπαϊκό - διεθνές επίπεδο του δικαίου της κοινωνικής ασφάλισης και γενικότερα της κοινωνικής προστασίας.

Όλα τα παραπάνω επιτυγχάνονται διότι το μάθημα «Δίκαιο της κοινωνικής ασφάλειας» (κοινωνική ασφάλιση, υγεία και πρόνοια) εστιάζει στην κοινωνική ασφάλιση που αποτελεί τον πλέον ανεπτυγμένο δεσμό κοινωνικής προστασίας και διαχρονικά βρίσκεται στο επίκεντρο των νομοθετικών παρεμβάσεων και συνακόλουθα συνοδεύεται από πλούσια νομολογία.

Η δε ύλη του μαθήματος στοχεύει στην εισαγωγή των φοιτητών στις βασικές έννοιες του ιατρικού δικαίου και ιδίως την προστασία της υγείας ως κοινωνικό δικαίωμα, την οργάνωση και λειτουργία του ΕΣΥ και την υπηρεσιακή σχέση του ιατρού του ΕΣΥ, την ΕΠΟ, να αναδείξει τη κοινωνικής ασφάλισης και στη γνώση των κανόνων και αρχών του δικαίου που διέπουν την κοινωνική ασφάλιση. Τέλος η διδασκαλία συνδυάζει τη θεωρητική παρουσίαση του δικαίου της κοινωνικής ασφάλισης και την ανάλυση της πλούσιας νομολογίας για ζητήματα κοινωνικής ασφάλισης.

Οικονομικό Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης – κωδ. ΥΕ22

Τομέας Διεθνών Σπουδών

Διδάσκοντες:

P. - Ε. Παπαδοπούλου

Περιεχόμενο:

Εμβάθυνση των σχέσεων εννόμων τάξεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση (αρχή της αυτονομίας, της ενωσιακής έννομης τάξης, σχέσεις διεθνούς, ενωσιακής και εθνικής έννομης τάξης, σχέσεις διεθνούς και ενωσιακού δικαίου).

Σχέση οικονομικής και πολιτικής οργάνωσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οικονομικό Σύνταγμα της Ένωσης.

Οικονομική και Νομισματική Ένωση.

Εσωτερική αγορά. Ελευθερία κυκλοφορίας προσώπων, εμπορευμάτων, υπηρεσιών και κεφαλαίων.

Κοινή αγροτική πολιτική.

Κοινή εμπορική πολιτική.

Ελεύθερος ανταγωνισμός.

Φορολογική εναρμόνιση.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος, ο φοιτητής/η φοιτήτρια γνωρίζει τις βασικές έννοιες και αρχές του ουσιαστικού δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και είναι εξοικειωμένος με τους κανόνες που διέπουν την ελεύθερη κυκλοφορία των συντελεστών παραγωγής μέσα στην ενιαία αγορά της ΕΕ, καθώς και με τους κανόνες του ανταγωνισμού. Θα είναι συνεπώς σε θέση να εφαρμόσουν τους κανόνες αυτούς στο πλαίσιο της επαγγελματικής τους δραστηριότητας, είτε ως νομικοί σύμβουλοι είτε ως δικαστικοί λειτουργοί, αξιοποιώντας όλες τις δυνατότητες που παρέχει στους ιδιώτες το Οικονομικό Δίκαιο της ΕΕ.

Δικαστική Ψυχολογία και Ψυχιατρική – κωδ. ΥΕ 29

Τομέας Ποινικών Επιστημών

Διδάσκοντες:

Δ. Κιούπης, Β. Πετρόπουλος

Περιεχόμενο:

Στο πρώτο τμήμα (δικαστική ψυχιατρική) περιλαμβάνονται:

Ανικανότητα για καταλογισμό και ελαττωμένη ικανότητα για καταλογισμό (ανάλυση των άρθρων 34,36 Π.Κ.).

Διάγνωση της ανικανότητας για καταλογισμό και της ελαττωμένης ικανότητας για καταλογισμό.

Ελευθερία της βούλησης.

Ακούσιος εγκλεισμός.

Ποινική αντιμετώπιση. Μέτρα ασφαλείας για τους ανίκανους για καταλογισμό και ελαττωμένη ποινή για τους ελαττωμένης ικανότητας δράστες.

Στο δεύτερο τμήμα (δικαστική ψυχολογία), εξετάζεται η ιστορική εξέλιξη της ψυχολογίας και της δικαστικής ψυχολογίας.

Ειδικότερα, ο μεθοδολογικός και επιστημονικός πλουραλισμός και η λειτουργία της δικαστικής ψυχολογίας στο πλαίσιο της ποινικής δίκης. Ψυχολογικές μέθοδοι (test) για διερεύνηση της αξιοπιστίας των μαρτύρων.

Ψυχολογία των μαρτύρων. Τα τρία στάδια ανάλυσης της συμπεριφοράς του μάρτυρα: αντίληψη-μνήμη-κατάθεση.

Ψυχολογία του κατηγορουμένου. Ειδικότερα, η περίπτωση της ψευδούς ομολογίας.

Η διαδικασία λήψης της δικαστικής απόφασης.

Στο τρίτο τμήμα αναπτύσσεται το θέμα της λειτουργίας του πραγματογνώμονα στην ποινική δίκη.

Ψυχολόγος και ψυχίατρος πραγματογνώμων και η επικοινωνία του με τον δικαστή. Ο τεχνικός σύμβουλος. Τα συνταγματικά όρια και το νομοθετικό πλαίσιο. Ο πραγματογνώμων και η σχέση του με τον κατηγορούμενο και το δύμα.

Επιστημονική τεκμηρίωση και δικαστική απόφαση. Αιτιολογημένη δικαστική κρίση.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές αναμένεται ότι θα μπορούν να:

- κατανοήσουν τις περιπτώσεις ανικανότητας και ελαττωμένης ικανότητας για καταλογισμό
- αναλύσουν τη δυναμική της ποινικής δίκης και τα ζητήματα της συμπεριφοράς μάρτυρα, κατηγορουμένου και δικαστή
- αφομοιώσουν τον ρόλο του πραγματογνώμονα στην ποινική δίκη.

Επίσης, εξοικειώνονται με τα πορίσματα της σύγχρονης ψυχιατρικής και ψυχολογίας και τα μεθοδολογικά εργαλεία αυτών των επιστημών.

Όλα τα ανωτέρω επιτυγχάνονται διότι το μάθημα χωρίζεται σε τρία τμήματα: δικαστική ψυχιατρική, δικαστική ψυχολογία και η δέση του πραγματογνώμονα στην ποινική δίκη.

Το μάθημα στοχεύει στην ανάλυση των σχετικών νομοθετικών διατάξεων και στην

παρουσίαση της πρακτικής εφαρμογής τους. Παρουσιάζονται σχετικές εμπειρικές έρευνες και πρακτικές ασκήσεις από τη νομολογία και διεθνή βιβλιογραφία.

Έτσι ο φοιτητής της νομικής έχει την δυνατότητα μιας διεπιστημονικής προσέγγισης του εγκλήματος και της ποινικής δίκης και μιας συνολικότερης προσέγγισης των φαινομένων.

Διεθνές Ποινικό Δίκαιο – κωδ. ΥΕ30

Διατομεακό

Διδάσκοντες:

Γ. Κυριακόπουλος, Φ. Παζαρτζή, Γ. Τριανταφύλλου, Αρ. Τζανετής, Ε. Μίχα (ΕΔΙΠ)

Περιεχόμενο:

Τα τοπικά όρια των ποινικών νόμων. Το δίκαιο των τοπικών ορίων-Νομική φύση των κανόνων του διεθνούς ποινικού δικαίου υπό στενή έννοια-Γενικοί και ειδικοί κανόνες έκτασης της ποινικής εξουσίας-ποινική κυριαρχία και δικονομικός καταναγκασμός-Οι αρχές του δ.π.δ.-Εφαρμογή αλλοδαπού ποινικού Δικαίου-Ο τόπος τέλεσης του εγκλήματος-Η αρχή της εδαφικότητας-Η αρχή της σημαίας- Η ενεργητική και παθητική αρχή της προσωπικότητας- Η προστατευτική αρχή και η αρχή της παγκόσμιας δικαιοσύνης. Εμβάθυνση στην προβληματική του εγκλήματος με διεθνείς όψεις, εξοικείωση με τη νομική φύση των θεμάτων διεθνούς ποινικού δικαίου, προαγωγή της σύνδετης νομικής σκέψης.

Εθνικά και διεθνή συστήματα καταστολής διεθνών εγκλημάτων και παρανόμων πράξεων διεθνούς ενδιαφέροντος και διασυνοριακής διάστασης. Οι πηγές των διεθνών ποινικοποιήσεων. Αρχές εγκαθίδρυσης διεθνών ποινικών αρμοδιοτήτων. Ποινική καταστολή διεθνών εγκλημάτων. Διεθνή εγκλήματα και διεθνή ποινικά δικαστήρια. Λειτουργία της διεθνούς ποινικής δικαιοσύνης. Σχέσεις εθνικής και διεθνούς ποινικής καταστολής. Η Ελλάδα και η διεθνής ποινική δικαιοσύνη.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές και φοιτήτριες αναμένεται να έχουν αποκτήσει ολοκληρωμένη γνώση των βασικών εννοιών και των αρχών του διεθνούς ποινικού δικαίου και της διεθνούς ποινικής δικαιοσύνης (nullum crimen nulla poena sine lege, ne bis in idem, αρχή της οικουμενικής δικαιοδοσίας, αρχή ατομικής ποινικής ευθύνης, αρχή της συμπληρωματικότητας, κλπ.). Επιπλέον, εξοικειώνονται με τις ρυθμίσεις του Καταστατικού της Ρώμης, τη διαδικασία λειτουργίας του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου (δικαιοδοσία, αρμοδιότητα) και τη νομολογία του. Επομένως, θα μπορούν να εφαρμόσουν μελλοντικά τους κανόνες αυτούς στο πλαίσιο της επαγγελματικής τους δραστηριότητας, ως δικηγόροι/νομικοί σύμβουλοι, αλλά και ως δικαστικοί λειτουργοί, ή ως διπλωματικοί υπάλληλοι,

δεδομένης της ενσωμάτωσης του Καταστατικού της Ρώμης στην εθνική έννομη τάξη.

Όλα τα ανωτέρω επιτυγχάνονται διότι η ύλη του μαθήματος αποσκοπεί στην εξοικείωση των φοιτητών με τα ζητήματα που ανακύπτουν σε σχέση με αξιόποινες μορφές συμπεριφοράς, οι οποίες παρουσιάζουν διεθνείς όψεις. Η αυξανόμενη ανάπτυξη της τεχνολογίας και η πύκνωση της επικοινωνίας σε υπερεθνικό επίπεδο καθιστούν την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος αυτού σημαντικό εφόδιο ενός νέου νομικού στο σύγχρονο πολυπολιτισμικό κοινωνικό περιβάλλον.

Μαθήματα Ελεύθερης Επιλογής

Δίκαιο Αλλοδαπών – κωδ. 2071

Τομέας Διεθνών Σπουδών

Διδάσκοντες:

Χρ. Τσούκα

Περιεχόμενο:

Δίκαιο αλλοδαπών. Βασικές έννοιες. Πηγές και αρχές του δικαίου αλλοδαπών. Ιστορικά στοιχεία. Μεταναστευτικό δίκαιο (είσοδος, διαμονή και λοιπά δικαιώματα και υποχρεώσεις των αλλοδαπών, κατηγορίες αλλοδαπών φυσικών προσώπων: ομογενείς, ευρωπαίοι πολίτες, υπήκοοι τρίτου κράτους). Δίκαιο διεθνούς προστασίας (καθεστώς πρόσφυγα και καθεστώς επικουρικής προστασίας). Μορφές απομακρύνσεως αλλοδαπών.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής γνωρίζει εκτός από τις πηγές και τις αρχές που διέπουν το δίκαιο αλλοδαπών στο σύνολό του, τις δύο βασικές πτυχές του συγκεκριμένου δικαιοϊκού κλάδου. Πρόκειται, κατά πρώτο λόγο, για το τμήμα των κανόνων δικαίου που αφορούν το φαινόμενο της μετανάστευσης, την μετακίνηση, δηλαδή, των αλλοδαπών με σκοπό τη βελτίωση των συνθηκών της ζωής τους, μετακίνηση που πάντως συνδυάζεται με τη δυνατότητα αυτών να επιστρέψουν, όποτε το επιθυμούν στο κράτος καταγωγής τους. Τα δεύτερο βασικό κομμάτι του δικαίου αλλοδαπών αφορά τη διεθνή προστασία, δηλαδή την προστασία αυτών που μετακινούνται είτε υπό τον φόβο διωγμού (προσφυγικό δίκαιο) είτε υπό συνθήκες που ενέχουν τον κίνδυνο για τους αλλοδαπούς να υποστούν σοβαρή βλάβη στην χώρα προελεύσεώς τους (καθεστώς επικουρικής προστασίας). Κατά συνέπεια, ο φοιτητής είναι σε θέση ως μελλοντικός δικαστής, δικηγόρος, συμβολαιογράφος ή νομικός σύμβουλος να ερμηνεύσει και να εφαρμόσει τους κανόνες που αφορούν τις διάφορες κατηγορίες αλλοδαπών και τα επί μέρους ζητήματα που ανακύπτουν σε κάθε ειδικότερη περίπτωση. Και τούτο έχοντας συνειδητοποιήσει το ότι οι κανόνες για τους οποίους πρόκειται είναι ποικίλης κανονιστικής προελεύσεως, ανήκουν δηλαδή στο εθνικό, το δημόσιο διεθνές και το ενωσιακό δίκαιο.

Ιατρικό Δίκαιο – κωδ. 2073

Διατομεακό

Διδάσκοντες:

Ν. Δημητράτος, Θ. Λύτρας, Π. Νικολόπουλος, Π. Παπαρρηγοπούλου

Περιεχόμενο:

ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Στο πλαίσιο του Αστικού Δικαίου εξετάζονται: η σύμβαση ιατρικής αγωγής (νομική φύση, υποχρεώσεις των συμβαλλομένων μερών), η αυθαίρετη ιατρική πράξη (υποχρεώσεις ενημέρωσης και συναίνεσης) και το ιατρικό σφάλμα (έννοια, είδη ιατρικών σφαλμάτων, δικαιοπρακτική και αδικοπρακτική ευθύνη του ιατρού).

ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Η ύλη, αφορά τα εξής:

A. Γενικό Μέρος

1. Ιστορική Αναδρομή στην Ιατρική Ποινική Ευθύνη
2. Η Ιατρική Ποινική Ευθύνη στη σύγχρονη Θεωρία και Πράξη
3. Η έννοια της ενημέρωσης και της συναίνεσης από Ποινικής σκοπιάς
4. Ιατρική (ποινική) αμέλεια και ιατρικό σφάλμα
5. Το πρόβλημα της έκθεσης (ά. 306 Π.Κ.) και η ιδιαίτερη νομική υποχρέωση του ιατρού
6. Ιατρικό Απόρρητο
7. Ποινικές διατάξεις που αφορούν ειδικά στους ιατρούς

B. Ειδικό Μέρος

1. Η ευθύνη ιατρών και οροδετικών από ποινικής σκοπιάς
2. Το πρόβλημα της Ευθανασίας
3. Ανακουφιστική και παρηγορητική Ιατρική - Θεραπευτικό προνόμιο
4. Ποινική ιατρική ευθύνη στη γυναικολογία, μαιευτική και νεογνολογία
5. Ιατρικώς υποβοηθούμενη αναπαραγωγή
6. Ιατρική ποινική ευθύνη ειδικών και ειδικευομένων
7. Η ποινική προβληματική στις μεταμοσχεύσεις
8. Ιατρική ποινική ευθύνη στην εντατικολογία
9. Η ποινική προβληματική στην ιατρική των καταστροφών
10. Ποινικό Δίκαιο και Βιοηθική.

ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΙΚΑΙΟ

1. Η κρατική ευθύνη για την οργάνωση και λειτουργία δημόσιων υπηρεσιών υγείας κατά το Σύνταγμα και το ευρωπαϊκό δίκαιο.
2. Τα πρότυπα οργάνωσης δημόσιων υπηρεσιών υγείας.
3. Το εθνικό σύστημα υγείας (ΕΣΥ) (παρέχουσα διοίκηση)
  - Οργάνωση
  - Γενικές αρχές
  - Επείγουσα νοσηλεία
  - Υπηρεσίες υγείας σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ
  - Αστική ευθύνη δημόσιων υπηρεσιών υγείας
4. Η προστασία της δημόσιας υγείας (εξουσιαστική διοίκηση)
  - Έννοια και διακρίσεις
  - Γενικές αρχές
  - Υγειονομικοί κανονισμοί
  - Παραδείγματα πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας πρόληψης

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές /τριες αποκτούν την ικανότητα αντίληψης της ευθύνης του ιατρού τόσο στο πεδίο του αστικού δικαίου όσο και στα πεδία του ποινικού και δημοσίου δικαίου.

Διεθνές Δίκαιο Εναέριου Χώρου και Διαστήματος /Αεροπορικό Δίκαιο – κωδ. 2074

Διατομεακό

Διδάσκοντες:

Χρ. Χρυσάνδης, Γ. Κυριακόπουλος

Περιεχόμενο:

Δημόσιο διεθνές δίκαιο εναέριου χώρου. Νομικό καθεστώς εναέριου χώρου, εθνικού και διεθνούς. Οι δικαιοδοσίες του παράκτιου κράτους στον εναέριο χώρο, εθνικό και διεθνή. Διεθνείς οργανισμοί, διαχείριση και εκμετάλλευση του εναέριου χώρου. Το δεσμικό πλαίσιο οργάνωσης του «Ενιαίου Ευρωπαϊκού Ουρανού». Διεθνές δεσμικό πλαίσιο εναέριου κυκλοφορίας. Οι στρατιωτικές χρήσεις του εναέριου χώρου. Διεθνές δίκαιο εξω-ατμοσφαιρικού Διαστήματος. Ορισμός και αντικείμενο του δικαίου Διαστήματος, πηγές και υποκείμενα, η διεθνής ευθύνη από δραστηριότητες στο διάστημα, δορυφόροι και remote sensing, διαστημικές δραστηριότητες και προστασία του γήινου και εξωγήινου περιβάλλοντος, στρατιωτικές χρήσεις του διαστήματος.

Β' Γνωστικό πεδίο Ιδιωτικό αεροπορικό δίκαιο. Πηγές του αεροπορικού δικαίου. Το νομικό καθεστώς του αεροσκάφους και τα εμπράγματα δικαιώματα σε αυτό. Νηολόγηση αεροσκαφών, Συμβάσεις εκμετάλλευσης αεροσκαφών. Ναύλωση. Μίσθωση. Αεροπορική μεταφορά. Η ευθύνη του αεροπορικού μεταφορέα για τους επιβάτες τις αποσκευές και τα εμπορεύματα. Η Διεθνής Σύμβαση του Μόντρεαλ, το πεδίο εφαρμογής και οι ρυθμίσεις της. Η κοινοτική νομοθεσία. Η κρατική εποπτεία της επιχείρησης αεροπορικής μεταφοράς. Προϋποθέσεις αδειοδότησης. Ο δεσμός του Υπόλογου Διευθυντή. Διερεύνηση αεροπορικών ατυχημάτων. Αγωγές και αξιώσεις συγγενών θυμάτων αεροπορικών ατυχημάτων. Η χρηματική ικανοποίηση για ψυχική οδύνη. Ο κύκλος της οικογένειας και των προσώπων που νομιμοποιούνται στην έγερση αγωγής για χρηματική ικανοποίηση ένεκα ψυχικής οδύνης. Ζητήματα ιδιωτικού διεθνούς δικαίου και διεθνούς δικαιοδοσίας. Η ευθύνη του κατασκευαστή αεροσκάφους.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει ως προς το:

1. Δίκαιο Εναερίου Χώρου & Διαστήματος

Γνώσεις για τις ρυθμίσεις της διεθνούς Συμβάσεως του Σικάγο και άλλων διεθνών κειμένων για ζητήματα αεροπλοΐας.

Γνώσεις για τα κυριαρχικά δικαιώματα στον εναέριο χώρο

Γνώσεις για τα δικαιώματα και εκμετάλλευση του διαστήματος

Γνώσεις για τη διεθνή συνεργασία στην εκμετάλλευση των αερομεταφορών

2. Ιδιωτικό Αεροπορικό Δίκαιο

Ειδίκευση σε νομικά ζητήματα Αεροπορικών Μεταφορών και Αεροπορικών Επιχειρήσεων, όπως π.χ.:

- Συμβάσεις αεροπορικής μεταφοράς (επιβατών, αποσκευών και εμπορευμάτων)
- Συμβάσεις συνδυασμένων μεταφορών εμπορευμάτων
- Οργάνωση Λειτουργία και Εποπτεία Αεροπορικών Επιχειρήσεων
- Αεροπορικά Ατυχήματα: Ευθύνες και Διερεύνηση

Δίκαιο Ελεύθερου Ανταγωνισμού – κωδ. 2105

Τομέας Β' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Μ. Μαστρομανώλης, Ευθ. Κιρινή

Περιεχόμενο:

Το μάθημα καλύπτει τις ακόλουθες θεματικές: έννοια ανταγωνισμού, βασικές αρχές οικονομικής του ανταγωνισμού, προτεραιότητες της πολιτικής ανταγωνισμού, σχέση μεταξύ Δικαίου Ελεύθερου και Δικαίου Αδέμιτου Ανταγωνισμού, σχέση εθνικού και ενωσιακού Δικαίου του Ανταγωνισμού, έννοια σχετικής αγοράς, απαγόρευση αντι-ανταγωνιστικών συμπράξεων, ατομικές εξαιρέσεις και ομαδικές απαλλαγές, οριζόντιες και κάθετες συμπράξεις, καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης, έλεγχος συγκεντρώσεων επιχειρήσεων, μέσα επιβολής (διοικητικές κυρώσεις, ποινική καταστολή, αστικές αξιώσεις αποζημίωσης), σύγχρονες τάσεις και προοπτικές του Δικαίου του Ανταγωνισμού.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν εξοικειωθεί με τις δικαιοπολιτικές επιλογές του εθνικού και του ενωσιακού νομοθέτη γύρω από τη διαδικασία του ανταγωνισμού μεταξύ επιχειρήσεων, τους κανόνες με τους οποίους προστατεύεται ο ανταγωνισμός, καθώς και τις σύγχρονες τάσεις που διέπουν τον κλάδο.

Η εξέλιξη του Δικαίου του Ανταγωνισμού υπήρξε αλματώδης, ιδίως την τελευταία δεκαετία, ενώ οι κανόνες του παραμένουν αναπόσπαστο τμήμα και ακρογωνιαία λίθος της βιομηχανικής οργάνωσης σε κάθε σύστημα ελεύθερης οικονομίας.

Business Acquisitions And Mergers – κωδ. ΕΡΑ08

Τομέας Β' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Χρ. Χρυσάνδης

Περιεχόμενο:

Types of business acquisitions; share deals, asset deals, capital increase and legal mergers. Types of legal mergers. - Liability for information memorandum regarding business acquisitions. Legal and financial due diligence. Share transfer agreements. Liability for the value of the transferred shares, or assets. - The merger process. Shareholders' and creditors protection during the merger process. Liability in the context of merger transactions. - Competition law implications of business acquisitions; mergers and full function enterprises. - Employees' rights in case of business acquisitions. - Hostile takeovers.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να είναι σε θέση να έχουν αποκτήσει νομική και πρακτική εξειδίκευση σε νομικά ζητήματα εξαγοράς και συγχώνευσης επιχειρήσεων και ιδίως στα εξής:

- Συμβάσεις απόκτηση πακέτων μετοχών, πλειοψηφικών ή μειοψηφικών
- Συμβάσεις εξαγοράς επιχειρηματικών περιουσιακών στοιχείων
- Νομικός έλεγχος επιχειρήσεις
- Συμφωνίες μετόχων
- Συμβάσεις συγχώνευσης ή απόσχισης εταιριών και επιχειρηματικών κλάδων
- Ανάλυση οικονομικών καταστάσεων επιχειρήσεων και βασική λογιστική

Φιλοσοφία του Δικαίου – κωδ. 2024

Τομέας Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)

Διδάσκοντες:

Φ. Βασιλόγιαννης, Β. Βουτσάκης

Περιεχόμενο:

Προηγείται, κατ' αρχάς, μια σύντομη εισαγωγή στη φιλοσοφία, εκτίθεται γιατί η φιλοσοφία του δικαίου αποτελεί κλάδο της πρακτικής φιλοσοφίας και πώς τα συγκεκριμένα ηθικά και πολιτικά ερωτήματα μας οδηγούν σε θεμελιώδεις αξιολογήσεις. Εν συνεχεία, εξετάζονται οι σχέσεις ατόμου, κοινωνίας και κράτους, δικαίου, ηθικής και πολιτικής, καθώς και η έννοια του δικαίου, οι βασικές ιδέες για το δίκαιο, καθώς και η ανάγκη διαλόγου μεταξύ των σχετικών θεωριών: του νομικού δετικισμού, του φυσικού δικαίου και του σύγχρονου αντιδετικισμού (θεωρίες, ερωτήματα, πρωταγωνιστές και δεσμικές συνέπειες). Επίσης, εξετάζεται η έννοια της δικαιοσύνης και οι θεμελιώδεις πολιτικές θεωρίες από την αρχαιότητα ως τη Νεωτερικότητα, η σκοπιά της ηθικής και οι βασικές κανονιστικές θεωρίες: ωφελμισμός, δεοντοκρατία, αρεταϊκή ηθική (αξίες, μέθοδοι, πρωταγωνιστές). Ειδικά πεδία έρευνας αποτελούν ιδίως η δημοκρατία, υπακοή στους νόμους, η σχέση θρησκείας και δικαίου, η φιλοσοφία της ποινής, το ζήτημα του δικαίου πολέμου και της τρομοκρατίας, η φιλοσοφία του ιδιωτικού δικαίου, το ζήτημα της σχέσης της ισότητας με την ελευθερία, καθώς και η σχέση λογοτεχνίας, δικαίου και επιστήμης του δικαίου.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν εξοικειωθεί με την:

1. Αντίληψη των θεμελιωδών εννοιών της ηθικής και πολιτικής φιλοσοφίας και της διαπλοκής τους με την εννοιολογική εργαλειοθήκη του δικαίου.
2. Δυνατότητα σύλληψης των νομικών ζητημάτων ως ουσιαστών ηθικών και εν ευρεία έννοια πολιτικών.

Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο – κωδ. 2025

Τομέας Διεθνών Σπουδών

Διδάσκοντες:

Χ. Παμπούκης, Χρ. Τσούκα

Περιεχόμενο:

Η ύλη αποτελείται από μεθόδους εφαρμοστέου δικαίου, θέματα διεθνούς δικαιοδοσίας δικαστηρίων, διεθνή διαιτησία, αναγνώριση και εκτέλεση αλλοδαπών αποφάσεων, ελληνική ιθαγένεια.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του εν λόγω μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν εξοικειωθεί με τα ολόένα και περισσότερο πυκνότερα ζητήματα, λόγω παγκοσμιοποίησης, που γεννούν οι διεθνείς ιδιωτικές σχέσεις και τούτο διότι το Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο αποτελεί βασικό μάθημα ως προς την επίλυση νομικών ζητημάτων αναφορικά με σχέσεις ιδιωτικού κυρίως δικαίου με στοιχεία αλλοδαπότητας. Να σημειωθεί ότι εν πολλοίς οι πηγές είναι ενωσιακού δικαίου και επομένως αποτελεί ένα κοινό δίκαιο στα κράτη μέλη της ΕΕ.

Συλλογικό Εργατικό Δίκαιο – κωδ. 2026

Διδάσκοντες:

Κ. Μπακόπουλος, Δ. Λαδάς, Ι. Σκανδάλης

Περιεχόμενο:

Στο μάθημα αναλύονται οι έξι θεματικές ενότητες:

Στην πρώτη θεματική ενότητα αναλύονται ιδίως: Η συνδικαλιστική ελευθερία ως θεμελιώδες δικαίωμα. Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις (έννοια, δομή, γενικά χαρακτηριστικά Ν. 1264/1982). Σκοπός, Ίδρυση και διάλυση των Συνδικαλιστικών Οργανώσεων. Μέλη και λειτουργία της συνδικαλιστικής οργάνωσης και των οργάνων της (Διοικητικό Συμβούλιο, Εφορευτική Επιτροπή, Γενική Συνέλευση). Προστασία της συνδικαλιστικής ελευθερίας. Δημοκρατία στους τόπους εργασίας. Στην δεύτερη θεματική ενότητα αναλύονται ιδίως: Η συλλογική αυτονομία. Οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας. Νομοθετική ρύθμιση Ν. 1876/1990. Πεδίο εφαρμογής. Περιεχόμενο. Δικαίωμα και Υποχρέωση για διαπραγμάτευση. Κατάρτιση, δέσμευση, διάρκεια και χρονικό πεδίο ισχύος συλλογικών συμβάσεων εργασίας. Σχέση συλλογικών συμβάσεων με άλλες πηγές (αρχή της εύνοιας). Δικαστικός έλεγχος των συλλογικών συμβάσεων εργασίας. Επίλυση συλλογικών διαφορών: συμφιλίωση, μεσολάβηση, διαιτησία.

Στην δεύτερη θεματική ενότητα εξετάζεται η απεργία, η οποία είναι κρίσιμο συνταγματικό δικαίωμα, διεθνώς αναγνωρισμένο και εξειδικεύεται με τον οργανωτικό Ν. 1264/1982. Έννοια, αποδέκτες, φορείς, αιτήματα, μορφές απεργίας. Προϋποθέσεις νομιμότητας της απεργίας. Απαγόρευση εργοδοτικών μέτρων. Παράνομη και καταχρηστική απεργία. Συνέπειες συμμετοχής σε απεργία και επίλυση δικαστικών διαφορών.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν εξοικειωθεί με θεμελιώδεις δεσμούς του Εργατικού Δικαίου, οι οποίοι απαντώνται στο συλλογικό εργατικό δίκαιο, που αποτελεί και την ιδιομορφία του Εργατικού Δικαίου. Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις είναι δεσμός άσκησης της συνδικαλιστικής δράσης, που αποτελεί συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα. Οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας αποτελούν δεσμό καθορισμού γενικών όρων εργασίας και δέτουν κατώτατα όρια προστασίας ιδίως επί μισθολογικών θεμάτων. Ο εργασιακός αγώνας, κατοχυρώνεται συνταγματικά και ρυθμίζεται ειδικά. Ιδιαίτερη σημασία έχει η επίλυση συλλογικών διαφορών με εξέταση των δεσμών της συμφιλίωσης, μεσολάβησης και διαιτησίας

Οι φοιτητές, που έχουν επιτυχώς ολοκληρώσει το μάθημα, είναι σε θέση να επεξεργαστούν με επάρκεια θεωρητικά ζητήματα επί των παραπάνω θεμάτων, καθώς και να επιλύσουν πρακτικά ζητήματα.

Εφαρμογές Αστικού Δικαίου – κωδ. 2027

Τομέας Α' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α'. κλιμ. (Α-Ι):	Ε. Δακορώνια, Γ. Μεντής, Ζ. Τσολακίδης, Γ. Λαδογιάννης, Θ. Λύτρας
Β'. κλιμ. (Κ-Ν):	Κ. Χριστακάκου-Φωτιάδη, Π. Παπαρσενίου, Α. Καραμπατζός, Κ. Καραγιάννης, Π. Νικολόπουλος, Β. Παναγιωτόπουλος
Γ'. κλιμ. (Ξ-Ω):	Δ. Παπαδοπούλου-Κλαμαρή, Δ. Λιάπης, Γ. Γεωργιάδης, Γ. Λέκκας, Ε. Οικονομίδου-Πούλου

Περιεχόμενο:

Σύνδεση των επιμέρους κλάδων του αστικού δικαίου με ανάλυση και επεξεργασία πρακτικών θεμάτων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/φοιτήτρια αναμένεται να έχει αποκτήσει την ικανότητα επίλυσης σύνθετων θεμάτων του Αστικού Δικαίου και να είναι σε θέση να αξιοποιήσει τις γνώσεις που απέκτησε από τη διδασκαλία των επιμέρους κλάδων του αστικού δικαίου (Γενικές Αρχές, Γενικό Ενοχικό, Ειδικό Ενοχικό, Εμπράγματο, Οικογενειακό & Κληρονομικό).

Μαθήματα Υποχρεωτικής Επιλογής

Δίκαιο Περιβάλλοντος – κωδ. ΥΕ04

Διατομεακό

Διδάκοντες:

Ηλ. Αναγνωστόπουλος, Αλ. Δημάκης, Ε. Δακωρόνια, Θ. Λύτρας, Ελ.Οικονομίδου-Πούλου, Γ. Δελλής

Περιεχόμενο:

- A. Προστασία του περιβάλλοντος από πλευράς συνταγματικού και διοικητικού δικαίου. Φορείς και αποδέκτες των δικαιωμάτων επί του περιβάλλοντος, νομική ισχύς και ένδικη προστασία. Σύγκρουση προστασίας περιβάλλοντος και προστασίας της ιδιοκτησίας, η αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης. Οι μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων, η νομολογία του Συμβουλίου Επικρατείας για την προστασία της φύσης, η περιβαλλοντική πληροφόρηση, ευθύνη αποζημίωσης για περιβαλλοντικές βλάβες, η προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος, η προστασία των δασών.
- B. Προστασία του περιβάλλοντος μέσω των διατάξεων προστασίας της προσωπικότητας, περί αδικοπραξιών, γειτονικού δικαίου και καταχρήσεως δικαιώματος. Ειδικός νόμος για την προστασία του περιβάλλοντος και ασφαλιστική κάλυψη των οικολογικών ζημιών.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του διατομεακού αυτού μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει ολοκληρωμένη και διεπιστημονική παρουσίαση των νομικών μεθόδων και εργαλείων προστασίας του περιβάλλοντος. Παράλληλα, επιτυγχάνεται η εμβάθυνση σε αντικείμενα που έχουν ήδη διδαχθεί οι φοιτητές/φοιτήτριες, όπως το διοικητικό δίκαιο, η διοικητική δικονομία, το εμπράγματο και το ενοχικό δίκαιο, η πολιτική δικονομία, κ.τ.λ., στο ειδικό πεδίο της περιβαλλοντικής προστασίας.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές /φοιτήτριες θα αποκτήσουν τη δυνατότητα να ερμηνεύουν τις διάφορες νομικές διατάξεις υπό το πρίσμα του άρθρου 24 του Συντάγματος για την Προστασία του Περιβάλλοντος, δηλ. έτσι ώστε η εφαρμογή τους τότε μόνο να είναι αποδεκτή όταν δεν προσκρούει στις απαιτήσεις μιας βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης. Συνεπώς:

- Εξοικειώνονται με τις μεθοδολογικές ιδιαιτερότητες, τις πηγές και τις αρχές του δικαίου του περιβάλλοντος.
- Κατανοούν τη στενή σύνδεση μεταξύ δικαίου, περιβάλλοντος και οικονομίας.
- Είναι σε θέση να αναλύουν και να αξιολογούν κριτικά τις δικαστικές αποφάσεις σε περιβαλλοντικές υποθέσεις.

Διδάσκοντες:

Γ. Σωτηρόπουλος, Εμμ. Μαστρομανώλης

Περιεχόμενο:

Το μάθημα απευθύνεται σε φοιτητές οι οποίοι είναι ήδη εξοικειωμένοι με βασικές ρυθμίσεις του Εμπορικού Δικαίου, ιδίως όσες αφορούν την έννοια της εμπορικής ιδιότητας και τις έννομες συνέπειες που εκπορεύονται από αυτήν. Ειδικότερα, το Πτωχευτικό Δίκαιο εφαρμόζεται σε περίπτωση οικονομικής κατάρρευσης του οφειλέτη εμπόρου, και, με την έννοια αυτή ρυθμίζει την παθολογία της εμπορικής δραστηριότητας. Σκοπός των ρυθμίσεων του Πτωχευτικού Δικαίου είναι η ισότιμη ικανοποίηση των εγχειρόγραφων πιστωτών στην περίπτωση που δεν επαρκεί η περιουσία του οφειλέτη για την ικανοποίηση όλων. Το δίκαιο της πτώχευσης περιλαμβάνει ιδίως τις προϋποθέσεις, την διαδικασία κήρυξης και την οργάνωσή της, την νομική θέση του πτωχεύσαντος και τις κατηγορίες των πτωχευτικών πιστωτών, τα συστήματα ευθύνης διοικητών και τρίτων, τα όργανα, τις εργασίες και την περάτωση της πτώχευσης. Προς το Πτωχευτικό Δίκαιο, ως δίκαιο εκκαθάρισης μη βιώσιμων επιχειρήσεων στην βάση της αρχής της ισότητας των πιστωτών, συσχετίζεται το δίκαιο εξυγίανσης των επιχειρήσεων (κυρίως οι διατάξεις του Πτωχευτικού Κώδικα για τη διαδικασία εξυγίανσης), όπως και δεσμοί του «Παραπτώχευτικού Δικαίου», (για παράδειγμα, η ειδική διαχείριση) που επιτελούν παρόμοια λειτουργία. Η ύλη του μαθήματος καλύπτει επίσης πτυχές καινοφανών και αυτοματοποιημένων διαδικασιών οι οποίες κατατείνουν στη ρύθμιση του χρέους του εμπόρου-οφειλέτη (εξωδικαστικός συμβιβασμός). Τέλος, περιλαμβάνει τις ρυθμίσεις για τη διασυνοριακή αφερεγγυότητα, σε ενωσιακό και διεθνές επίπεδο, αλλά και τις απόπειρες ουσιαστικής ομογενοποίησης των πτωχευτικών δικαίων των Κρατών-Μελών της ΕΕ, ιδίως προς την κατεύθυνση της προληπτικής αναδιάρθρωσης των επιχειρήσεων των αφερέγγυων εμπόρων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει την ικανότητα κατανόησης των νομικών επιλογών που παρέχονται στους εμπόρους με παρόντα ή διαφαινόμενα προβλήματα ρευστότητας.

Όλα τα παραπάνω επιτυγχάνονται διότι η ύλη του Πτωχευτικού Δικαίου αποτελεί φυσικό συμπλήρωμα άλλων μαθημάτων του Εμπορικού Δικαίου (ιδίως του Γενικού Μέρους του Εμπορικού Δικαίου και του Δικαίου των Εμπορικών Εταιρειών), καθώς αντιμετωπίζει την παθολογία της εμπορικής δραστηριότητας. Η προϊούσα οικονομική κρίση σε παγκόσμιο επίπεδο έχει αναδείξει τη σημασία του Πτωχευτικού Δικαίου, ενώ ο έλληνας νομοθέτης, ανταποκρινόμενος στις σχετικές προκλήσεις, έχει προβεί σε αλληπάλληλες τροποποιήσεις των εθνικών ρυθμίσεων του κλάδου αυτού.

Διδάσκοντες:

Α. Διονυσοπούλου, Β. Πετρόπουλος

Περιεχόμενο:

Διδάσκεται η ύλη συγκεκριμένων ειδικών ποινικών νόμων, η γνώση των οποίων έχει ιδιαίτερη θεωρητική και πρακτική βαρύτητα, όπως ο νόμος για την νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, οι ουσιαστικές και δικονομικές διατάξεις που αφορούν τις εγκληματικές οργανώσεις, ο νόμος για την καταπολέμηση της διάδοσης των ναρκωτικών, οι διατάξεις περί άρσεως του

απορρήτου των επικοινωνιών κ.λπ.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται -μέσω της διδακτέας ύλης συγκεκριμένων ειδικών ποινικών νόμων- να έχουν αποκτήσει γνώσεις, οι οποίες έχουν ιδιαίτερη θεωρητική και πρακτική βαρύτητα, όπως ο νόμος για την νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, οι ουσιαστικές και δικονομικές διατάξεις που αφορούν τις εγκληματικές οργανώσεις, ο νόμος για την καταπολέμηση της διάδοσης των ναρκωτικών, οι διατάξεις περί άρσεως του απορρήτου των επικοινωνιών κ.λπ.

Χωροταξικό και Πολεοδομικό Δίκαιο – κωδ. ΥΕ23

Τομέας Δημοσίου Δικαίου

Διδάσκοντες:

Γ. Δελλής, Ν. Σημαντήρας

Περιεχόμενο:

Συνταγματικό πλαίσιο. Πολεοδομικό κεκτημένο. Αρχές βιώσιμης οικιστικής ανάπτυξης. Φορείς του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού. Συμμετοχή των Ο.Τ.Α και των ιδιωτών στον χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό. Διαδικασία εκπονήσεως και νομική φύση των χωροταξικών και πολεοδομικών σχεδίων και μελετών.

Ρυμοτομία, Αναγκαστική Απαλλοτρίωση, Τακτοποίηση Προσκύρωση, Αστικός Αναδασμός, Πράξεις Εφαρμογής, Εισφορές σε γη και χρήμα, Δικαίωμα προτιμήσεως, Μεταφορά Συντελεστή Δομήσεως (ΜΣΔ). Οικονομική άδεια. Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός(ΓΟΚ). Κτιριοδομικός Κανονισμός. Ειδικοί κανόνες δομήσεως. Δόμηση σε δασικές εκτάσεις και αιγιαλούς. Παραδοσιακοί οικισμοί και διατηρητέα κτίρια. Οικοδομικοί συνεταιρισμοί. Αυθαίρετη δόμηση. Νομιμοποίηση αυθαιρέτων. Κατεδάφιση αυθαιρέτων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή παρακολούθηση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες αναμένεται να έχουν αποκτήσει εξειδικευμένες γνώσεις για την έννοια μιας διαφορετικής μορφής διοικητικής δράσης, όπως είναι ο δημόσιος σχεδιασμός του χώρου, το συνταγματικό πλαίσιο και τις γενικές αρχές βιώσιμης οικιστικής ανάπτυξης και τη νομολογία για το πολεοδομικό κεκτημένο που διατρέχουν όλη την ύλη του χωροταξικού και πολεοδομικού δικαίου. Ακολουθώντας οι φοιτητές/τριες εξοικειώνονται με τα τέσσερα (4) κύρια μέρη του μαθήματος που είναι το δίκαιο του χωροταξικού σχεδιασμού, το δίκαιο του πολεοδομικού σχεδιασμού και το δίκαιο της δόμησης ή οικοδομικό δίκαιο, καθώς και το δίκαιο της αυθαιρέτης δόμησης.

Οι φοιτητές/τριες που θα επιλέξουν το μάθημα βρίσκονται στο προτελευταίο εξάμηνο των σπουδών τους και συνεπώς μπορούν να εμβαδύνουν σε ένα πολύ σημαντικό κλάδο του ειδικού διοικητικού δικαίου που αφορά τον χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό.

Δίκαιο της Εκμεταλλεύσεως – κωδ. ΥΕ24

Τομέας Β' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Δ. Λαδάς, Κ. Μπακόπουλος, Ι. Σκανδάλης

Περιεχόμενο:

Στο μάθημα αναλύονται οι εξής διδακτικές ενότητες:

- I. «Επιχείρηση – Εκμετάλλευση»: Προσδιορισμός των εννοιών «επιχείρηση» και «εκμετάλλευση» στο ελληνικό εργατικό δίκαιο, με ειδική αναφορά στην περιεχόμενο που αποκτούν οι εν λόγω όροι στο πλαίσιο του ομίλου επιχειρήσεων.
- II. Η συμμετοχή των εργαζομένων στις επιχειρήσεις: τα Συμβούλια Εργαζομένων. Διάκριση από την συνδικαλιστική δράση και τον συνδικαλισμό
- III. Το διευθυντικό δικαίωμα: Έννοια και νομική θεμελίωση, περιεχόμενο του διευθυντικού δικαιώματος και διάκριση από άλλες πηγές κανόνων (ρυθμίσεων) της εργασιακής σχέσης. Όρια επιτρεπτής άσκησης του διευθυντικού δικαιώματος.
- IV. Ο κανονισμός εργασίας: Έννοια και περιεχόμενο κανονισμών εργασίας, νομοθετικό πλαίσιο, είδη και διαδικασία κατάρτισης, νομική ενέργεια κανονισμών εργασίας. Νέες τεχνολογίες στην οργάνωση της εκμετάλλευσης
- V. Το πειδαρχικό δίκαιο της εκμετάλλευσης (αρχές, διαδικασία, ποινές), η σχέση της πειδαρχικής εξουσίας με το δικαίωμα καταγγελίας της σύμβασης εργασίας. Σύμβαση εργασίας με όριο ηλικίας
- VI. Η πρακτική της εκμετάλλευσης: Έννοια και προϋποθέσεις δημιουργίας πρακτικής της εκμετάλλευσης, νομική φύση αυτής - Μεταβολή και κατάργηση της πρακτικής της εκμετάλλευσης.
- VII. Προαγωγές: Ρύθμιση προαγωγών με κανονισμό εργασίας. Η διενέργεια των προαγωγών σε περίπτωση απουσίας αντίστοιχης ρύθμισης του κανονισμού εργασίας. - Όρια της διακριτικής ευχέρειας των εργοδοτών κατά την επιλογή των προακτών. Παράλειψη διενέργειας προαγωγών. Έννομες συνέπειες.
- VIII. Ομαδικές απολύσεις- Μεταβίβαση επιχειρήσεων: Ανάλυση της νομοθεσίας και νομολογίας περί ομαδικών απολύσεων και μεταβίβασης επιχειρήσεων. - Περιεχόμενο και όρια της αντίστοιχης προστασίας στο Εργατικό Δίκαιο.
- IX. Ατυπικές μορφές απασχόλησης: Παρουσίαση και ανάλυση συγκεκριμένων μορφών ατυπικής απασχόλησης στο ελληνικό εργατικό δίκαιο (λ.χ. μερική απασχόληση, εκ περιτροπής εργασία, προσωρινή απασχόληση (ΕΠΑ), τηλεεργασία, νομαδική εργασία κτλ.)
- X. Συνδικαλιστική δράση στην επιχείρηση (δομή - διευκολύνσεις): Έννοια και περιεχόμενο της εργοδοτικής υποχρέωσης προς παροχή συνδικαλιστικών διευκολύνσεων. – Συνδικαλιστικές άδειες – Προστασία σε περίπτωση μη παροχής των διευκολύνσεων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν εξοικειωθεί με θεμελιώδεις έννοιες του Εργατικού Δικαίου αναφορικά με την οργάνωση της επιχείρησης και με ανάλυση της συμμετοχής των εργαζομένων στις επιχειρήσεις, το διευθυντικό δικαίωμα του εργοδότη, τους κανονισμούς εργασίας, το πειδαρχικό δίκαιο της εκμετάλλευσης, την πρακτική της εκμετάλλευσης, τις προαγωγές, τις ατυπικές μορφές απασχόλησης, τις ομαδικές απολύσεις και την μεταβίβαση επιχειρήσεων,

Οι φοιτητές, που έχουν επιτυχώς ολοκληρώσει το μάθημα, είναι σε θέση να επεξεργαστούν με επάρκεια θεωρητικά ζητήματα επί των παραπάνω θεμάτων, καθώς και να επιλύσουν πρακτικά ζητήματα.

Μαθήματα Ελεύθερης Επιλογής

Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο – κωδ. 2078

Τομέας Διεθνών Σπουδών

Διδάσκοντες:

Αν. Γουργουρίνης

Περιεχόμενο:

- Εισαγωγή στο Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο και το Διεθνές Δίκαιο του Εμπορίου
- Θεσμική οργάνωση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου - Σύστημα Επίλυσης Διεθνών Εμπορικών Διαφορών
- Γενική Συμφωνία Δασμών & Εμπορίου (GATT 1994): Θεμελιώδεις αρχές
- Γενική Συμφωνία Δασμών & Εμπορίου (GATT 1994): Πρόσβαση στην αγορά και εμπόδια στο εμπόριο
- Γενική Συμφωνία Δασμών & Εμπορίου (GATT 1994): αρχή της μη διάκρισης, αρχή της διαφάνειας, εξαιρέσεις και επιτρεπόμενες παρεκκλίσεις
- Συμφωνία για τα Μέτρα Αντιντάμπινγκ (AD Agreement)
- Συμφωνία για τις Επιδοτήσεις και τα Αντισταθμιστικά Μέτρα (SCM Agreement)
- Συμφωνία για τα Μέτρα Διασφάλισης (Safeguards Agreement)
- Συμφωνία για τα Τεχνικά Εμπόδια στο Εμπόριο (TBT Agreement)
- Συμφωνία για την Εφαρμογή των Υγειονομικών και Φυτοϋγειονομικών μέτρων (SPS Agreement)
- Γενική Συμφωνία για τις Συναλλαγές στον τομέα των Υπηρεσιών (GATS)
- Συμφωνία για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας (TRIPs)
- Συμφωνία για τα Επενδυτικά Μέτρα στον Τομέα του Εμπορίου (TRIMs)
- Συμφωνία για τις Διαδικασίες χορήγησης αδειών εισαγωγής (Licensing Agreement)
- Συμφωνία για τους Κανόνες Καταγωγής (Rules of Origin Agreement)
- Συμφωνία για τη Γεωργία (Agriculture Agreement)
- Συμφωνία για τις Δημόσιες Συμβάσεις Προμηθειών (Government Procurement Agreement)

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, ο φοιτητής/η φοιτήτρια αναμένεται να είναι σε θέση ως μελλοντικός δικαστής, δικηγόρος, ή νομικός σύμβουλος να εφαρμόσει και να ερμηνεύσει τους διεθνείς κανόνες που αφορούν στις διακρατικές εμπορικές σχέσεις.

Το ανωτέρω μαθησιακό αποτέλεσμα επιτυγχάνεται, διότι το μάθημα “Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο”, ως ένας εκ των κλάδων του δημοσίου διεθνούς δικαίου, αφορά στη διεθνή ρύθμιση τόσο της διακρατικής, αλλά και της ιδιωτικής, οικονομικής δραστηριότητας. Οι παραδόσεις του μαθήματος επικεντρώνονται στο δίκαιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, εξετάζοντας, μεταξύ άλλων, τους παράγοντες των διεθνών οικονομικών σχέσεων, τις φάσεις εξέλιξης της διεθνούς οικονομικής τάξης, τις βασικές αρχές της GATT 1994 (ρήτρα μάλλον ευνοούμενου κράτους, ντάμπινγκ, επιδοτήσεις εξαγωγών, κ.α.), τις πολυμερείς εμπορικές διαπραγματεύσεις («γύροι»), τις συμφωνίες του Γύρου της Ουρουγουάης και την επίλυση των διακρατικών εμπορικών διαφορών.

Διαιτησία – Διεθνές και Ευρωπαϊκό (κοινοτικό και συγκριτικό) Αστικό Δικονομικό Δίκαιο - κωδ.2079

Τομέας Β' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Δ. Τσιρκιάς, Ι. Δεληκωστόπουλος

Περιεχόμενο:

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελούν δεσμοί του δικονομικού διεθνούς δικαίου και του δικαίου της διεθνούς διαιτησίας, οι οποίοι είναι σημαντικοί για την επίλυση διασυνοριακών διαφορών.

Τα ζητήματα του δικονομικού διεθνούς δικαίου εξετάζονται υπό το πρίσμα τόσο των διατάξεων του ΚΠολΔ όσο και των διατάξεων του σε ενωσιακό/κοινοτικό επίπεδο εναρμονισμένου δικονομικού δικαίου.

Ειδικότερα, εξετάζονται ζητήματα διεθνούς δικαιοδοσίας των δικαστηρίων, διεθνούς εκκρεμοδικίας, καθώς και διασυνοριακής αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών δικαστικών αποφάσεων. Σημαντική είναι η αναφορά στην ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής.

Σε ό,τι αφορά τη διεθνή διαιτησία εξετάζονται ζητήματα κύρους και εννόμων συνεπειών της συμφωνίας διαιτησίας κατά το εφαρμοστέο επ' αυτής δίκαιο, ζητήματα σχετικά με τη διεξαγωγή της διαιτητικής διαδικασίας, καθώς και ζητήματα σχετικά με τη διασυνοριακή αναγνώριση και εκτέλεση αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων. Τέλος, διακρίνεται με σαφήνεια ο δεσμός της διαιτησίας από τους λοιπούς τρόπους εναλλακτικής επίλυσης των ιδιωτικών διαφορών, όπως είναι η διαμεσολάβηση και η δικαστική μεσολάβηση.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του εν λόγω μαθήματος οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει πλήρη και σαφή γνώση περί των διαδικασιών επίλυσης διασυνοριακών διαφορών, είτε ενώπιον πολιτειακών, είτε ενώπιον διαιτητικών δικαστηρίων.

Σύγχρονες Μορφές Πιστωτικών Συναλλαγών και Τρόποι Ασφάλισης των Πιστώσεων – κωδ. 2080

Τομέας Α' Ιδιωτικού Δίκαιου

Διδάσκοντες:

Κ. Χριστακάκου-Φωτιάδη, Θ. Λύτρας, Β. Παναγιωτόπουλος

Περιεχόμενο:

Συγκριτική επισκόπηση εμπράγματων (υποθήκη, προσημείωση υποθήκης, ενέχυρο κατά τον ΑΚ και το ν. 2844/2000) και προσωπικών ασφαλειών (εγγύηση, παθητική εις ολόκληρον ενοχή, σωρευτική αναδοχή χρέους κ.ά.) – μορφώματα εξασφάλισης των πιστώσεων στη σύγχρονη συναλλακτική ζωή (σύμφωνο επιφύλαξης της κυριότητας, καταπιστευτική εκχώρηση, χρηματοδοτική μίσθωση (leasing), εγγυητική επιστολή κ.ά.).Εξέταση βασικών μορφών πιστωτικών συμβάσεων, όπως αλληλόχρεος λογαριασμός, σύμβαση ανοίγματος πίστωσης με αλληλόχρεο λογαριασμό κ.ά.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την ολοκλήρωση της διδασκαλίας στο μάθημα «Σύγχρονες μορφές πιστωτικών συναλλαγών και τρόποι ασφάλισης των πιστώσεων» οι φοιτητές αποκτούν στέρεες γνώσεις στις βασικές μορφές πιστωτικών συναλλαγών, όπως ο αλληλόχρεος λογαριασμός, η σύμβαση ανοίγματος πίστωσης με αλληλόχρεο λογαριασμό, leasing, factoring κλπ, καθώς και στις βασικές μορφές εξασφάλισης των πιστώσεων εμπράγματες (ενέχυρο, υποθήκη, προσημείωση υποθήκης) και προσωπικές (εγγύηση, παθητική εις ολόκληρον ενοχή κλπ).

Σεμινάριο Δημοσίου Δικαίου – κωδ. 2085

Τομέας Δημοσίου Δικαίου – κωδ. 2085

-Κατεύθυνση: Δημόσιο Δίκαιο

Διδάσκοντες:

Κ. Γιαννακόπουλος, Β. Χρήστου

-Κατεύθυνση: Σύγχρονα Ζητήματα Κοινωνικής Προστασίας

Διδάσκοντες:

Π. Παπαρηγοπούλου

-Κατεύθυνση: Το Κοινωνικό Κράτος Δικαίου στη Νομολογία του ΣτΕ (Εαρινό Εξάμηνο)

Διδάσκοντες:

Σπ. Βλαχόπουλος, Γ. Δελλής, Π. Παπαρηγοπούλου, Ν. Σημαντήρας

Περιεχόμενο:

Ανάλυση σύγχρονων ζητημάτων συνταγματικού και διοικητικού δικαίου μέσα από το σχολιασμό αποφάσεων ανώτατων δικαστηρίων και ανεξάρτητων αρχών.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Στο πλαίσιο του μαθήματος αυτού παρέχονται τέσσερις κατευθύνσεις (Δημόσιο Δίκαιο, Σύγχρονα Ζητήματα Κοινωνικής Προστασίας, Το Κοινωνικό Κράτος Δικαίου στη Νομολογία του ΣτΕ).

Στην κατεύθυνση του Δημοσίου Δικαίου:

Στο πέρας του εξαμήνου, οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται να έχουν εξοικειωθεί με τον τρόπο αντιμετώπισης και επίλυσης σύγχρονων και επίκαιρων ζητημάτων που ανάγονται στη σφαίρα του Δημοσίου Δικαίου

Στην κατεύθυνση «Σύγχρονα ζητήματα Κοινωνικής Προστασίας»

Στο πέρας του εξαμήνου, οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται ότι θα έχουν εξοικειωθεί με επίκαιρα θέματα ευρωπαϊκού και εθνικού δικαίου της κοινωνικής ασφάλειας μέσα από τον σχολιασμό αποφάσεων του ΔΕΕ, του ΕΔΔΑ, του ΑΕΔ, του ΣτΕ, του ΕλΣυν και ανεξαρτήτων αρχών.

Με βάση τον προγραμματισμό του επόμενου ακαδημαϊκού έτους, στο πέρας του μαθήματος αναμένεται ότι οι φοιτητές/φοιτήτριες θα έχουν κατανοήσει ζητήματα όπως :

1. Η δομή του ασφαλιστικού συστήματος ως επιλογή προτύπου κοινωνικής προστασίας.
2. Οι περικοπές των συντάξεων στη νομολογία των ημεδαπών Δικαστηρίων και του ΕΔΔΑ
3. Νοσηλεία σε άλλο κράτος – μέλος της ΕΕ.
4. Η μετατροπή των ταμείων επικουρικής ασφάλισης σε Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης.
5. Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών στην ΕΕ, δίκαιο του ανταγωνισμού και οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης.
6. Ζητήματα προστασίας του υπόχρεου καταβολής ασφαλιστικών εισφορών.
7. Η εποπτεία στους φορείς πρόνοιας του ιδιωτικού τομέα.

Στην Κατεύθυνση: «Το Κοινωνικό Κράτος Δικαίου στη Νομολογία του ΣτΕ» (Εαρινό Εξάμηνο)

Το Σεμινάριο Δημοσίου Δικαίου με τίτλο «Το κοινωνικό κράτος δικαίου στη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας» έχει τη μορφή εισηγήσεων και διαλέξεων και προσφέρεται στο πλαίσιο εφαρμογής του μνημονίου συνεργασίας μεταξύ της Νομικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και του Συμβουλίου της Επικρατείας. Αντικείμενο του σεμιναρίου είναι η εξέταση της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων, περιλαμβανομένων των κοινωνικών δικαιωμάτων, μέσα από τις αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας. Το επιστημονικό ενδιαφέρον επικεντρώνεται ιδίως στην ερμηνεία της προστατευτικής εμβέλειας των δικαιωμάτων από το Δικαστήριο, ενόψει της πολυεπίπεδης κατοχύρωσής τους σε συνταγματικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό, η ανάλυση των προσεγγίσεων που ακολουθεί η νομολογία επιδιώκει να καταδείξει την πολυπλοκότητα των αξιολογήσεων και σταθμίσεων, στις οποίες καλείται να προβεί ο εφαρμοστής του δικαίου κατά την επίλυση διαφορών ιδιαίτερης δικαιοκρατικής βαρύτητας. Η σύνδετη φύση της όλης προβληματικής επιτείνεται σε συνθήκες που χαρακτηρίζονται από έκτακτες περιστάσεις, όπως διαμορφώθηκαν κατά τις αλληπάλληλες κρίσεις διάφορων μορφών της τελευταίας δεκαετίας. Πέραν της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων, το σεμινάριο αποσκοπεί και στην ανάδειξη τυπικών, οργανωτικών και διαδικαστικών εκφάνσεων της δικαιοκρατικής αρχής, καθώς οι νομολογιακές προσεγγίσεις έχουν συχνά προεκτάσεις στο επίπεδο του σεβασμού της αρχής της διάκρισης των εξουσιών ή της διαφύλαξης της ασφάλειας δικαίου.

Η επιτυχής συμμετοχή στο σεμινάριο καθιστά δυνατή την εμβάθυνση σε επιλεγμένες θεματικές του δημοσίου δικαίου που παρουσιάζουν ιδιαίτερη συνταγματική βαρύτητα και επίκαιρο χαρακτήρα. Οι συμμετέχοντες αναπτύσσουν ικανότητες ανάλυσης, κατανόησης και κριτικής προσέγγισης των τιδέμενων νομικών ζητημάτων από πρακτική σκοπιά: Στη βάση των θεωρητικών γνώσεων που καλλιεργούνται στα υποχρεωτικά μαθήματα δημοσίου δικαίου, προσφέρεται η δυνατότητα

επισταμένης μελέτης της πρακτικής ερμηνείας και εφαρμογής των αρχών και κανόνων υπερνομοδετικής περιωπής, μέσα από τις κρίσεις ανωτάτων δικαστών. Επίσης, οι συμμετέχοντες εξοικειώνονται με τον δικανικό συλλογισμό, τη δομή των δικαστικών αποφάσεων και τον δόκιμο τρόπο διατύπωσης νομικών κρίσεων και επιχειρημάτων. Η μορφή διδασκαλίας μέσω εισηγήσεων και διαλέξεων επιτρέπει την ανταλλαγή απόψεων και επιχειρημάτων, την ανάπτυξη ίδιας κριτικής προσέγγισης και την καλλιέργεια της επιστημονικής μεθόδου νομικής έρευνας.

Σεμινάριο Β΄ Ιδιωτικού Δικαίου – κωδ. 2115

Τομέας Β΄ Ιδιωτικού Δικαίου – κωδ. 2115

- **Κατεύθυνση Εμπορικού Δικαίου:**

Διδάσκοντες:

Ν. Βερβεσός, Ι. Βενιέρης

- **Κατεύθυνση Πολιτικής Δικονομίας:**

Διδάσκοντες:

Φλ. Τριανταφύλλου, Ν. Κατηφόρης

- **Κατεύθυνση Εργατικού Δικαίου:**

Διδάσκοντες:

Δ. Λαδάς, Κ. Μπακόπουλος, Ι. Σκανδάλης

Περιεχόμενο:

Παρουσιάζονται εισηγήσεις σε επίκαιρα ζητήματα εργατικού, εμπορικού και αστικού δικονομικού δικαίου. Ο φοιτητής αξιολογείται με βάση την εισήγηση που παρουσιάζει, την εργασία που παραδίδει και τη συμμετοχή του στις συζητήσεις.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές με το συνδυασμό θεωρίας και πράξης, αναμένεται να έχουν αποκτήσει:

- (α) εξοικείωση στην ανάγνωση και κατανόηση δικαστικών αποφάσεων και
- (β) ικανότητα ενίσχυσης της ικανότητας να επιλύουν σύνθετα προβλήματα στο σύνολο του εργατικού, εμπορικού και αστικού δικονομικού δικαίου.

Σεμινάριο Διεθνών Σπουδών – κωδ. 2116

Τομέας Διεθνών Σπουδών

- **Κατεύθυνση Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου:**

Διδάσκοντες:

Φ. Παζαρτζή, Γ. Κυριακόπουλος

- **Κατεύθυνση Ευρωπαϊκού Δικαίου:**

Διδάσκοντες:

Εμμ. Περάκης

- **Κατεύθυνση Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου:**

Διδάσκοντες:

Χρ. Τσούκα

Περιεχόμενο:

Απευθύνεται σε φοιτητές που έχουν διδαχθεί μαθήματα του δημοσίου διεθνούς δικαίου, ευρωπαϊκού δικαίου και ιδιωτικού διεθνούς δικαίου.

Χωρίζεται σε τρεις κατευθύνσεις (Δημόσιο διεθνές δίκαιο, Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και Ιδιωτικό διεθνές δίκαιο), εκ των οποίων ο φοιτητής μπορεί να επιλέξει μία.

Μελετώνται ζητήματα επικαιρότητας των ως άνω κατευθύνσεων μέσα από τη νομολογία δικαστηρίων και την πρακτική.

Το Σεμινάριο είναι διαδραστικό, και οι φοιτητές συμμετέχουν στη συζήτηση και εκπονούν εργασίες που παρουσιάζονται και συζητούνται. Η εκμάθηση των μεθόδων βιβλιογραφικής έρευνας, εκπόνησης και παρουσίασης εργασίας εντάσσονται στον πυρήνα του μαθήματος.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την ολοκλήρωση της κατεύθυνσης του «Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου», ο φοιτητής έχει διδαχθεί να προβαίνει σε βιβλιογραφική έρευνα, να διαμορφώνει ένα πλάνο για την εργασία του, να την εκπονεί και να την παρουσιάζει προφορικά σε κοινό. Επίσης, γνωρίζει πώς να εμβαδύνει σε ζητήματα επικαιρότητας του διεθνούς δικαίου μέσα από τη νομολογία διεθνών δικαστηρίων και τη διεθνή πρακτική.

Μετά την ολοκλήρωση της κατεύθυνσης του «Δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης», ο φοιτητής έχει διδαχθεί να προβαίνει σε βιβλιογραφική έρευνα, να διαμορφώνει ένα πλάνο για την εργασία του, να την εκπονεί και να την παρουσιάζει προφορικά σε κοινό. Επίσης, γνωρίζει πώς να εμβαδύνει υπό τη νομική οπτική σε θεμελιώδους σημασία επίκαιρα θέματα, όπως είναι η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η Οικονομική και Νομισματική Ένωση και οι μηχανισμοί παροχής χρηματοοικονομικής βοήθειας σε κράτη μέλη, οι μορφές αποχώρησης κράτους μέλους από την Ευρωπαϊκή Ένωση με παράδειγμα το «Brexit», και η εφαρμογή των θεμελιωδών αρχών του ενωσιακού δικαίου σε σημαντική νομολογία του εθνικού μας δικαστή.

Μετά την ολοκλήρωση του σεμιναρίου της κατεύθυνσης του «Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου» (κατεύθυνση η οποία δεν θα προσφερθεί το ακαδημαϊκό έτος 2020-2021), ο φοιτητής έχει διδαχθεί, κατά πρώτο λόγο, την μέθοδο εκπόνησεως μιας επιστημονικής εργασίας, δηλαδή τον τρόπο βιβλιογραφικής και νομολογιακής έρευνας, διαμορφώσεως του πλάνου παρουσιάσεως των αποτελεσμάτων της έρευνας αυτής καθώς και τον τρόπο προφορικής παρουσιάσεως της εργασίας ενώπιον κοινού. Κατά δεύτερο λόγο, ο φοιτητής διδάσκεται τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να εμβαδύνει τις γνώσεις του, όσον αφορά θεμελιώδη ζητήματα που απασχολούν τη νομική επικαιρότητα στον τομέα του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου. Στο πλαίσιο αυτό εξετάζονται ειδικότερα 1) οι λύσεις που θεσπίζονται από τον ενωσιακό νομοθέτη προκειμένου για τις σχέσεις με στοιχεία αλλοδαπότητας, όπως αυτές ερμηνεύονται από το ΔΕΕ και τα εθνικά δικαστήρια, 2) Η επίδραση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο ιδιωτικό διεθνές δίκαιο.

Εφαρμογές Δημοσίου Δικαίου – κωδ. 2028

Τομέας Δημοσίου Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α'. κλιμ.: Θ. Αντωνίου, Αικ. Ηλιάδου
Β'. κλιμ.: Π. Παπαρηγοπούλου, Β. Κονδύλης
Γ'. κλιμ.: Κ. Γιαννακόπουλος, Β. Χρήστου
Δ'. κλιμ.: Γ. Δελλής, Ν. Παπασπύρου

Περιεχόμενο:

Σύνθεση των επιμέρους κλάδων του δημοσίου δικαίου με ανάλυση και επεξεργασία πρακτικών θεμάτων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος των Εφαρμογών Δημοσίου Δικαίου (μάθημα στο οποίο οι φοιτητές που έχουν δικαίωμα να το παρακολουθήσουν κατανέμονται σε (4) κλιμάκια -με 2 ή 3 διδάσκοντες-), οι φοιτητές αναμένεται να έχουν την ικανότητα εμβάθυνσης σε ειδικά θέματα δημοσίου δικαίου από άποψη συνταγματικού και διοικητικού δικαίου και δικαίου της ΕΕ αφενός, με ανάλυση πρακτικών θεμάτων από τη νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων και εκείνης των ΔΕΕ και ΕΔΔΑ αφετέρου.

Όλα τα παραπάνω επιτυγχάνονται διότι, αφενός μεν κατά την κρίση των διδασκόντων, στο μάθημα αναλύεται λ.χ. η ενότητα των ενδίκων μέσων, ζητήματα που αφορούν τις ανεξάρτητες αρχές, η έννοια του οικονομικού συντάγματος, ανάλυση σημαντικών αποφάσεων των ελληνικών δικαστηρίων, του ΔΕΕ και του ΕΔΔΑ, αφετέρου δε διότι η αναρτώμενη ύλη διαφοροποιείται κάθε έτος ανάλογα με τις εξελίξεις της νομοθεσίας και της νομολογίας.

Εφαρμογές Πολιτικής Δικονομίας – κωδ. 2029

Τομέας Β' Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Α' κλιμ.: Στ.-Σπ. Παναζόπουλος, Ι. Δεληκωστόπουλος, Ν. Κατηφόρης
Β' κλιμ.: Δ. Τσικρικός, Φλ. Τριανταφύλλου

Περιεχόμενο:

Το μάθημα αποσκοπεί στην εξοικείωση της συνδυαστικής εφαρμογής του συνόλου των διατάξεων του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και του Εισαγωγικού Νόμου του, στο πλαίσιο μιας συνολικής θεώρησης του δικονομικού προβληματισμού και των θεωρητικών ή πρακτικών δικονομικών ζητημάτων που ανακύπτουν. Οι παραδόσεις και τα φροντιστήρια επικεντρώνονται σε ορισμένους βασικούς κύκλους δικονομικών θεματικών, όπως είναι η λειτουργία των διαδικαστικών πράξεων, η δικονομική αξιολόγηση των διαδικαστικών πράξεων κ.ά., σε όλους τους βαθμούς δικαιοδοσίας (πρώτο και δεύτερο βαθμό, Άρειος Πάγος), σε όλα τα είδη της διαδικασίας (αμφισβητούμενη δικαιοδοσία, εκούσια δικαιοδοσία, ασφαλιστικά μέτρα, ειδικές διαδικασίες, τακτική διαδικασία) και σε όλα τα είδη των δικών (διαγνωστική δίκης και δίκη εκτελέσεως). Οι σχετικές διατάξεις αναλύονται και συζητούνται και υπό το πρίσμα του Συντάγματος, της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προστασία των δικαιωμάτων του Ανθρώπου, του Ενωσιακού Δικαίου, με βάση και τη νομολογία των Ανωτάτων Δικαστηρίων της Ελλάδος, του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού

Δικαστηρίου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στις αντίστοιχες αποφάσεις της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου που αποφαινόμενοι σε θέματα αστικού δικονομικού δικαίου (πολιτικής δικονομίας) που συνιστούν δικονομικά ζητήματα γενικότερου ενδιαφέροντος ή δικονομικά ζητήματα που συνδέονται με την ενότητα νομολογίας ή δικονομικά ζητήματα που ανακύπτουν σε αποφάσεις που έχουν ληφθεί με διαφορά μίας ψήφου ή δικονομικά ζητήματα που συνδέονται με εφαρμογή συγκεκριμένης δικονομικής διάταξης για την οποία προκύπτει θέμα συμβατότητάς της με το Σύνταγμα.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν εξοικειωθεί με το αστικό δικονομικό δίκαιο, τη ζώσα δικαστηριακή πρακτική και την μετάβαση από τη θεωρία στην πράξη.

Ως προς αυτό έχουν δομηθεί οι παρακάτω διδακτικές ενότητες:

- Βάρος επικλήσεως πραγματικών ισχυρισμών - βάρος αποδείξεως - νομική βασιμότητα αγωγής - αοριστία αγωγής.
- Αρχή της διαδέσεως - Αρχή της συζητήσεως
- Σύνθετες δίκες - Αντικείμενο δίκης
- Ενστάσεις
- Διαδικασία ενώπιον του Πρωτοβαθμίου Δικαστηρίου
- Δικονομική ακυρότητα - Βίαιη διακοπή της δίκης - Ανυπόστατο δικαστικής αποφάσεως - Αναψηλάφηση
- Δεδικασμένο, διαταγή πληρωμής
- Εναλλακτικές μορφές επιλύσεως διαφορών – Διαμεσολάβηση
- Επιλογή θεμάτων από την έφεση και την
- Κατάσχεση απαιτήσεων στα χέρια τρίτου
- Η ανακοπή του τρίτου (άρθρ. 936)
- Συγκρούσεις συμφερόντων δανειστών στην αναγκαστική εκτέλεση, μέσα αναγκαστικής εκτέλεσης

Όλα τα ανωτέρω επιτυγχάνονται διότι το μάθημα των Εφαρμογών Πολιτικής Δικονομίας είναι το σημαντικότερο μάθημα του γνωστικού αντικείμενου που προσφέρεται στους φοιτητές. Απευδύνεται σε φοιτητές προχωρημένου εξαμήνου που στο μεταξύ έχουν εξοικειωθεί με το ουσιαστικό δίκαιο και το δικονομικό δίκαιο. Καλύπτει όλο το φάσμα του αστικού δικονομικού δικαίου και η διδασκαλία γίνεται στη βάση κεντρικών ενοτήτων. Είναι ίσως η πρώτη και τελευταία φορά κατά την οποία οι φοιτητές έχουν την ευκαιρία να εμβαδύνουν στο δικονομικό δίκαιο ως ένα δίκαιο που έχει μεγάλη πρακτική σημασία, ιδιαίτερο τρόπο σκέπτεσθαι και ίδιες αξιολογήσεις. Η γνώση αυτή δεν μπορεί να αποκτηθεί κατά την διάρκεια της πρακτικής ασκήσεως και πολύ περισσότερο κατά την διάρκεια της εξασκήσεως των νομικών επαγγελματιών. Το μάθημα διδάσκεται όχι αποκλειστικά υπό την εξεταστική πτυχή αλλά με την προοπτική της εμπεδώσεως και κατανοήσεως του συγκεκριμένου κλάδου δικαίου. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι συγκαταλέγεται στα μαθήματα με την μαζικότερη, οικειοδελή, προσέλευση των φοιτητών. Είναι χαρακτηριστικό αυτό που ανέφερε ο ομότιμος καθηγητής κ. Κ. Κεραμεύς κατά τον αποχαιρετιστήριο λόγο του: «το μάθημα των Εφαρμογών Πολιτικής Δικονομίας είναι το θεωρητικά και πρακτικά σπουδαιότερο, προσδίδει αξία στη Σχολή και διασφαλίζει την παροχή υψηλού επιπέδου υπηρεσιών στους φοιτητές». Προέρχεται από έναν καθηγητή με τεράστια διεθνή εμπειρία.

Εφαρμογές Ποινικού Δικαίου – Ποινικής Δικονομίας – κωδ. 2030

Διδάσκοντες:

Α΄ κλιμ. (Α – Ι):	Γ. Τριανταφύλλου, Αλ. Δημάκης, Αθ. Διονυσοπούλου
Β΄ κλιμ. (Κ – Ν):	Δ. Κιούπης, Ι. Ανδρουλάκης, Β. Πετρόπουλος
Γ΄ κλιμ. (Ξ – Ω):	Η. Αναγνωστόπουλος, Αρ. Τζανετής, Ν. Δημητράτος

Περιεχόμενο:

1. Γενικό Ποινικό Δίκαιο:

Η αρχή *nullum crimen nulla poena sine lege*, Βασικές αρχές ερμηνείας του ποινικού δικαίου, Ζητήματα αιτιώδους συνδέσμου και αντικειμενικού καταλογισμού, ειδικά ζητήματα αντικειμενικής υποστάσεως, λόγοι άρσεως του αδικού μέσα από τη νομολογία, ικανότητα προς καταλογισμό και πλάνη περί το άδικο, εμβάθυνση σε ζητήματα απόπειρας, συμμετοχής και συρροής

2. Ειδικό Ποινικό Δίκαιο:

α. Τα εγκλήματα κατά της ζωής

β. Τα εγκλήματα κατά της υγείας

γ. Τα εγκλήματα κατά της τιμής

δ. Τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και της περιουσίας: Κλοπή, Υπεξαίρεση, Ληστεία, Εκβίαση, Απάτη, Έμπρακτη μετάνοια και εξάλειψη του αξιοποίνου.

ε. Εγκλήματα περί τα υπομνήματα: Η έννοια του εγγράφου και το έγκλημα της πλαστογραφίας.

3. Ποινική Δικονομία:

Όλη η ύλη του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, συμπεριλαμβανομένων των Γενικών Αρχών του Ποινικού Δικονομικού Δικαίου.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή παρακολούθηση του μαθήματος, ο φοιτητής/η φοιτήτρια θα έχει έλθει σε επαφή με δυσχερή θεωρητικά ζητήματα ουσιαστικού και δικονομικού Ποινικού Δικαίου και θα είναι εις θέσιν να επιλύσει σύνδετα πρακτικά θέματα από την ύλη αυτή. Επιδιώκεται, έτσι, να είναι ο απόφοιτος της Νομικής Σχολής εφοδιασμένος με τις απαραίτητες γνώσεις και παράλληλα να γνωρίζει τη μέθοδο εργασίας για την αντιμετώπιση στην πράξη ενός προβλήματος από το πεδίο του Ποινικού Δικαίου.

Όλα τα ανωτέρω επιτυγχάνονται διότι το μάθημα συνίσταται σε ασκήσεις εμβάθυνσης από όλο το φάσμα του ουσιαστικού και του δικονομικού ποινικού δικαίου, με ανάλυση των τεχνικών επίλυσης σύνδετων πρακτικών προβλημάτων και επεξεργασία εις βάθος των σχετικών θεωρητικών ζητημάτων.

Μαθήματα Υποχρεωτικής Επιλογής

Φορολογικό Δίκαιο – κωδ. ΥΕ05

Τομέας Δημοσίου Δικαίου

Διδάσκοντες:

Ανδρ. Τσουρουφλής

Περιεχόμενο:

Οι θεματικές ενότητες του μαθήματος περιλαμβάνουν τα εξής:

- Εισαγωγή στο φορολογικό δίκαιο
- Έννοια του φόρου
- Συνταγματική βάση του φορολογικού δικαίου
  - Αρχή της νομιμότητας του φόρου
  - Αρχή της φορολογικής ισότητας
  - Αρχή της περιορισμένης αναδρομικότητας
  - Ατομικά δικαιώματα
- Φορολογία του εισοδήματος
  - Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων

- Φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων
- Φορολογία της δαπάνης
  - Φ.Π.Α.
  - Ειδικοί φόροι κατανάλωσης
  - Τελωνειακοί δασμοί
- Φορολογία της περιουσίας
  - Φορολογία της κατοχής περιουσίας (ΤΑΠ, ΕΝΦΙΑ)
  - Φορολογία της μεταβίβασης περιουσίας (ΦΜΑ, Φόρος κληρονομιών, δωρεών και γονικών παροχών)
- Έκτακτα μέτρα για την αύξηση των φορολογικών εσόδων
  - Έκτακτες εισφορές
  - Τέλος επιτηδεύματος
  - Ειδική εισφορά αλληλεγγύης
- Καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής
  - Γενική ρήτρα για την καταπολέμηση της φοροαποφυγής
  - Υποκεφαλαιοδότηση (thin capitalisation)
  - Κράτη μη συνεργάσιμα ή με προνομιακό φορολογικό καθεστώς
  - Ελεγχόμενες αλλοδαπές εταιρίες (CFC rules)

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές αναμένεται να γνωρίζουν και κατανοούν τις έννοιες, τους κανόνες και τη νομολογία του φορολογικού δικαίου. Μπορούν να εφαρμόσουν τους κανόνες αυτούς σε καθημερινά ζητήματα. Έχουν την δυνατότητα να αξιολογήσουν κριτικά τις νομοθετικές παρεμβάσεις και τη νομολογία. Επίσης έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν τις εξελίξεις του φορολογικού δικαίου σε εθνικό και ευρωπαϊκό-διεθνές επίπεδο.

Όλα τα ανωτέρω επιτυγχάνονται διότι το μάθημα αποσκοπεί στο να μεταδώσει στους φοιτητές τις βασικές γνώσεις στο πεδίο του φορολογικού δικαίου και ιδίως την απαραίτητη μεθοδολογία στην ερμηνεία και εφαρμογή των φορολογικών διατάξεων. Η διδασκαλία συνδυάζει τη θεωρητική ανάπτυξη του φορολογικού δικαίου με την παρουσίαση των πρακτικών πτυχών του και την ενημέρωση για επίκαιρα ζητήματα. Περαιτέρω στη διδασκαλία γίνεται αναφορά κατά περίπτωση στις πλέον πρόσφατες νομοθετικές και νομολογιακές εξελίξεις ιδίως του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Μεθοδολογία του Δικαίου – κωδ. ΥΕ09

Τομέας Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)

Διδάσκοντες:

B. Βουτσάκης, Φ. Βασιλόγιαννης

Περιεχόμενο:

Σε πρώτο χρόνο εξετάζεται η μεθοδολογία του δικαίου ως κλάδος της πρακτικής φιλοσοφίας. Ένα βασικό ερώτημα είναι γιατί η πραγμάτευση του τρόπου ερμηνείας και εφαρμογής του δικαίου προϋποθέτει την εξέταση του τί είναι δίκαιο αλλά και ως προς τί το τελευταίο συνδέεται με την ηθική και την πολιτική κι ένα δεύτερο τι συνέπειες έχει στο πεδίο της μεθοδολογίας του δικαίου αυτή η ιδιαίτερη σχέση δικαίου, ηθικής και πολιτικής.

Στο φως αυτών των ερωτημάτων εξετάζεται η κρατούσα τυποκρατική διδασκαλία τόσο ως προς την ερμηνεία του δικαίου όσο κι ως προς την εφαρμογή του δικαίου και παρουσιάζονται παραδοσιακές αλλά και σύγχρονες εκδοχές της.

Εν συνεχεία, με κεντρικές έννοιες εκείνες του λόγου και του επιχειρήματος παρουσιάζονται εναλλακτικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις, οι οποίες αναδεικνύουν την κανονιστική σημασία του δικαίου.

Η θεωρητική αυτή ανάλυση δοκιμάζεται, τέλος, σε ευαίσθητους από μεθοδολογική άποψη κλάδους του δικαίου.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει:

1. Δυνατότητα διάκρισης των νοητικών ενεργημάτων στα οποία προβαίνει ο ερμηνευτής και εφαρμοστής του δικαίου.
2. Εξοικείωση με τις μεθόδους και τα επιχειρήματα των νομικών.
3. Αναγνώριση της αξίας της ορθολογικής επιχειρηματολογίας.

Δίκαιο Διεθνών Συναλλαγών – κωδ. ΥΕ26

Τομέας Διεθνών Σπουδών

Διδάσκοντες:

Χ. Παμπούκης, Χρ. Τσούκα

Περιεχόμενο:

Η ύλη περιλαμβάνει:

- Το αντικείμενο του μαθήματος (έννοια διεθνούς συναλλαγής)
- Τα υποκείμενα της διεθνούς συναλλαγής (εταιρίες, εξωχώριες, ιδρύματα, εμπιστεύματα, κράτη, πολυεθνικές) και τις μορφές συνεργασίας τους
- Το αντικείμενο (διεθνείς συμβάσεις, διεθνής πώληση, incoterms, διεθνείς συμβάσεις κατασκευής, διανομής, χρηματοδότησης, ασφάλειας, μεταφορά, εξασφαλιστικές συμβάσεις
- Διεθνής επίλυση διαφορών (διαιτητική, δικαστική)
- Φορολογικό Διεθνές Δίκαιο

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αφομοιώσει τις νομικές πτυχές των διεθνών συναλλαγών, των οποίων η ποσοτική (όγκος) και ποιοτική (σημασία) αυξάνονται διαρκώς λόγω της παγκοσμιοποίησης.

Νομική Πληροφορική – κωδ. ΥΕ2095

Τομέας Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)

Διδάσκοντες:

Γ. Γιαννόπουλος, Αλ. Βαρβέρης (Ε.ΔΙ.Π.)

Περιεχόμενο:

Το μάθημα εστιάζει στα προβλήματα που γεννώνται από την προσέγγιση δικαίου και νέων τεχνολογιών και, με επίκεντρο την πληροφορία ως έννομο αγαθό, διαχωρίζεται σε δύο επιμέρους κλάδους:

- α) τον κλάδο του ουσιαστικού δικαίου, στον οποίο αναπτύσσονται τα νέα ατομικά δικαιώματα (δικαίωμα στην κοινωνία της πληροφορίας και οι περιορισμοί του, όπως η προστασία των προσωπικών δεδομένων του απορρήτου των επικοινωνιών και της πνευματικής ιδιοκτησίας) και τα προβλήματα επιβολής ρυθμίσεων και ελέγχου της νόμιμης χρήσης των νέων τεχνολογιών - με κύριο παράδειγμα το Internet. Εξετάζονται επίσης οι νέες διαδικασίες που καλείται να αντιμετωπίσει ο νομοθέτης (πχ. αποδεικτική δύναμη ηλεκτρονικών δεδομένων, ηλεκτρονικά έγγραφα και ηλεκτρονικές υπογραφές, ηλεκτρονική υποβολή δικογράφων κλπ.) και

β) τον κλάδο των εφαρμογών της πληροφορικής για το δίκαιο όπου διερευνώνται ειδικότερα τα νέα τεχνολογικά εργαλεία από τα οποία εξαρτάται πλέον η γνώση του ισχύοντος δικαίου (πχ. σχεδιασμός, ανάλυση και χρήση βάσεων δεδομένων νομοθεσίας και νομολογίας, ηλεκτρονική αναδίφηση και επεξεργασία νομικών πληροφοριών, βελτίωση των μεθόδων έρευνας σε ηλεκτρονικά μέσα κλπ.). Γίνονται επίσης αναφορές στις ερευνητικές προσπάθειες εφαρμογής της τεχνητής νοημοσύνης στο χώρο του δικαίου και τα νομικά συστήματα - εμπειρογνώμονες.

Διδάσκονται οι ακόλουδες ενότητες:

1. Εισαγωγή στη Νομική Πληροφορική.
2. Εισαγωγή στην τεχνολογία.
3. Δίκαιο και Internet.
4. Προστασία των προσωπικών δεδομένων.
5. Κοινωνία της Πληροφορίας και πνευματική ιδιοκτησία
6. Κρυπτογραφία, ηλεκτρονικές υπογραφές και ηλεκτρονικά έγγραφα.
7. Νομικά πληροφοριακά συστήματα.
8. Επεξεργασία και αναδίφηση νομικών πληροφοριών.

Βασική παραδοχή, για τη διδασκαλία του μαθήματος, είναι ότι οι φοιτητές δεν διαθέτουν τεχνικές γνώσεις υπολογιστών. Για το σκοπό αυτό διεξάγεται παράλληλα και ειδικό προαιρετικό σεμινάριο στο Εργαστήριο Νομικής Πληροφορικής της Σχολής.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές / τριες αναμένεται ότι θα είναι σε θέση:

- Να εντοπίζουν σε τι επηρεάζει το «τεχνικό» ζήτημα την νομική αντιμετώπιση των προβλημάτων.
- Να επιλύουν πρακτικά (νομικά) προβλήματα που ανακύπτουν κατά τη χρήση των νέων τεχνολογιών
- Να χρησιμοποιούν βάσεις δεδομένων νομοθεσίας και νομολογίας και να γνωρίζουν τις βασικές αρχές για την υλοποίησή τους. Το μάθημα αποτελεί το βασικό εισαγωγικό μέσο των φοιτητών / τριών της Νομικής Σχολής στις νέες τεχνολογίες.

Όλα τα ανωτέρω επιτυγχάνονται διότι η ύλη του μαθήματος (βλ. κατωτ.) στοχεύει στην εισαγωγή των φοιτητών / τριών σε:

- Βασικές τεχνικές γνώσεις πληροφορικής για την αντιμετώπιση των νομικών προβλημάτων από το συγκερασμό δικαίου και νέων τεχνολογιών
- Επιλεγμένες ενότητες ουσιαστικού δικαίου πληροφορικής (βλ. κατωτ.)
- Βασικές τεχνικές γνώσεις για την χρήση νομικών βάσεων δεδομένων (νομολογία, νομοθεσία)
- Επιλεγμένες εφαρμογές της πληροφορικής για το δίκαιο (νομική πληροφορική)

Τέλος, βασική επιδίωξη του μαθήματος αποτελεί η κατανόηση από τους φοιτητές / τριες της σημασίας των νέων τεχνολογιών αφ' ενός ως προς τη γνώση του ισχύοντος δικαίου και αφ' ετέρου ως προς τα καθημερινά νομικά προβλήματα σε σχέση με όλους τους κλάδους του δικαίου.

Οικονομικό Ποινικό Δίκαιο και Εγκλήματα Διαφθοράς – κωδ. ΥΕ32

Τομέας Ποινικών Επιστημών

Διδάσκοντες:

Ι. Ανδρουλάκης, Α. Διονυσοπούλου

Περιεχόμενο:

Οι παραδόσεις χωρίζονται σε τρία μέρη: Στο πρώτο μέρος (Γενικό) γίνεται εισαγωγή στο οικονομικό ποινικό δίκαιο και ειδικότερα στο πλαίσιο των επιχειρήσεων. Ακολούθως μελετάται η ποινική έννοια του οικονομικού εγκλήματος, το αξιόποινο των επιχειρήσεων (διεθνώς) και το σύστημα κυρώσεων σε βάρος των οικονομικών εγκληματιών. Στο δεύτερο μέρος (Ειδικό) εξετάζονται σε βάθος ορισμένες κατηγορίες οικονομικών εγκλημάτων, όπως είναι λ.χ. τα φορολογικά, τα χρηματιστηριακά, η ευρωπαϊκή κ.ά., καθώς και τα εγκλήματα διαφθοράς. Τέλος, το τρίτο μέρος (Δικονομικό) ασχολείται με τους δεσμούς που είναι επιφορτισμένοι με την αποκάλυψη και δίωξη του οικονομικού εγκλήματος, ενώ ερευνώνται και ειδικότερα δικονομικά ζητήματα (διάκριση διοικητικών ελέγχων και ανακριτικών ερευνών, δικαιώματα των καθ' ων κ.ά.).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές, αναμένεται να γνωρίζουν τις θεμελιώδεις έννοιες του υπό ευρεία έννοια οικονομικού εγκλήματος, να έχουν αντίληψη της σημασίας εξωτερικών παραγόντων (διεθνών συμβατικών κειμένων, ενωσιακού δικαίου, ξένων επιρροών), στην διαμόρφωση των σχετικών εθνικών ποινικών διατάξεων, και να γνωρίζουν τα βασικά στοιχεία των αντίστοιχων αδικημάτων, διότι το εν λόγω μάθημα φέρνει σε επαφή τους φοιτητές με έναν από τους πιο σύγχρονους και ανεπτυγμένους στην πράξη τομείς του Ποινικού Δικαίου.

Μαθήματα *Ελεύθερης* Επιλογής

Σεμινάριο Αστικού Δικαίου – κωδ. 2081

Τομέας Α* Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Όλα τα μέλη ΔΕΠ του Τομέα

Περιεχόμενο:

Ανάλυση και εμβάθυνση ειδικών θεμάτων στο γνωστικό αντικείμενο του Αστικού Δικαίου με έμφαση στη νομολογία και στη δικαιοσυγκριτική επισκόπηση δεσμών και συναλλακτικών μορφωμάτων αστικού δικαίου. Το μάθημα προφέρεται σε σεμιναριακή μορφή (με εκπόνηση γραπτών εργασιών και προφορικής παρουσίασής της).

Στο πλαίσιο του μαθήματος έχουν αναλύονται μεταξύ άλλων θέματα που αφορούν σε σύγχρονα ζητήματα δικαίου της προσωπικότητας, ενοχικού δικαίου, εμπραγμάτου δικαίου, οικογενειακού δικαίου κληρονομικού δικαίου, δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει εξοικείωση με τη συγγραφή εργασιών και τη χρησιμοποίηση βιβλιογραφίας και νομολογίας. Επίσης, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει την ικανότητα τόσο της προφορικής παρουσίασης του θέματος που έχουν αναλάβει να επεξεργαστούν όσο και (την ικανότητα) της συγγραφής νομικού κειμένου με την γραπτή εργασία που πρέπει να καταθέσουν ύστερα από την προφορική της εισήγηση.

Σεμινάριο Ποινικών Επιστημών – κωδ. 2086

Τομέας Ποινικών Επιστημών

Διδάσκοντες:

Όλα τα μέλη ΔΕΠ του Τομέα Ποινικών Επιστημών

Περιεχόμενο:

Το Σεμινάριο Ποινικών Επιστημών προσφέρεται στους τελειόφοιτους φοιτητές της Νομικής Σχολής που επιθυμούν να εμβαδύνουν τις γνώσεις τους σε όλο το πεδίο των Ποινικών Επιστημών. Ο εκπαιδευτικός στόχος του Σεμιναρίου είναι να καλλιεργήσει στους φοιτητές την δημιουργικότητα και την κριτική σκέψη υπό συνθήκες ομαδικής εργασίας. Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός οι φοιτητές καλούνται είτε να παρουσιάσουν την εξέλιξη της νομολογίας σε συγκεκριμένο πεδίο του ουσιαστικού ή του δικονομικού ποινικού δικαίου, είτε να συντάξουν σχέδιο νόμου με συναφή αιτιολογική έκθεση σε σύγχρονα θέματα της σύνολης ποινικής επιστήμης. Η αξιολόγηση των επιδόσεων των φοιτητών προκύπτει ανά ένα τρίτο από την προπαρασκευή τους, από την παρουσίαση της εργασίας τους και από την κριτική συμμετοχή τους στις παρουσιάσεις των υπολοίπων συναδέλφων τους. Για την εκπλήρωση των εκπαιδευτικών αναγκών του Σεμιναρίου απαιτείται οι φοιτητές να κατέχουν άριστα την Αγγλική ή μια άλλη ξένη γλώσσα και να είναι σε θέση να κατανοήσουν και να επεξεργαστούν την θεωρία και την νομολογία στην γλώσσα αυτή.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος “Σεμινάριο Ποινικών Επιστημών” – μάθημα που προσφέρεται στους τελειόφοιτους φοιτητές της Νομικής Σχολής που επιθυμούν να εμβαδύνουν τις γνώσεις τους σε όλο το πεδίο των Ποινικών Επιστημών- αναμένεται ότι θα έχει καλλιεργηθεί στον φοιτητή/στην φοιτήτρια, η δημιουργικότητα και η κριτική σκέψη, υπό συνθήκες ομαδικής εργασίας.

Όλα τα ανωτέρω επιτυγχάνονται διότι οι φοιτητές καλούνται είτε να παρουσιάσουν την εξέλιξη της νομολογίας σε συγκεκριμένο πεδίο του ουσιαστικού ή του δικονομικού ποινικού δικαίου, είτε να συντάξουν σχέδιο νόμου με συναφή αιτιολογική έκθεση σε σύγχρονα θέματα της σύνολης ποινικής επιστήμης. Η αξιολόγηση των επιδόσεων των φοιτητών προκύπτει ανά ένα τρίτο από την προπαρασκευή τους, από την παρουσίαση της εργασίας τους και από την κριτική συμμετοχή τους στις παρουσιάσεις των υπολοίπων συναδέλφων τους. Για την εκπλήρωση των εκπαιδευτικών αναγκών του Σεμιναρίου απαιτείται οι φοιτητές να κατέχουν άριστα την Αγγλική ή μια άλλη ξένη γλώσσα και να είναι σε θέση να κατανοήσουν και να επεξεργαστούν την θεωρία και την νομολογία στην γλώσσα αυτή.

Ευρωπαϊκό Συνταγματικό και Ευρωπαϊκό Διοικητικό Δίκαιο – κωδ. 2106

Τομέας Δημοσίου Δικαίου

Διδάσκοντες:

Θ. Αντωνίου, Ν. Σημαντήρας

Περιεχόμενο:

Η Ευρωπαϊκή Ένωση υπάρχει πάνω από έναν αιώνα. Ξεκίνησε ως η Ευρώπη των έξι σε έναν συγκεκριμένο βιομηχανικό τομέα. Σήμερα η Ευρώπη αναπτύσσει δραστηριότητα σε όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής. Δημιουργήθηκε ως ένας διεθνής οργανισμός, αλλά εξελίχθηκε σε μια συνταγματική ένωση κρατών. Το μάθημα αυτό θα έχει ως αντικείμενο την Ευρωπαϊκή Ένωση μετά τη Λισσαβόνα και ειδικότερα την κλασική συνταγματική προσέγγιση της.

Η θεματική θα εξεταστεί σε τέσσερα κεφάλαια:

1. την ιστορία της και τους δεσμούς της,
2. τις λειτουργίες και τις διαδικασίες διακυβέρνησής της και
3. τα δικαιώματα και ένδικα βοηθήματα των Ευρωπαίων πολιτών.

Το Ευρωπαϊκό Διοικητικό Δίκαιο περιλαμβάνει με τη σειρά του: Συστηματική ανάλυση των βασικών δεσμών και αρχών του ουσιαστικού και δικονομικού διοικητικού δικαίου των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Γενικές αρχές διοικητικού δικαίου στον ευρωπαϊκό νομικό χώρο, Οργάνωση, προσωπικό και καθήκοντα της δημόσιας διοίκησης, Μορφές διοικητικής δράσης και διοικητική διαδικασία, Δημοκρατική νομιμοποίηση και έλεγχος της διοικητικής δράσης, Έννομη προστασία,

Πολιτικός έλεγχος, ατομοκεντρικός προσανατολισμός, χρηστή διοίκηση, Θεσμική και διαδικαστική αυτονομία των κρατών μελών.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες αναμένεται να έχουν αποκτήσει εξειδικευμένες γνώσεις για την ιστορική εξέλιξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τους δεσμούς της, τις λειτουργίες και τις διαδικασίες διακυβέρνησής της και τα δικαιώματα και ένδικα βοηθήματα των Ευρωπαίων πολιτών. Εξοικειώνονται επίσης με τα συστηματικά θεμέλια του ευρωπαϊκού διοικητικού δικαίου που περιλαμβάνει ιδίως τις γενικές αρχές διοικητικού δικαίου στον ευρωπαϊκό νομικό χώρο, την οργάνωση, το προσωπικό και τα καθήκοντα της δημόσιας διοίκησης, τις μορφές διοικητικής δράσης και τη διοικητική διαδικασία, τη δημοκρατική νομιμοποίηση και τον έλεγχο της διοικητικής δράσης, την έννομη προστασία, τον πολιτικό έλεγχο, τον ατομοκεντρικό προσανατολισμό και το δικαίωμα χρηστής διοίκησης, καθώς και τη δεσμική και διαδικαστική αυτονομία των κρατών μελών. Όλα τα παραπάνω επιτυγχάνονται διότι αυτό το ελεύθερης επιλογής μάθημα, οι φοιτητές/τριες που θα το επιλέξουν βρίσκονται στο τελευταίο εξάμηνο των σπουδών τους και συνεπώς μπορούν να εμβαδύνουν στο δημόσιο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως συνταγματικής ένωσης κρατών και ως ευρωπαϊκού συνδέσμου διοίκησης („Verwaltungsverbund“).

Δίκαιο της Κεφαλαιαγοράς - κωδ. 2107

Τομέας Β΄ Ιδιωτικού Δικαίου

Διδάσκοντες:

Αλ. Μικρουλέα, Χρ. Λιβαδά

Περιεχόμενο:

Στο επίκεντρο του μαθήματος βρίσκεται το ιδιωτικό δίκαιο της κεφαλαιαγοράς. Οι παραδόσεις στο δίκαιο της κεφαλαιαγοράς καταπιάνονται με τα ακόλουθα θέματα: Έννοια του δικαίου της κεφαλαιαγοράς. Ιστορική αναδρομή: Το χρηματιστήριο: Από τη δημόσια υπηρεσία στην παροχή ιδιωτικών υπηρεσιών Τα χρηματοπιστωτικά μέσα. – Η διαπραγμάτευση των χρηματοπιστωτικών μέσων. – Οι χρηματοπιστωτικές αγορές– Η φύση του Δικαίου της Κεφαλαιαγοράς: Δημόσιο και ιδιωτικό δίκαιο της Κεφαλαιαγοράς. Δυσκολίες διάκρισης από το εταιρικό δίκαιο. – Πηγές του Δικαίου της Κεφαλαιαγοράς. Διαδικασία και προϋποθέσεις εισαγωγής σε ρυθμιζόμενη αγορά. Δημόσια προσφορά. Η υποχρέωση δημοσίευσης ενημερωτικού δελτίου. Περιεχόμενο και έγκριση του ενημερωτικού δελτίου. Σύμβαση αναδοχής. Υποχρεώσεις και δικαιώματα των συμβαλλομένων μερών. Σχέση εκδότριας εταιρίας και αναδόχου. Σχέση αναδόχου και εγγραφομένων. Ευθύνη αναδόχου. Η «εισηγμένη Α.Ε.». Γενικές διαφοροποιήσεις από το κοινό δίκαιο της Α.Ε. – Ειδικές οργανωτικές απαιτήσεις της «εισηγμένης Α.Ε.» Απαιτήσεις πληροφόρησης και διαφάνειας. Υποχρεώσεις τακτικής και έκτακτης πληροφόρησης. Οι «επενδυτικές υπηρεσίες». Ποιοι τις παρέχουν. Επενδυτικές υπηρεσίες και δραστηριότητες και παρεπόμενες υπηρεσίες. Σημασία της διάκρισης. Ειδικά: η λήψη και διαβίβαση εντολών, η εκτέλεση εντολών για λογαριασμό πελατών, η διαπραγμάτευση για ίδιο λογαριασμό, η διαχείριση χαρτοφυλακίων, η παροχή επενδυτικών συμβουλών. Κατηγοριοποίηση των επενδυτών. Υποχρεώσεις επαγγελματικής συμπεριφοράς κατά την παροχή επενδυτικών υπηρεσιών. Έλεγχος καταλληλότητας και συμβατότητας (MiFiD II). Product Governance. Αστική προστασία του επενδυτή κατά την παροχή επενδυτικών υπηρεσιών. ΑΕΠΕΥ. Οργανωτικές απαιτήσεις, συγκρούσεις συμφερόντων. Ενδεικτικά παραδείγματα καταστάσεων σύγκρουσης συμφερόντων. Κατάχρηση Αγοράς. Μορφές Κατάχρησης: - Απαγόρευση κατάχρησης προνομιακών πληροφοριών. Τι είναι η προνομιακή πληροφορία. Τι συνιστά κατάχρηση προνομιακών πληροφοριών. Το υποκείμενο της απαγόρευσης. Υποχρέωση γνωστοποίησης προνομιακών πληροφοριών . - Χειραγώγηση αγοράς. Τι είναι η χειραγώγηση αγοράς. Επιμέρους κατηγορίες και ενδεικτικά παραδείγματα. Αποδεκτές πρακτικές της αγοράς. Κυρώσεις . Υποχρεώσεις αναλυτών. Κυρώσεις . Μεταβίβαση, διακανονισμός και εκκαθάριση κινητών αξιών (μεταβίβαση άυλων τίτλων, παθολογία στην εκκαθάριση, εξωχρηματιστηριακή μεταβίβαση. Δημόσιες προτάσεις (Δ.Π). Η λειτουργία των

Δ.Π. – Τα εμπλεκόμενα συμφέροντα. – Οι ευρωπαϊκές εργασίες για τη ρύθμιση των Δ.Π. και ο ν. 3461/2006. – Η διαδικασία της προαιρετικής Δ.Π. – Μέσα άμυνας της εταιρίας και μέτρα προστασίας των μετόχων. – Το ζήτημα της υποχρεωτικής δημόσιας πρότασης. – Δικαιώματα εξαγοράς (“sell-out”) και εξόδου μετόχων (“squeeze-out”). Delisting.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν κατανοήσει τους στόχους του δικαίου της κεφαλαιαγοράς και να έχουν αποκτήσει την ικανότητα ανάλυσης των σχέσεων μεταξύ των προσώπων που συμμετέχουν και δραστηριοποιούνται στην κεφαλαιαγορά.

Σεμινάριο Ιστορίας Φιλοσοφίας, Κοινωνιολογίας και Εκκλησιαστικού Δικαίου – κωδ. 2087

Τομέας Ιστορίας και Θεωρίας του Δικαίου (Ιστορία, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Εκκλησιαστικό)

- **Κατεύθυνση: Δίκαιο και Λογοτεχνία:**

Διδάσκοντες:

Ανδρ. Χέλμης, Ελ. Ρεθυμιωτάκη

- **Κατεύθυνση: Ιδιαίτερα Εκκλησιαστικά Καδεστώτα στην Ελληνική Επικράτεια**

Διδάσκοντες:

Γ. Ανδρουτσόπουλος

- **Κατεύθυνση: Φιλοσοφία του Δικαίου**

Διδάσκοντες:

Αθ. Δημοπούλου, Ελ. Ρεθυμιωτάκη, Β. Βουτσάκης, Γ. Γιαννόπουλος

Η διδασκαλία του σεμιναρίου θα γίνει σε τρεις κατευθύνσεις. Οι φοιτητές είναι ελεύθεροι να επιλέξουν την κατεύθυνση που επιθυμούν.

Περιεχόμενο:

Α΄ Κατεύθυνση: Δίκαιο και Λογοτεχνία

(Ελ. Ρεθυμιωτάκη, Ανδρ. Χέλμης)

Η κίνηση «δίκαιο και λογοτεχνία»: τα προδρομικά φαινόμενα, η ταυτότητα και τα χαρακτηριστικά της. Ο γενάρχης της και η κληρονομία του. Οι θεματικές εξειδικεύσεις της κίνησης «δίκαιο και λογοτεχνία».

Το δίκαιο στη λογοτεχνία: Οι λογοτεχνικοί αντικατοπτρισμοί του δικαίου και οι νομικές τους αναγνώσεις. Το σαιξπηρικό έργο ως παραδειγματικό πεδίο έρευνας της κίνησης «δίκαιο και λογοτεχνία».

Το δίκαιο ως λογοτεχνία: Η γλωσσική μορφολογία του νόμου, το δίκαιο ως λογοτεχνικό κείμενο, λογοτεχνικά στοιχεία στο κείμενο του νόμου, η ιδεολογική λειτουργία της γλώσσας του δικαίου, η στροφή προς την πραγματικότητα.

Η λογοτεχνία ως αντικείμενο του δικαίου: η ελευθερία της λογοτεχνίας και το δίκαιο, η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας στη λογοτεχνία, η προστασία των προσωπικών δεδομένων στη λογοτεχνία, η λογοκρισία.

Το δίκαιο, η αφήγηση και η μεταξύ τους σχέση: Η αφήγηση ως λογοτεχνική κατηγορία, η μειονοτική λογοτεχνική αφήγηση υπό το φως των κριτικών φιλολογικών σπουδών, το δίκαιο ως αφήγηση, η αφήγηση ως εσωτερική διάσταση του δικαίου, ακιου ψακιο . οι αφηγήσεις ενώπιον του δικαστηρίου, αφηγηματικές νομικές έννοιες, αφηγήσεις νομιμοποίησης, η νομική θεωρία ως αφήγηση.

Δίκαιο και λογοτεχνική ερμηνεία: οι σύγχρονες λογοτεχνικές θεωρίες περί νοήματος Δίκαιο και λογοτεχνική ερμηνεία: οι σύγχρονες λογοτεχνικές θεωρίες περί νοήματος, τα φορμαλιστικά κινήματα, η Νέα Κριτική, ο Γαλλικός Δομισμός, η προδεσιακή και η θυμική πλάνη εντός του χώρου του δικαίου.

Η παράδοση της Ερμηνευτικής (Hermeneutics), η θεωρία της πρόσληψης, η κριτική θεωρία της αναγνωστικής ανταπόκρισης, ο νέος πραγματισμός. Η θεωρία του αλυσιδωτού μυθιστορήματος του R. Dworkin.

Β' Κατεύθυνση: Ιδιαίτερα Εκκλησιαστικά Καδεστώτα στην Ελληνική Επικράτεια (Γ. Ανδρουτσόπουλος)

Αντικείμενο της κατεύθυνσης θα είναι το δίκαιο που διέπει όλες εκείνες τις περιοχές της ελληνικής επικράτειας που υπάγονται στο Οικουμενικό Πατριαρχείο της Κωνσταντινουπόλεως, καθώς στην ελληνική επικράτεια ισχύουν παράλληλα τέσσερα συστήματα κανόνων εκκλησιαστικού δικαίου της ίδιας, δηλαδή ορθόδοξης, δογματικής κατεύθυνσης. Ειδικότερα, εξετάζονται τα ιδιαίτερα εκκλησιαστικά καδεστώτα στην ελληνική επικράτεια, τα οποία προβλέπονται και κατοχυρώνονται ήδη στο άρθρο 3 παρ. 2 του Συντάγματος, δηλαδή, το Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως και ειδικότερα οι εκκλησιαστικές επαρχίες Δωδεκανήσου, η ημιαυτόνομη Εκκλησία της Κρήτης και το Άγιον Όρος, αυτοδιοίκητο τμήμα του Ελληνικού Κράτους (άρθρο 105 Σ.)

Γ' Κατεύθυνση: Φιλοσοφία του Δικαίου (Αθ. Δημοπούλου, Ελ. Ρεθυμιωτάκη, Β. Βουτσάκης, Γ. Γιαννόπουλος)

Εισαγωγή: τα νομικά επαγγέλματα. 1. Ιστορικοί πρόδρομοι. 2. Οι απαιτήσεις της εποχής και η αυτορρύθμιση των επαγγελματικών κλάδων. 3. Εφαρμοσμένη ηθική και επαγγελματική ηθική. 4. Η τεχνολογία στην υπηρεσία της επαγγελματικής δεοντολογίας. 5. Ζητήματα της πράξης I: η περίπτωση της αντισυναδελφικής συμπεριφοράς. 6. Ζητήματα της πράξης II: η περίπτωση του καθήκοντος αληθείας. 7. Οι κανόνες δεοντολογίας από τη σκοπιά του δημοσίου δικαίου. 8. Οι κανόνες δεοντολογίας από τη σκοπιά του ποινικού δικαίου. 9. Οι κανόνες δεοντολογίας από τη σκοπιά του αστικού δικαίου. 10. Δικηγόροι και κανόνες δεοντολογίας. 11. Δικαστές και κανόνες δεοντολογίας. 12. Η διεθνής εμπειρία.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Α' Κατεύθυνση: Δίκαιο και Λογοτεχνία (Ελ. Ρεθυμιωτάκη, Ανδρ. Χέλμης)

Μετά την επιτυχή παρακολούθηση του σεμιναρίου, αναμένεται οι φοιτητές να έχουν εξοικειωθεί:

- 1) Στην βαθύτερη κατανόηση του δικαίου ως κοινωνικού και πολιτισμικού φαινομένου.
- 2) Στην επανένταξη του δικαίου στο περιβάλλον των ευρύτερων ουμανιστικών διερωτήσεων - χώρο που καταστατικά θεωρείται ως κατεξοχήν πεδίο αρμοδιότητας της λογοτεχνίας-, όπου και θεωρούνται κριτικά, ευρύτερα ζητήματα δικαίου-δικαιοσύνης, δικαίου-πολιτικής, δικαίου-αδικίας.
- 3) Στην εκτίμηση και κατανόηση της ιδιαιτερότητας του δικαίου ως αυτόνομου πεδίου και ιδιαίτερου γραμματειακού είδους.
- 4) Στη διεύρυνση του αντιληπτικού ορίζοντα και τη βελτίωση του μορφωτικού επιπέδου των νέων νομικών, μέσα από την ανάγνωση λογοτεχνικών κειμένων· τίθενται έτσι οι ουσιώδεις προϋποθέσεις για τη συγκρότηση ολοκληρωμένης επιστημονικής συνείδησης.
- 5) Στην κατανόηση της αποφασιστικής συμβολής του δικαίου στη μετεξέλιξη του χώρου της τέχνης από χώρο αστυνόμευσης και λογοκρισίας σε χώρο ελεύθερης έκφρασης και αυτοπραγμάτωσης του υποκειμένου.
- 6) Στον γόνιμο προβληματισμό, μέσα από τα λογοτεχνικά κείμενα, γύρω από νομικά ζητήματα που είτε εμπίπτουν σε «κενό νόμου» είτε βρίσκονται εκτός του πεδίου της νομικής ρύθμισης είτε πάλι βρίσκονται στο επίκεντρο διστάμενων νομικών απόψεων.

Όλα τα ανωτέρω επιτυγχάνονται διότι το σεμινάριο εισάγει τους φοιτητές στο πρόγραμμα των ελληνικών νομικών σπουδών την αγγλοσαξωνικής προέλευσης, καθιερωμένη πλέον, κίνηση «δίκαιο

και λογοτεχνία», έναν κριτικό τρόπο εξέτασης του δικαίου, που έχει ως στόχο να αναδείξει τις πολύπλευρες σχέσεις του δικαίου, στην ευρύτερη εκδοχή του και υπό τις πολλές εκφάνσεις του, με τον χώρο της λογοτεχνικής γραφής. Εντός αυτού του πλαισίου και μέσα από μια ευρύτερη, συγκριτική, οπτική, εξετάζονται οι διαστάσεις τού δικαίου ως λόγου και ως κειμένου, τα πολιτισμικά του χαρακτηριστικά, καθώς και οι δυνατές επιρροές που το δίκαιο ασκεί διαχρονικά στον χώρο της λογοτεχνικής δημιουργικής φαντασίας και θεωρίας, όπως αποδεικνύουν οι *Juris Fictiones* [Νομικά μυθιστορήματα], που καταλαμβάνουν αξιοσημείωτο όγκο στο σύνολο της λογοτεχνικής παραγωγής. Με βάση τις ήδη κατηγοριοποιημένες εντός της κίνησης «δίκαιο και λογοτεχνία» θεματικές ειδικεύσεις, εξετάζονται ειδικότερα τα εξής: το «δίκαιο ως λογοτεχνία» -τα υφολογικά, αισθητικά και αφηγηματικά στοιχεία του κανόνα δικαίου και των νομικών εγγράφων· το «δίκαιο στη λογοτεχνία» - οι πολλαπλές απεικονίσεις του δικαίου, ποικίλων νομικών υποθέσεων και ζητημάτων καθώς και των λειτουργιών της δικαιοσύνης σε λογοτεχνικά κείμενα· η «λογοτεχνία ως αντικείμενο νομικής ρύθμισης» -οι δεσμικές προδιαγραφές τού πεδίου τής λογοτεχνίας και των δρώντων εντός αυτού παραγωγών· το «δίκαιο και λογοτεχνική ερμηνεία» -οι πιθανοί συσχετισμοί μεταξύ νομικής και λογοτεχνικής ερμηνείας κειμένων, οι οποίοι είναι δυνατόν να επισημανθούν στον χώρο της θεωρίας του δικαίου και της λογοτεχνικής θεωρίας αντίστοιχα.

Β' Κατεύθυνση: Ιδιαίτερα Εκκλησιαστικά Καθεστώτα στην Ελληνική Επικράτεια (Γ. Ανδρουτσόπουλος)

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει μία συνολική, συγκριτική εποπτεία του ιδιαίτερου αυτού διατοπικού (εκκλησιαστικού) δικαίου και να είναι σε θέση να αντιλαμβάνονται τις ιδιαιτερότητες εκάστης δικαιοταξίας. Έτσι, με την προσέγγιση ενός φαινομένου νομικού πλουραλισμού, οι φοιτητές διευρύνουν τα γνωστικά τους ενδιαφέροντα και καλλιεργούν την κριτική τους σκέψη και αντίληψη, στοιχεία όλως αναγκαία και για την επαγγελματική τους σταδιοδρομία στον χώρο του δικαίου.

Όλα τα ανωτέρω επιτυγχάνονται διότι το αντικείμενο της εν λόγω κατεύθυνσης είναι το δίκαιο που διέπει όλες εκείνες τις περιοχές της ελληνικής επικράτειας που υπάγονται στο Οικουμενικό Πατριαρχείο της Κωνσταντινουπόλεως, καθώς στην ελληνική επικράτεια ισχύουν παράλληλα τέσσερα συστήματα κανόνων εκκλησιαστικού δικαίου της ίδιας, δηλαδή ορθόδοξης, δογματικής κατευθύνσεως (άρθρα 3 και 105 Σ.: Εκκλησία Ελλάδος, Δωδεκάνησα, Άγ. Όρος, Κρήτη).

Γ' Κατεύθυνση: Φιλοσοφία του Δικαίου (Αθ. Δημοπούλου, Ελ. Ρεθυμιωτάκη, Β. Βουτσάκης, Γ. Γιαννόπουλος)

Η εμπέδωση της σημασίας των κανόνων δεοντολογίας κατά την άσκηση των νομικών επαγγελμάτων. Η εξοικείωση των φοιτητών με ζητήματα δεοντολογίας των νομικών λειτουργών (δικηγόρων, δικαστών, εισαγγελέων, συμβολαιογράφων), τόσο από πλευράς θεωρίας (ιστορικό, φιλοσοφικό, κοινωνιολογικό πλαίσιο, νομικοί κανόνες), όσο και πρακτικής εφαρμογής. Η επαφή τους με τις σύγχρονες τάσεις της ηθικής, ιδίως της εφαρμοσμένης ηθικής, στην οποία ανήκει και η επαγγελματική ηθική, και των σχέσεών τους με το δίκαιο, την απονομή δικαιοσύνης και τα νομικά επαγγέλματα. Η γνώση τους για την διαμόρφωση του δικηγορικού λειτουργήματος και δεοντολογίας του κατά την αρχαιότητα και για τα μέτρα για τη διαφύλαξη της ανεξαρτησίας και αμεροληψίας της δικαιοσύνης και την αποφυγή φαινομένων διαφθοράς. Η ολοκληρωμένη αντίληψή τους για τους μηχανισμούς αυτορρύθμισης και δεοντολογίας στη σύγχρονη συναλλακτική ζωή, ιδίως στον χώρο του δικαίου, για το σύγχρονο ηθικό πλαίσιο της σχέσης δικηγόρου-πελάτη, την εικόνα και το ρόλο του δικηγόρου στην σύγχρονη κοινωνία. Η γνώση τους για το δεσμικό πλαίσιο δεοντολογίας και πειθαρχικού ελέγχου των επιμέρους νομικών επαγγελμάτων, όπως και τα ειδικότερα ζητήματα δεοντολογίας και ηθικής που συνδέονται με το δημόσιο, αστικό, εταιρικό, ποινικό δίκαιο, την απονομή δικαιοσύνης και τη συμβολαιογραφία. Ο διάλογος των φοιτητών με καθηγητές από διάφορους κλάδους του δικαίου, καθώς και προσκεκλημένους επιστήμονες, δικαστές εισαγγελείς, εκπροσώπους του δικηγορικού και συμβολαιογραφικού κλάδου.

Τομέας Διεθνών Σπουδών

Διδάσκοντες:

Μ. Γαβουνέλη, Ρ. - Ε. Παπαδοπούλου

Περιεχόμενο:

Το μάθημα αυτό έχει σεμιναριακή μορφή και απευθύνεται σε φοιτητές που έχουν γνώσεις δημοσίου διεθνούς δικαίου, δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και δικαίου περιβάλλοντος. Απαιτεί πλήρη συμμετοχή στην τάξη με την μορφή συζητήσεων και παρουσίασης (συλλογικών) εργασιών με τις δυο διδάσκουσες παρούσες και ευρισκόμενες σε επιστημονικό διάλογο, που επιχειρεί να συγκεράσει τις διαφορετικές προσεγγίσεις κάθε ειδικότητας στο θέμα. Η τελική βαθμολογία στηρίζεται σε συνεχή αξιολόγηση των φοιτητών και αντικατοπτρίζει τον βαθμό συμμετοχής και την ποιότητα των παρουσιάσεων στην τάξη.

Το μάθημα αναπτύσσεται σε συγκεκριμένες θεματικές, οι οποίες αλλάζουν κάθε χρονιά. Κατά το τρέχον ακαδημαϊκό έτος θα συζητηθούν ζητήματα σχετικά με τους μηχανισμούς αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής, τις προκλήσεις προστασίας της του θαλασσίου περιβάλλοντος σε συνδυασμό με αυτή των παρακτίων ζωνών καθώς και την ανάγκη σταδιακής μετακίνησης από την διαχείριση των αποβλήτων στον περιορισμό της παραγωγής τους. Των θεματικών αυτών, που αναπτύσσονται από τους φοιτητές, προηγούνται εισαγωγικά μαθήματα που αναφέρονται στις πηγές του δικαίου του περιβάλλοντος στην διεθνή και στην ευρωπαϊκή έννομη τάξη καθώς και εις βάθος συζήτηση των διαθέσιμων διαδικασιών προστασίας των σχετικών δικαιωμάτων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του εν λόγω μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει:

- Συνθετική ικανότητα, καθώς καλούνται να αναγνωρίσουν και να εφαρμόσουν αλληλοσυμπληρούμενους κανόνες δικαίου στο πλαίσιο του δικαίου προστασίας του περιβάλλοντος και
- Δεξιότητες σχετικές με την διάγνωση συγκεκριμένων προβλημάτων στον τομέα του περιβάλλοντος και την κριτική χρήση των εφαρμοστέων κανόνων ώστε να καταλήξουν στην διαμόρφωση και εφαρμογή πρακτικών λύσεων προσαρμοσμένων στις απαιτήσεις κάθε περίπτωσης.

7.1 Κανονισμός λειτουργίας Βιβλιοθήκης Νομικής Σχολής

Διεύθυνση: Σόλωνος 104 & Μαυρομιχάλη 17 Αθήνα, Τ.Κ. 10680

Τηλέφωνο:(+30), 210 3688065, 2103688068, 2013688066 email: law@lib.uoa.gr

Η Βιβλιοθήκη της Νομικής Σχολής καλύπτει τις ανάγκες και τις απαιτήσεις των μελών της Νομικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών αλλά και της νομικής κοινότητας, παρέχοντας εύκολη και ολοκληρωμένη πρόσβαση σε νομικές πηγές πληροφόρησης, μέσω των έντυπων και ψηφιακών συλλογών της αλλά των υπηρεσιών που αναπτύσσει σε συνεργασία με άλλα Ιδρύματα. Επίσης, υποστηρίζει και προωθεί τις ακαδημαϊκές δραστηριότητες των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών προγραμμάτων του Πανεπιστημίου και αναδεικνύει τον πολιτιστικό και ανθρωπιστικό ρόλο του, οργανώνοντας σχετικές εκδηλώσεις και δράσεις.

Η Βιβλιοθήκη στη σημερινή της ενοποιημένη μορφή, προέκυψε από τη συγχώνευση των επιμέρους θεματικών Σπουδαστηρίων/Βιβλιοθηκών των Τομέων της Νομικής Σχολής, η φυσική ενοποίηση της οποίας ολοκληρώθηκε το 2016 και στεγάζεται πλέον στο ιστορικό κτήριο του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών «Παλαιό Χημείο». Πρόκειται για την παλαιότερη, μεγαλύτερη σε μέγεθος και αρτιότερη συλλογή νομικών βιβλίων και περιοδικών της χώρας μας και όπως διαπιστώνεται από τους ερευνητές, αν δεν ξεπερνά, τότε σίγουρα συγκρίνεται επάξια με τις αντίστοιχες συλλογές μεγάλων πανεπιστημιακών Βιβλιοθηκών του εξωτερικού.

Για την εκπλήρωση της αποστολής της, έχει ως έργο ιδίως:

- την ανάπτυξη συλλογών που καλύπτουν όλους τους τομείς των εκπαιδευτικών και ερευνητικών αναγκών της νομικής επιστήμης
- την συγκέντρωση, διατήρηση και ανάδειξη σπάνιου και πολύτιμου υλικού σε οποιαδήποτε μορφή
- την οργάνωση του υλικού, με βάση τα διεθνή και εθνικά πρότυπα, και τη δημιουργία κατάλληλων βιβλιογραφικών εργαλείων για τον εντοπισμό του και την περαιτέρω κυκλοφορία του, με τη χρήση νέων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών
- την υποστήριξη της επιτόπιας αλλά και εξ αποστάσεως έρευνας και διδασκαλίας των μελών της Νομικής Σχολής
- την υποστήριξη υπηρεσιών για φοιτητές με αναπηρίες (ΦμεΑ)
- την ανάπτυξη συνεργασίας με άλλες βιβλιοθήκες και Ιδρύματα σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, ώστε με το συνδυασμό συνεισφοράς, από κοινού απόκτησης αλλά και ορθολογικής διαχείρισης των διαθέσιμων οικονομικών πόρων, να επιτυγχάνεται η πληρέστερη κάλυψη των αναγκών των χρηστών
- την εξασφάλιση για τους φοιτητές επαρκών αντιτύπων των συγγραμμάτων που απαιτούνται για τις σπουδές τους και επαρκούς χώρου και χρόνου μελέτης στους χώρους της Βιβλιοθήκης
- τη μέριμνα για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων πρόσβασης στην πληροφόρηση και προστασίας της ιδιωτικότητας - εμπιστευτικότητας των χρηστών
- τη μέριμνα για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Η Βιβλιοθήκη της Νομικής Σχολής, στο πλαίσιο της υποστήριξης της εκπαιδευτικής διαδικασίας και σε συνεργασία με το διδακτικό προσωπικό της Σχολής, διοργανώνει προγράμματα εκπαίδευσης των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος Νομικής για τις παρεχόμενες υπηρεσίες και τη χρήση νομικών βάσεων δεδομένων και πηγών πληροφόρησης ώστε να εξοικειωθούν οι φοιτητές με την παραδοσιακή και ηλεκτρονική οργάνωση της Βιβλιοθήκης και να συνδεθεί η χρήση της Βιβλιοθήκης με τις νομικές σπουδές τους. Έχει επίσης την ευθύνη συγκέντρωσης και διαχείρισης των

διδασκαλικών διατριβών και διπλωματικών εργασιών της Σχολής καθώς σύμφωνα με αποφάσεις της Συγκλήτου μετά την επιτυχή υποστήριξη κάθε διδακτορικής διατριβής ή διπλωματικής εργασίας και ως προϋπόθεση για την ορκωμοσία, οι φοιτητές οφείλουν να καταθέσουν το έργο τους στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη «ΠΕΡΓΑΜΟΣ» του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Προσωπικό βιβλιοθήκης Νομικής Σχολής

Στρακαντούνα Βασιλική, ΠΕ, Msc Βιβλιοθηκονόμος (Υπεύθυνη λειτουργίας Βιβλιοθήκης)
Γκούβα Πολυξένη, ΤΕ Βιβλιοθηκονόμος, ΕΤΕΠ
Ιωάννου Σουλτάνα, ΤΕ Βιβλιοθηκονόμος
Κατσέα Μαρία, ΠΕ Βιβλιοθηκονόμος,
Λιάκος Γεώργιος, ΤΕ Βιβλιοθηκονόμος
Μπλουγουρά Κυριακή, ΠΕ Βιβλιοθηκονόμος
Ράμμα Χαρίκλεια, ΠΕ Βιβλιοθηκονόμος
Ριζόπουλος Κωνσταντίνος, ΤΕ Βιβλιοθηκονόμος
Σορώκου Γωργία – Δήμητρα, ΤΕ Βιβλιοθηκονόμος
Τσουκανέλη Ελευθερία, ΤΕ Διοικητικός
Χουντάλα Άννα, ΤΕ Βιβλιοθηκονόμος

Περισσότερες πληροφορίες για τη λειτουργία, τις παρεχόμενες υπηρεσίες και τον αναλυτικό κανονισμό λειτουργίας της, είναι διαθέσιμες στον ιστότοπο της Βιβλιοθήκης Νομικής Σχολής <http://law.lib.uoa.gr/>